

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Thesavrvs Casvum Conscientiæ

Continens Praxim exactissimam De Censvris Ecclesiasticis, Aliisque Poenis, & Canonicis impedimentis, in Septem Libros distributus ...

Decisiones Casvum Conscientiæ Ex Doctrina Consiliorvm Martini Ab Azpilcveta Doctoris Nauarri collectæ, & iuxta librorum iuris Canonici dispositionem in suos Titulos distributæ

Sayer, Gregory

Venetiis, 1627

Liber Qvintvs.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13903

fuisse, eam veneno secreto mori faciat, ad bona hæredibus vxoris virtute prædictæ clausulæ tenetur; quia non licuit ei vxoris inortem procurare, & fornicatio Matrimonium præcedens, neque vxori, neque hæredibus eius quidquam obest. cap. Quemadmodum, de iurei.

DECISIO III.

Ex cons. 2. in Nouis, deest in antiquis.

- 3 **M**aritus vxori suæ mille aureos in augmentum dotis donans, & donationem illam non reuocare iurans, ad mortem veniens nihil ex illis etiam in opera pia legere potest, nisi ius aliquod municipale obfi, & si de facto donet, vxor legata illa soluere non tenetur ex Cou. p. 2. rub. de testam. num. 10.

TITVLVS XIV.

De Secundis nuptijs.

SUMMARIUM.

- 1 **Mors mariti an per famam, & alia probetur, iudex arbitrat.**

DECISIO I.

Ex cons. 1. in vtr. sque.

- 1 **V**xor eo quod vnus testis audiuit maritum suum valde ægrotare, & alter deponit famam publicam esse de morte illius secundo nubere non valet, nisi ex alijs signis, & coniecturis iudex prædictam mortem satis probatam esse arbitretur. cap. Presentia. de sponia. & Pan. ibi. Coua. in epit. super 4. dectet. 2. p. c. 7. §. 3.

Finis Libri Quarti.

DECISIONVM

CASVVM

CONSCIENTIÆ

Ex doctrina Consiliorum Martini ab Azpilcueta Doctoris Nauarri collectarum

LIBER QVINTVS.

TITVLVS I.

De Accusationibus, & inquisitionibus.

SUMMARIUM.

- 1 **C**onfesso proprium crimen contra participes non credendum.
- 2 **A**ccusatus de crimine pendente lite promoueri potest.
- 3 **J**udex, qui bona fide indiciorum copiam non dat, nec peccat, nec restituere tenetur.
- 4 **F**iscus per confirmationem non succedit prohibito alienare.
- 5 **E**xcommunicari nemo potest pro culpa præterita, nisi sit notoria, vel iam damnatus parere recusat.
- 6 **O**ffensus tuta conscientia apud iudicem instare potest, vt delinquens puniatur.
- 7 **C**orrectio fraterna a denunciante, an omitti possit.
- 8 **I**nquisitionis iudicium infamia præcedere debet.

DECISIO I.

Ex cons. 1. alias 3.

- 1 **R**egulari Apostata confitenti coram quatuor, aut quinque se cum aliquo viro probato & optimæ famæ eiusdem regulæ crimen pessimum commisisse, non est credendum, neque talis ad alterum accusandum admitti debet, nec Prælati religionis contra dictum patrem ex solo dicto illius Apostatæ procedere potest; Non solum ex eo quod testi-

monium vnus, nullius testimonium esse dicitur, cap. cum a nobis. de testib. sed etiam quia infamia est infamia iuris & facti, & criminosa, & proinde ab accusando repellitur; cap. Prohibentur. 2. q. 1. & cap. omnipotens de accus. & confitenti crimen proprium nefandum non est credendum de partici. illius criminis ca. 2. de confess. Vnde nec Prælati contra telem aut per viam inquisitionis procedere potest; quia non præcessit sufficiens infamia exorta legitime a benedictis, sed tantum a maleuolis, quæ ad sic procedendum non sufficit: cap. super his; cap. inquisition. cap. qualiter, & c. quando de accusat. Aut per viam denunciationis, quia non præcessit fraterna correctio; Aut per viam accusationis, quia non adest legitimus accusator.

DECISIO II.

Ex cons. 2. 3. alias 6. 7.

- 2 **A**ccusatus de crimine pendente lite, ad beneficia, aut alios honores & gradus promoueri potest; Alioquin enim maleuolis facillimè via patet bonos & probos impediendi ab acquisitione honorum; & beneficiorum per concursum, quod absurdum est, & ita non dicendum: l. Nam quod absurdum ff. de bon. liber. Sed tunc solum per accusationem promotio impeditur, quando contra promouendum apud bonos & graues viros infamia & accusatio orta est, secus autem quando ab inimicis & maleuolis oritur. cap. omnipotens. cap. qualiter, & cap. quando 2. de accusat.

DE.

DECISIO III.

Ex cons. 4. alias 8.

Inquisitor, seu Index, qui multos reos alias sufficienter indicatos, torqueri facit, non data eis indiciorum copia, nec assignato termino ad defensiones suas faciendas, quia non petierunt sibi dari; & in causis procedit bona fide ad eorum condemnationem non repetitis testibus, qui de consuetudine loci ut plurimum non soliti sunt repeti: nec peccat mortaliter, nec non dando copiam indiciorum non petenti ad ullam restitutionem & satisfactionem parti laesae faciendam tenetur. Quia lex de indiciorum copia reo ante torturam danda humana est, & obscure lata, l. cum vnus. §. cogniturum, ff. de quaestioni. & de postulante reo. intelligitur: Non peccat autem, nec meretur poenam non dando copiam indiciorum non petenti saltem in foro conscientiae, quando indicia verè coram Deo sufficientia sunt; c. Deus omnipotens 2. q. 1. maxime cum lex de repetendis testibus, nec Diuini, nec iuris naturalis sit, sed tantum humani; & consuetudo loci a poena saltem temporali excuset; c. si. de consuet. & gl. in c. denique. d. 4. qui vero legem humanam ex causa, quae sibi bona fide videtur iusta, transgreditur, licet verè talis omninò non sit, venialiter tantum peccat. ita S. Tho. 2. 2. q. 96. art. 6. & ibi Caiet. & Nau. in Man. praelud. 8. nu. 14 & c. 23. nu. 42.

DECISIO IV.

Ex consil. 5. deest in Nouis.

Falsus cum concurrunt fideicommissum, & prohibitio alienandi etiam quoad vitam, vel prohibitio alienandi tantum, non succedit, nec etiam reo viuente aliquid allequi per confiscationem potest. l. Statius §. Cornelio, ff. de iu. fil.

DECISIO V.

Ex cons. 54. alias 41.

Cum excommunicari nemo possit pro peccato praeterito, nisi notorium sit, vel de illo condemnatus fuerit, & parere noluerit; c. nemo 2. 1. q. 3. sed solum pro futuro, vel pro contumacia nolendi pro praeterito satisfacere; c. ex parte. 1. de verb. signi & glo. ibi Episcopus in monitorio, publicando, ad finem reuelationis sub poena excommunicationis contra eos, qui nomen Dei, aut sanctos eius blasphemant, vel qui praesentes fuerint, temperatè procedere debet procedendo primum per viam visitationis, & inquisitionis generalis. c. 1. de offic. ord. vt sic postea per inquisitionem specialem iuste procedere possit. c. Inquisitionis. de accus.

DECISIO VI.

Ex cons. 1. in Nouis deest in antiquis.

Offensus, licet rancorem, & odium inordinatum dimittere teneatur, c. fin. de poen. d. 5. iniuriam tamen sine praevia satisfactione remittere non tenetur, sed apud iudicem, vt delinquens puniatur, tuta conscientia in iure potest ex S. Thom. 2. 2. q. 108. art. 1.

DECISIO VII.

Ex cons. 2. in Nouis deest in antiquis.

Correctio fraterna criminis occulti a denunciante potest omitti, quando vel peccatum occultum infectiuum est aliorum, vt sunt haeresis, & etiam fornicatio religiosorum, ex S. Tho. 4. d. 19. q. 2. art. 3. ad 2. aut alteri nocuum; vt ait Syluest. verb. correctio. q. 6. vel damnum futurum timetur, vel eam probabiliter creditur non profutura: Tunc autem correctio non profutura creditur, quando quis peccat ex malitia & electione, & non ex passione, vel infirmitate; praesumitur autem quis ex malitia peccare, qui frequenter & quasi sine freno peccatum committit, ac si prohibitu non esset ita S. Thom. 2. 2. q. 33. ar. 8. ad 1. Sed & socium criminis denunciandum secreto superiori tanquam patri, Superiori praecipere, & religio statueri potest, & qui contrarium docet, dogma damnandum tradit, vt ait Iulius 3. in statutis Franciscanis.

DECISIO VIII.

Ex cons. 4. & 5. in Nouis, eadem fere sunt, & desunt in antiquis.

Inquisitionis indicium infamia praecedere debet, etiam quoad regulares, nec sufficit depositio de delicto vnus, immo nec duorum etiam legitime receptorum testium, qui eiusdem criminis socij sunt, de seipsis contra reum deponentes, maxime si mulieres sint. c. Mulierem 13 q. 5. & c. inquisitionis de accus. quoad delicta vero impedienda, aut legitime iam inchoato iudicio, ad coadiuuandas alias probationes admitti possunt, modo de delicto futuro sufficienter aliunde, quam a maleuolis & susurrionibus, timendum esse constet.

TITVLVS II.

De Simonia.

S V M M A R I V M.

- 1 Praestationes beneficij imponi sine simonia possunt ex Papae priuilegio.
- 2 Simoniaci absoluendis, quando onus monendi complices imponi possit.
- 3 Simonia est, conuenire inter concurrentes, quod alter alteri defectus non opponet.
- 4 Simonia est promittere pensionem soluere, si inueniatur imposita super altero beneficio permutato.
- 5 Simoniaca iudicabitur pactio, vt resignatus quid pro resignante soluat.
- 6 Simoniaci sunt pacificentes, vt se mutuo inueniunt in lite beneficij, & qui obtinuerit, alteri pensionem soluat.
- 7 Notarius non potest magis capere pro cabamo, quam Episcopus pro ordinatione.
- 8 Simonia est, dare beneficium, vt illud sibi, vel alij reseruata pensione, resignet.
- 9 Simonia non est, dare spirituale minus principaliter ob temporale, nec contra.
- 10 Causa minus principalis, & impulsua simoniam non inducit.
- 11 Simonia est, resignare beneficium litigiosum, vt resignarius euicta lite pensionis constitutioni consentiat.
- 12 Resignans beneficium sola intentione vt detur alteri in particulari, non est simoniacus, secus si intercedat pactum.
- 13 Simonia vt sit, sufficit voluntas emendi spirituale eum pacto.
- 14 Simonia est, accipere quid pro lite ris collationis, sicut pro collatione.
- 15 Renunciatio simoniaca realiter ipso iure est nulla.
- 16 Simoniam committit procurator alteri beneficium cum pacto, vt alter ei det aliquid.
- 17 Simonia si sit in ordine, vel beneficio, annexam habet excommunicationem, non autem si sit in pensione.
- 18 Simonia est, soluere pensionem aliquam impediendi expeditionem literarum.
- 19 Simonia conuentionalis ab vtraque parte completa, sit realis.
- 20 Simoniaca est conuentio etiam si per eam promittens nihil perdat, nec pro nisiario queratur.
- 21 Collatio beneficij cum pacto, vt dimidium fructuum alteri detur, simoniaca est.
- 22 Eligentes dignum omisso digniore ad restitutionem non tenentur.
- 23 Electores conuenientes non eligere alios nisi ex seipsis, simoniam committunt.

K Per-

- 24 Permutatio Beneficij vt suum detur tertio, simoniaca.
- 25 Renunciās beneficium principaliter, vt ob id ad aliud presententur, est simoniacus secus si secundario.
- 26 Simonia non est in utuare episcopo principaliter ob amicitiam, & secundario vt sibi, vel alteri beneficij querat.
- 27 Simoniaca presentatio gratiam subsecutam annullat.
- 28 Presentatio cum pacto, vt presentatus presentatione pro se qui debeat in solidum non est simoniaca.
- 29 Confidentia illicita in resignationibus tantum simplicibus committitur.
- 30 Confidentia ex sola partium intentione in mente retenta non inducitur.
- 31 Confidentia censetur, si resignans a resignatario pensionē, vel fructus capiat.
- 32 Confidentia per verba generalia iactatoria non inducitur.
- 33 Collatio beneficij in fauorem ignorantis simoniam cum tertio commissam est valida, & fructus, dum ignorat, facit suos, sed sciens tenetur beneficium dimittere.
- 34 Resignatarius nolens soluere pensionem alteri, quam resignanti reseruatam pretertextu confidentia admissa, ius elidit.
- 35 Renunciatio fructuum decursorum inter colligentes non est simonia.
- 36 Confidentia illicitam non admittit impetrans alicui beneficium, & confidens quod illud postea in sui fauorem sit renunciaturus.
- 37 Intellectus Extravagan. Cum primum. Pij V. in simoniacos.
- 38 Simoniacus in beneficio quamuis excommunicatus sit, non tamen est irregularis.
- 39 Renuncians beneficium cum spe, quod ordinarius conferet cui ipse volet, non peccat.
- 40 Beneficium absque titulo excipiens peccat, & fructus restituere tenetur.
- 41 Renunciare beneficium, vt detur alteri, non est in iure prohibitum.
- 42 Simonia est remittere debitum pro constitutione pensionis, non tamen incurritur excommunicatio.
- 43 Simonia ut completa sit, sufficit, ut conuenta in parte compleantur.
- 44 Permutatio beneficiorum, & uenditio fructuum alterius simul fieri nequeunt sed diuersi tempore sic.
- 45 Simoniaca conuentio non ex utraque parte completa, non est realis.
- 46 Personatus, seu beneficia personalia, sine ecclesiastica auctoritate institui non possunt.
- 47 Conuentio inter monentem, & alicum, que simoniaca, & que non.
- 48 Beneficium resignans cum pacto ut alter soluat pensionem, simoniam committit.
- 49 Scholaris loco Collegij pretio renuncians, simoniacus est, & pauperibus acceptum restituet.
- 50 Resignatio cum pacto, & apocha tradita, ut resignans percipiat fructus, dum uiueret, an simoniaca.
- 51 Simoniam committere censetur, qui ante ius in re dat aliquid.
- 52 Mutuare alicui, ne ab incepta permutatione discedat licet.
- 53 Pensionem emens, aut vendens, non excommunicatur.
- 54 Simonia mentalis non inficit actum, nec cogit restituere.
- 55 Simoniam committit tollens impedimenta, que iuridice ad quarendum beneficium opponi possunt.
- 56 Beneficium qui bona fide suum esse credit, licet non sit, eadem deseruere totas distributiones lucratur.
- 57 Beneficium ante irregularitatem adeptum ipso iure non perditur.
- 58 Beneficium alteri interuentu Simonie procurans est excommunicatus.
- 59 Simonia est, dare aliquid pro dimissorys impetrandis.
- 60 Beneficium per simoniam ignoranter commissum adeptum est renunciandum.
- 61 Beneficium ob simoniam renunciatum, renuncianti denuo conferri non potest.
- 62 Canonicus ob simoniam se ignorante admissam denuo creatus, ultimum locum occupat.
- 63 Ordinatus scienter per simoniam est irregularis.
- 64 Fructus beneficiorum male percepti, tribus modis restitui possunt.
- 65 Pensionem redimere, & obligationem eam si luendi diuersa, hoc sine auctoritate Papa fieri potest, illud non.
- 66 Litis beneficiaria copositio auctoritate iudicis fieri potest.
- 68 Simonia in collatione per tertium commissa parti eam ignorantanti non nocet, nisi quod illam rescians, statim renunciare debet.
- 68 Degradatio actus spiritualis, sicut promotio ad ordines, pretio isle fieri nequit.
- 69 Ius patronatus pretio conducens, simoniacus, sed non excommunicatus.
- 70 Vicariatum episcopi pretio conducens, simoniam admittit, non tamen excommunicatur.
- 71 Concordia vt unus iuri suo renunciet, & alter pecunias det, iure fori simoniaca censetur.
- 72 Prelati regulares possunt ad nutum, & sine causa priuare subditos officijs.
- 73 Simonia est, pro admissione ad religionis habitum quid accipere.
- 74 Simonia an sit, episcopo dicente, conferam tibi tale beneficium si tu mihi 20. impensa pro alendo, predecessorem tuum captum soluas.
- 75 Beneficiarius retinere beneficium non valet, habita scientia de simonia per mediatorem impetratiue commissa.
- 76 Valoris dolosa expressio pernicii, sum mendacium, & gratiam facit surreptitiam.
- 77 Confidentaria censetur retrocessio beneficij intra breue tempus secuta, & non alias.
- 78 Simonia sola voluntate committitur, si a pena eius non incurritur.
- 79 Beneficium si quis resignet in manibus ordinarij, pacto promisso, vt conferatur tali, est simonia.
- 80 Simonia non dicitur reciproca, quando non interuenit pactum, nec conuentio.
- 81 Resignans beneficium in manibus ordinarij cum spe, quod conferat alteri, pro quo rogauerit, non est Simoniacus.
- 82 Simoniaca renunciatio est ipso iure nulla, & omnia, que post illam sequuntur.
- 83 Mediator rogatus, vt oblata restitutione expensarum Bullarum suadeat alicui resignationem beneficij, an, & quando simoniam committat.
- 84 Resignanti pacisci non licet, vt alius beneficium aliud renunciet.
- 85 Simonia conuentionalis est, si resignanti promittatur, quod fructus percipiet.
- 86 Simoniaca est omnis renunciatio beneficij cum pacto etiam conuentionali.
- 87 Competitori digniori, si vt desiit, promittatur temporale, est simonia conuentionalis.
- 88 Permutatio pinguioris beneficij cum minus pingui cum pacto, est simoniaca.

- 89 *Confidentialis simonia est, si compermutantes pacifcantur.*
- 90 *Simonia crimen, etiamsi detur res modica, graue peccatum est.*
- 91 *Examinator, an promouendum in actu examinis clariorem reddendo, penas incurrat.*
- 92 *Fauorem, apud alium interponens pro aliquo ad Cardinalatum promouendo, an sit simoniacus.*
- 93 *Simonia an sit extinguere pensionem, vt alter annua illi praestet.*
- 94 *Venia peccati non datur nisi correcto.*
- 95 *Simoniace de beneficio: si pensione prouisus, interim fructus facit suos.*
- 96 *Resignarius pecunias pro expeditione literarum resignanti mutans, an sit confidentarius.*
- 97 *Resignarius accepta possessione beneficii, resignanti an aliquid dare possit.*
- 98 *Resignans an post resignationem, & captam possessionem a resignatorio, vicarius ad regimen beneficii constitui possit.*
- 99 *Confidentarij promittentes resignanti retrocedere, an olim pacta seruare teneantur.*
- 100 *Beneficio, post eius erecti nem vacanti onus imponi potest a superiore, non tamen persona de eo prouidenda.*
- 101 *Paruus petens, aut exigens aliquid dari solum pro benedicti one nuptiarum, non est simoniacus.*
- 102 *Extraneus Pij V. contra simoniacos lata inhabilitans simoniace acquirentes beneficia, non ligat acquirentes pensionem.*
- 103 *Ignorantia probabilis a censuris & penis excusat.*
- 104 *Mediator simonia restituere tenetur fructus beneficii ex causa suae mediationis male perceptos.*

DECISIO I.

Ex cons. 1. alias 3.

Prestationes ab immemorabili tempore alicuius ecclesie Canonis in collatione beneficii, siue a Papa, siue ab ipsis Canonis facta, solui solita sine labe Simonie solui, & accipi possunt. Papa enim huiusmodi annate solutionem facientem predictis canonicis, seu capitulo eorum ad se honeste sustentandam, quoties beneficium vacauerit imponere potest, arg. extrau. Suiccepti. Ne Sede vacante, is cui beneficium confertur iuste sine simonie vitio conferenti, vel cuiuslibet alij in tituli acceptationem promittere potest, quicquid iuste post acceptationem debet: Quia expressio eius, quod tacite intelligitur, simoniam non inducit; Glo. in c. ad audientiam 2. de rescript. & praestatio huiusmodi immemoralis iustitiam dandi, & accipiendi causam esse praesumitur. cap. super quibusdam. de verbor. sign.

DECISIO II.

Ex cons. 2. alias 101.

Quamuis aliquando Confessarius, vel Penitentarius Summus, vel Minor ei, qui simoniam admisit, & absolutionem a peccato, vel a censuris petit, iniungere possit onus mouendi eum, cum quo simoniam admisit, vt eius penitentiam, & restitutionem faciat quam ob id facere tenetur, nihil enim quando ex circumstantijs personarum, & causarum cogitur, id absoluendo nimis graue non fore, & prodesse possit, & non obesse apparet; Id tamen regulariter faciendum non est, cum nec vlla ratio in iure Diuino, Naturali, aut humano fundata reddi possit, cur magis teneatur simoniacus admonere sui peccati confortes, & complices quam in alij, qui alia grauissima peccata committunt, & censuras grauiiores, quam simoniaci incurrunt; Nec lex vlla sit, quae hoc onus simoniaci imponit, capit. Quoniam. cap. cum essent, & capit. Nobis. de simonia.

DECISIO III.

Ex cons. 3. alias 40.

Dvo clerici opponere se volentes vni beneficio patrimoniali vacanti, & vnus eorum minus dignus, alteri digniori opponere volens irregularitatem, veram quidem, sed occultam, quam probare non potest, nec in iudicium deducit, sed interuentu amicorum conuenit inter ambos, vt omnibus exceptionibus omissis se submittant examini, & qui iudicatur dignior, habeat beneficium, & alteri pensionem annuam cum beneplacito Sedis Apostolicae soluat; & deinde dignior dispensationem super irregularitate, & retentione beneficii obtinet, nulla tamen facta mentione de praedicta conuentione; talis collatio propter praecedentem irregularitatem est nulla; ex Innoc. in cap. cum nostris de confess. praeb. & cap. cleri. de cler. excom. ministr. & tenetur digniori, cui collatum est beneficium ad restitutionem minus digno faciendam eo modo, quo impediens aliquem ab officio, vel beneficio consequendo tenetur: ita Na. in Man. c. 17. nu. 69. Quia minus digno fuit ius ad rem quaesitum in beneficio coram Deo, & in foro conscientiae, & huiusmodi conuentione de non opponendo alteri exceptionem propter promissionem pecuniae, est simoniaca ex Nau. in Man. c. 23. nu. 100. non quidem realis, quia non fuit ab vtraque parte impleta, sed conuentionalis solum, eo quod licet minus dignus adimpleuit eam non opponendo digniori tamen non adimpleuit constituendo, aut soluendo pensionem, & consequenter non fuit incurta ipso iure excommunicatio, nec irregularitatem nouam celebrando incurrit.

DECISIO IV.

Ex cons. 4. alias 51.

Dvo volentes beneficia sua permutare, & conuenientes, quod si vllum illorum beneficiorum inueniatur aliqua pensione grauatum, is, cuius erat illud ante permutationem, pensionem illam solueret, Simoniam saltem conuentionalem committunt; quia interuenit pactum, quod est medium permutationis faciendae, & omne tale renunciationem, collationem, & permutationem simoniacam efficit, cap. quam pio. 1. q. 2. & cap. si de pact. Quod si consecrata, postea permutatione, ordinarij auctoritate, nulla de praefato pacto facta mentione, appareat alterum illorum beneficiorum esse pensione grauatum, is, qui ante permutationem pensionem debebat, si pensionem, antequam impetretur facultas a Papa id faciendi, soluat, simoniam, quae prius conuentionalis tantum fuit, (eo quod solum promissio de soluendo pensionem praecessit, quae nondum impleta fuit, & proinde ad simoniam realem non peruenit) realem soluendo committit, cum iam ex vtraque parte impleta sit promittendo scilicet & soluendo, ita Na. in Man. c. 23. nu. 106.

DECISIO V.

Ex cons. 5. alias 25.

Pactio, qua renunciarius certam pecuniam pro renunciante beneficio soluere promittit, si in fauorem suum illud resignet, conditione impleta, simoniaca est ex vtraque parte, cap. quam pio. 1. q. 2. & c. fin. de pact. & renunciatio talis vt pote simoniaca, nulla, & inuvalida est, ita Innocent. in cap. cum vniuersorum, de rerum permutat.

DECISIO VI.

Ex cons. 6. alias 47.

Dvo litigantes super beneficio, quod vterque per statuta foundationis sibi debitum esse contendit, & superuenientibus alijs litigatoribus eadem ratione sibi debitum contendentibus conuenientes inter se, vt mutuo se se contra alios inuent, & alteruter eorum, qui obtineret, alteri constitueret certam pensionem, & vt impensa essent communes, quae omnia, excepta poena pecuniaria, sub qua se ad id obligabant, beneplacito Papae subderunt, ita quod sine illo nulla essent, & praeterea, vt communibus impensis beneplacitum impetraretur; Post

K 2 que

quæ alter eorum altero desistente obtinet victoriam & possessionem pacificam adeptus, præfatam pensionem alteri soluere renuit; ut tamen alter a minus litigandi, quas faciebat, cessaret, mille aureos ei dat pro impensis, & laboribus ante, & post prædictam conventionem factis ante beneplacitum Papæ impetratum, quod postea impetrare non curauerunt; simoniam conventionalem commississe censendi sunt; eo quod conventio illa quoad penam Papæ beneplacito subiecta non fuit; voluerunt enim, ut pena, sub qua se obligauerunt, valetet, esto non accederet beneplacitum Papæ; Et præterea ex alio capite conventio hæc simoniaca est, quatenus nimirum datum, & acceptum fuit adiutorium promissum ab vna parte, antequam beneplacitum Papæ impetraretur; secus si postquam prætitum fuerit; ex Nau. in Man. cap. 23. nu. 108. qui enim promittit dare centum pro beneficio sibi conferendo, si Papæ placuerit, & non alias, & soluit illa pro ipso ei collato, antequam placeat Papæ; a simonia non excusatur: Positum enim sub conditione nihil ante illius eventum operatur. cap. si prote. de ref. in 6. d. omnis. Infti de verb. oblig. Fuit autem simonia conventionalis tantum; non autem realis, eo quod ab utraque parte impleta non fuit; quamvis enim vnus eorum pro sua parte impleuit, alter tamen non impleuit, quia pensionem illam post beneficij consecutionem soluere noluit, & præfatos aureos dedisse censetur pro impensis, & pro vexatione iniusta redimenda, quam probabiliter timebat, quod est licitum c. dilectus 1. de simonia. vnde penas contra simoniacos latis non incurunt.

DECISIO VII.

Ex cons. 7. alias 2.

Cum sacris canonibus a Concilio Tridentino scilicet 22. cap. 1. de ref. & scilicet 24. cap. 14. de ref. approbatis, & innovatis, cautum sit, ne aliquid pro institutionibus, vel collationibus beneficiorum accipiatur, saltem in pios usus non conuertendum, cap. ex multis. 1. q. 3. cap. instituatur. cap. cum in ecclesie. & cap. iacobus de simo. & Notarius non potest magis pro calamo, quam Episcopus pro ordinatione, & institutione, capere: cap. 1. de simon. & cap. sicut episcopus. 1. q. 2. Non potest Secretarius Cardinalis Rom. scutum vnum pro subscriptione, & Registratura Bullæ provisionis beneficij ecclesiastici, & alterum scutum pro impressione seu appensione sigilli in suprascripta Bulla, accipere dummodo nullum alium laborem in Bulla adhibeat; quicquid consuetudo talis ibi vigeat, cum talis consuetudo etiam immemorialis a Concilio Tridentino sublata sit.

DECISIO VIII.

Ex cons. 8. alias 6.

Habens indultum ad conferendum beneficia cuiusdam ecclesie & vacante canonicatu eiusdem ecclesie illum suo familiari confert cum conditione, ut ipse eum daret alteri referuata sibi pensione centum aureorum, & si maior pensio constitui posset illa referuaretur alteri, qui familiaris canonicatum præfatum acceptans illum alteri renunciat referuata sibi pensione etiam centum aureorum cum conditione, ut reliqua maior pensio quæ imponi posset, referuaretur cui vellet ille habens indultum: simoniam non solum conventionalem sed etiam realem committit; eo quod inter habentem indultum, & familiarem suum interuenit pactum conferendi talem canonicatum & beneficium suo familiari, & ut familiaris illum renunciet referuando sibi pensionem centum aureorum, & alteri quicquid amplius referuari posset quod pactum, cum ex parte habentis indultum fuerit in totum completum, & ex parte familiaris saltem ex parte, sufficiens est ad simoniam realem constituendum, ita Nau. in Ma. cap. 23. num. 105.

DECISIO IX.

Ex cons. 9. alias 16.

Renunciens beneficium principaliter, ut detur alicui idoneo, cum spe minus principali concepta, quod erit ei gratus, sine qua non ei renunciaret, nullam simo-

niam committit: sicut neque e contra simoniacus est, qui recipit beneficium ex tali renunciatione; eo quod simonia non est dare spirituale minus principaliter ob aliquod temporale: neque e contra dare, aut facere aliquid temporale minus principaliter pro spirituali: ex Nau. in Man. cap. 23. nu. 100. Neque simonia est resignare spirituale, & illud acceptare principaliter ob amicitiam, & benevolentiam, quæ sunt bona inæstimabilia, sperando mediâ & minus principaliter aliquod temporale, ex illa benevolentia: ita S. Tho. 2. 2. q. 78. art. 2. & licitum est dare, aut facere aliquid temporale, principaliter ad alicuius amicitiam & benevolentiam, quæ sunt bona inæstimabilia, querendam sperando exinde mediâ, & minus principaliter, aliquod spirituale donum factum. ut ait S. Tho. ubi supra & Caiet. ibi. Fel. in ca. ad audientiam 2. de ref. & Nau. in Man. cap. 23. nu. 106. Quæ de causa licitum est seruire Prælati minus principaliter ob beneficia consequenda etiam si non seruiret illis, si alias illa non speraret. cap. constituit. d. 74. & cap. ad nostram de elect. glo. in cap. cum sicut. de simo. Sicut etiam licitum est clericis seruire Deo in ecclesijs ob spem ascendendi ad dignitates earum. cap. si officia d. 59 & cap. consulere. d. 74. Neque simonia est dicere Missas, quas non dicerent; si solitæ praxi eis non darentur; Neque simoniæ damnâdi sunt qui principaliter surgunt ad horas propter Deum, & minus principaliter propter distributiones, etiam si ad illas non surgerent, nisi illas lucraturos se sentirent. ex S. Tho. quodlibet 8. artic. 2. & Maior. 4. d. 21. q. 1.

DECISIO X.

Ex cons. 10. in vtrisque.

Patronus ecclesie cathedralis aliquem præsentare promittens, & præsentandi cognatus rogatus a patrono, ut in gratiam prædictæ promissionis aliquam ei pecuniæ summam concedat, quam ipse dat, sed prædictus patronus antequam illum præsentat, moritur, & sic promissio nullum sortitur effectum; si postea præsentandus a suo cognato rogatus dictam summam ei soluat, ne cognatus dânum sentiret, quamvis in hoc eventu prædictus patronus, & cognatus præsentandi simoniam conventionalem ex vna tantum parte completam commiserint; ipse tamen præsentandus nullam exinde simoniæ labem incurrit, ex eo quod soluit cognato pecuniâ, quam contemplatione ipsius, ipso præsentando ignorante, patrono cognatus prius dedit, ne a promissione Episcopatus retrocederet; quia non soluit pecuniâ ab ipso datam eo sine, ut simoniam a cognato, & patrono commissam approbaret, sed longè alio, videlicet ne cognatus iacturam aliquam in pecunia amicæ eius causa insumpta patiatur, intendendo pro fine principali amicitiam, & gratitudinem quam amor ille merebatur, quo cognatus ad illam pecuniâ ipsius causa dandam mouebatur, licet illa datio sibi displiceret, & eam damnaret, quæ datio facta a cognato solum causa impulsiva, cur dictus præsentandus pecuniâ hanc cognato suo soluit, non autem finalis, & principalis censerit debet; causa vero talis impulsiva simoniam non inducit: ut ait Nau. in Man. cap. 23. num. 100. præsertim cum præsentandus iste, simoniam illam inter cognatum & patronum ante commissam ignoraret, donec is, cui facta fuit promissio, mortuus fuerit, nihilque ex huius pecuniæ solutione assequi sperat.

DECISIO XI.

Ex cons. 11. alias 35.

Resignans beneficium litigiosum sub conventionem, ut resignatarius euicta lite constitutioni pensionis consentiat, subsecuta victoria, & pensione soluta, simoniam realem committit, ob quam ipso iure censuræ, & alię pœnæ incurruntur: cap. de simoniacis, & cap. de regularibus de simo. & Na. in Ma. c. 23. nu. 100. & 111. & resignatarius beneficio renunciare tenetur, nec fructus adeptus sine noua provisione retinere potest.

DECISIO XII.

Resignans beneficium in manibus ordinarij absque pacto, sed ex intentione ad effectum ut detur, & conferatur alteri in particulari, & ordinarius accepta resignatione conferit illi beneficium, non est simoniacus habendus; in Nau. in Man. c. 23 nu. 103. & 107. scilicet autem si interuenit conventio aut pactum, aut si procurator eius habet mandatum speciale ad sic paciscendum; tunc enim simoniam committitur, & censuris iam inde à resignatione ligatur arg. cap. qui per alium, de reg. iur. in 6. & c. mulieres, de sent. excom. Nec prodest scientia ordinarij, quamuis esset Cardinalis; quia nullus inferior Papa auctoritate sua efficere potest, ut huiusmodi conventio non sit simoniaca.

DECISIO XIII.

Ex consil. 12. alias 5.

Conferens alicui petenti beneficium, & indubiè credens se debere eidem centum aureos, quos etiam petens certo credit sibi deberi; si ambo inter se conueniat, ut petens collatori beneficium debitum remittat, & remissione facta collator ei beneficium conferat; quamuis postea vtrique constet collatorem nihil debuisse, simoniam tamen conventionalem committunt, eo quod interuenit traditio rei spiritualis facta mediante aliqua conventionione, aut conditione, quae iure non inter c. quam pio. 1. q. 2. & c. fin. de pact. Ad simoniam autem sufficit voluntas studiosa emendi, vendendi, aut quarendi aliquid spirituale per contractum non gratuitum, ex Gloss. in summa. 1. quest. 1. qualem in hoc euentu interuenisse constat.

DECISIO XIV.

Ex consil. 13. alias 1.

Simonia non solum committatur aliquid pro traditione rei spiritualis accipiendo, sed etiam recipiendo aliquid pro eo, quod est rei spirituali annexum: ex Nau. in Man. c. 23. nu. 100. Episcopus pro expeditione litterarum collationis beneficii tertiam partem fructuum illius accipiens, simoniam committit, quacumque constitutione aut consuetudine, quae per Concilium Tridentinum sess. 24. c. 14. de ref. sublata est, non obstant.

DECISIO XV.

Ex consil. 14. alias 36.

Renunciatio beneficii simoniaca realiter ipso iure est nulla: ut colligitur ex Extravag. de simon. neque per talem renunciacionem transferri censetur ius in eum, in cuius honorem facta sit: neque etiam vacat in prauiudicium ipsius renunciantis: Innoc. in c. cum vniuersorum, de rer. petur. parres tamen principales in Censuras iuris incidere iudicantur. Extra. 3. de simon.

DECISIO XVI.

Ex consil. 15. alias 70.

Beneficium ecclesiasticum alicui inhabili, & indigno conferri procurans, adiecto inter eos pacto, ut is, cui beneficium collatum sit, illud postea renunciare, fructusque nepoti procurantis ei beneficium restituere teneatur, simoniam vtrique tam procurans, quam conferens committit; & collatio beneficii huiusmodi indigno facta non valet, nec illi ius in beneficio acquiritur. Illud ff. ad l. Aquil. collatis tamen beneficii ex parte recipientis simoniaca non est, cum is, cui beneficium collatum sit, pactum inter conferentem & procurantem initum ignorauerit, & simonia aliena non nocet eam ignorantem nisi quoad hoc, ut beneficium, cum prius eam resierit, renunciare teneatur. 1. q. 4. c. iam itaque, & c. ex insinuatione, de ca. nobis, & c. de simoniace. de simon. Beneficium vero conferens, & procurans tali indigno dari, non solum peccant, ex c. Graue. de praeb. & c. perpetuo de electio in 6. sed etiam ad restitutionem fructuum male per-

ceptorum, & male impensorum ab illo indigno, & inhabili tenentur, si beneficium recipients illos non restituit; quia omnis, qui est causa alicuius damni, sine qua illud non daretur, illud dare videtur, & saltem damnum non restituente principali auctore, restituere tenetur. c. si. de iniur. S. Tho. 2. 2. q. 62. art. 7. & Nau. in Man. c. 11. num. 25. & cap. 17. nu. 17.

DECISIO XVII.

Ex consil. 16. alias 66.

Pensionarius habens facultatem transferendi pensionem, quam habet super beneficio a Pap. constitutam, & volens ut tenens illud beneficium illam redimat, transfert eam in quendam suum familiarem, ad id dolo malo inductus, eo pacto, ut ipse postea pretium redemptionis capiat, & illud primo pensionario tribuat, prius tamen facta iussione praefato familiari, ut interrogaret viros in ea re doctissimos, an id absque simoniae vitio fieri possit, aut confidenter per Pium IV. Extra Roman. 1564. & Pium V. Extra. Intolerabilis. edit. 1569. damnata est ut haberetur, ex Nau. in Man. c. 23. nu. 109. & responso ab eodem familiari reddito se viros in ea reperitissimos consuluisse, qui responderunt id esse licitum; nec peccat in huiusmodi translatione, quia credit bona fide id sibi licere, & consulens sufficienter peritos, qui hoc licitum esse affirmant, excusatur a peccato etiam si id quod sit, non sit iustum, sed lege humana prohibuitur. Capellanus. de feriis gl. & Panor. ab Innoc. in c. per tuas. 2. de simo. Anto. 1. p. tit. 3. c. 10. col. 6 & Nau. in Man. c. 27. nu. 284. & 288. Neque simoniam vllam committit, quae excommunicationem, aut aliam censuram ipso iure inducit, cum simonia, quae excommunicationem ipso iure incurrendam inducit, Extra. 2. de simon. solum de simonia in beneficio, & ordine commissam intelligitur, non autem super alijs rebus spiritualibus, vel eis annexis: ex Caieta. verb. excommunicatio c. 72. & Na. in Man. c. 27. nu. 106. & poinde pensionarios non ligat, cum pensio non sit beneficium nec appellacione beneficii veniat, e quamuis de praeben. in 6. Cardin. in clem. 1. de sup. neg. prael. Hoff. in c. postulat. de rescript. Gigas. de pension. q. 1. & 18. Sed neque transferens pensionem per confidentiam in alium, confidentiam per Bullas praedictorum Pij IV. & Pij V. damnatam incurrit: Quia illae solum simoniam circa beneficia commissam damnant, ut sic corruptela fiduciarum, siue confidentiarum mancipationis beneficiorum tolleretur. Et ita cum pensio res temporaria sit, arguere non licet a confidentia rei spiritualis, quale est beneficium, cap. dilectus, de praeben. ad pensionem, quae est res temporalis, cum à diuersis, & separatim non fiat illatio. c. ad audientiam, de decim. & l. Papinianus. ff. de minori.

DECISIO XVIII.

Ex consil. 17. alias 55.

Rotatus a Papa, & impeditus ad instantiam pensionarij, qui habet pensionem antiquam super beneficio impositam expedire Bullas, antequam soluat pensiones decurtas eas sine simonia soluere non potest, ut expeditis Bullis possessionem capiat; Quia cum possessio beneficii sit res spiritualis, vel spirituali annexa, & simonia committitur dando aliquid temporale ad rem spiritualem, vel spirituali annexam acquirendam; Gl. in summa. 1. q. 1. & cap. 1. de iur. pat. Quamuis liceat beneficiario dare aliquid temporale molestanti de facultate beneficiarii tam quae sit, & possessio conferuando: et pro iure spirituali tam quae sit, & possessio conferuando: c. dilectus 1. de simon. gl. in e. decimas. 16 q. 7. in verbo decimas, aliquid tamen temporale pro iure spirituali quaerendo, aut pro questu, sed nondum possessio, conferuando; dare non licet. ex Gl. & Panor. in e. dilectus num. 4.

DECISIO XIX.

Ex consil. 81. alias 82.

Abens beneficium per renunciacionem infectam confidentiam ante bullam Pij. Quarti, contra confidentias in beneficijs editam, & relinquens illud ante editam Pij V. Bullam etiam Simonia conventionali infectum, si factus promissos renunciantis soluat

K 3 lem

lem ex vtraque parte completam committit, vt ait Nau. in Man. c. 23. nu. 101. vnde cum titulus beneficij, quem per talem renunciationem simoniacam habuit, sit nullus, ad restitutionem fructuum male perceptorum pauperibus, vel operibus pijs tenetur. Quod si aliquod aliud beneficium ante simoniam præfatam obtinuerit, illud in foro conscientie retinere potest, non autem si postea fu erit obtentum.

DECISIO XX.

Ex consil. 19. de est. in Nguis.

20 **R**esignans beneficium in fauorem alterius, & præter duas pactiones illicitas, & simoniacas, adicit tertiam, scilicet vt is in cuius fauorem resignat, teneatur soluere pensionem etiam literis non expeditis, si obtenta sit absolutio super duab. pactiõibus prioribus, tacita tertia, tertia hæc simoniaca erit, & gratiam annullat etiam si per talem pactiõnem promittens nihil perdat, nec aliquid promissio acquiratur, & tot excommunicationes incurrit, quot pacta simoniaca fuerunt, & ideo tot necessariae sunt absolutiones quot erant excommunicationes, vel vna quæ tribus respondeat. ca. ex parte. de offic. ordin.

DECISIO XXI.

Ex consil. 20. alias 4.

21 **E**piscopus beneficium simplex conferens vni cum pacto, & conditione, vt dimidium fructuum det alteri, & alter collationem hanc cum prædicto pacto, & conditione acceptat, & capta possessione dimidium fructuum alteri, vterque simoniam realem committit; Cum omne pactum, modus, & conditio (quæ iure non inest) collationi beneficij adiecta eam simoniacam efficit, c. quem Pio. 1. q. 2. & ca. fin. de pact. glos. in c. dudum. de præb. in 6. quæ & realis erit, si ab vtraque parte completa sit, & proinde censuras inducit.

DECISIO XXII.

Ex consil. 21. alias 8.

22 **L**ectores beneficij curam animarum habentis digniorem eligere tenentur, c. licet. 8. q. 1. c. vnum. §. nunc autem d. 26. & S. Thom. 2. 2. q. 63. art. 3. ad tertium. Quod si absque causa rationabili minus dignum eligant, mortaliter peccant in acceptione personarum, valet tamen electio, dum modo dignus eligatur, & si dignum eligant omisso digniore ad restitutionem non tenentur; secus tamen si indignum eligant, & exinde aliquod malum secutum fuerit; in quo casu restitutio facienda est ecclesie læsæ, non autem digniori præter missio. ex Nauar. in Man. cap. 17. num. 72. & 73.

DECISIO XXIII.

23 **L**ectores beneficiorum parochialium inter se conuenientes, vt in vacationibus occurrentibus ita eligant de seipsis, vt pro nullo alio suffragia ferant, donec ipsi omnes curati fiant, simoniam mentalem, & conuentionalem tantum committunt, dum modo completa non fuerit; Nam si ab vtraque parte completa fuerit, simonia realis erit, vt ait Nau. in Man. c. 23. num. 100. & in excommunicationem incidunt; Ex tra. 2. de simo. & si ante absolutionem a Papa obtentam Missam celebrent, irregulares efficiuntur. c. 2. & c. si celeb. de cleric. exc. min.

DECISIO XXIV.

Ex consil. 22. alias 43.

24 **R**enunciens beneficium alicui secundo cum pacto, vt secundus ite efficeret, vt tertius quidam renunciaret aliud beneficium in fauorem ipsius primi renunciantis, simoniam conuentionalem committunt; ea quam pio. 1. q. 2. & ca. si de pact. Quod si alter compleat, quod promissit, procurando vt tertius in fauorem primi renunciantis renunciaret, & primus renuncians præstat etiam quod promissit renunciando beneficium suum in fauorem illius secundi, prædicta simonia conuentionalis, facta est realis, ex vtraque parte completa, & om-

nes tres in censuras incidant, Extra. 2. de simo. & tales renunciations vtpote simoniacæ, nullæ & irritæ sunt.

DECISIO XXV.

Ex consil. 23. alias 14.

25 **R**enunciens beneficium simplex principaliter alicui beneficius præsentandi ad dignitatem vacantem, vt exinde ad eam dignitatem præsentetur, si patronus eum propter dictam renunciationem præsentet, illam vt præteritum renunciatiõnis accipiẽdo, simoniam realem ex vtraque parte completam committunt; cum omne huiusmodi pactum etiam si nihil temporale deor, vel accipiatur, simoniam sit: c. quam. pio. 1. q. 2. c. cum pridem. & c. si. de pact. & Nau. in Man. c. 23. nu. 103. & consequenter excommunicationem incurrit vnde & præsentatio sibi a patrono, & institutio ob eam ab Episcopo factæ inualide, & nullæ sunt, nec fructus facium suos; secus autem si renunciatio, & præsentatio illa mutua factæ erant secundario, & vt causa impulsiva tantum: tunc enim nullam in foro conscientie simoniam committunt; ex S. Thom. 2. 2. q. 100. art. 3. Caiet. ibid. Ad. quodl. 9. ar. 2. Quamuis in foro exteriori iuste simoniam commississe præsumi possint.

DECISIO XXVI.

26 **Q**ui mutuant Episcopo noue prouiso summam pecunie principaliter & immediate, vt ei beneficiat & ad inuendam amicitiam, sperans tamen secundario vt sibi, vel alij beneficium conferat, simoniam non committit eo quod non mutuat pro pretio, vel causa principali, & immediata querendi aliquid spirituale, ita S. Thom. Caiet. & Aar. vbi sup. & gl. in c. cum esset. de simo.

DECISIO XXVII.

Ex consil. 24. alias 13.

27 **R**enunciens, resignatarius, & præsentator alicuius ecclesie parochialis inter se conuenientes, vt resignatarius a patrono ad dictam ecclesiam præsentetur, & renunciati pro pensione centum aureos soluat; Si renunciens dictam ecclesiam in manibus ordinarij renunciat, & illa præfator resignatario conferatur cum mandato ad consentiendum prædictæ pensioni, quod tamen Papa non vult admittere, & ideo eam non soluit, tria pacta simoniaca committunt. arg. c. quam. pio. 1. q. 2. & c. si. de pactis, & dictus resignatarius titulum canonicum illius ecclesie non habet, cum eius præsentatio simoniaca fuerit.

DECISIO XXVIII.

Ex consil. 25. alias 12.

28 **P**ræsentatio facta alicui beneficium litigiosum cum pacto, quod nisi præsentatus intra tempus a iure prosequatur suam præsentationem in solidum, præsentans contrauenire possit præsentationi, & ea agere, quæ forent opportuna, & necessaria, nõ est simoniaca, cum per talem conditionem, & clausulam appositam solum intelligatur potestas referuari faciendi ea, quæ iure communi præsentans, non prosequente præsentationem præsentato, facere potest: Siue enim præsentatus ob mortem omittit causam prosequi, vel quia renunciaret iuri suo, vel quin ob hæresim, vel aliud crimen iure suo priuaretur, verè & proprie dicitur non prosequi causam, in quibus omnibus casibus iure communi licitum est præsentanti alterum præsentare. cap. licet. 2. de præbend. in 6. & capit. si electio de elect. in 6.

DECISIO XXIX.

Ex consil. 26. alias 77.

29 **P**ermutatione beneficiorum inter duos iuridice facta, si alter recepta possessione beneficij per permutationem quæstus, fructus etiam antiqui beneficij collati competenti non dum possessionem adepro accipiat in penas Bullatum Pij I. V. & Pij V. de conscientia non incurrit, cum Bullæ illæ solum conscientias illicitas, & simoniacas includant, vt ait Nau. in Manu. capit. 3. numet. 101. & 110. Hæc

Hac vero permutatio iuridice facta est: Sed & Bulla Pij V. solum de resignationibus beneficiorum, quae simpliciter in fauorem aliquorum sunt, & non de illis, quae per permutaciones iuridicas sunt, intelligitur.

DECISIO XXX.

Ex conf. 27. alias 79.

Habens beneficium sufficiens, & capellaniam ex resignatione accipiens cum intentione illam renunciandi ad nullum resignantis, penas Bullarum Pij I V. extrau. Rom. const. 109. & Pij V. extrauag. Intolerabilis. const. 87. contra confidentias illicitas, & simoniacas publicatarum, non incurrit; eo quod hic nulla conuentio, aut pactum illicitum interuenit, sed sola intentio vnius partis, vel ambarum, quae simoniam non inducit; ex Nauar. in Man. cap. 23. num. 109. Quamuis beneficium sufficiens post Concilium Tridentinum sect. 24. cap. 17. de re ad eptum, cum tali Capellania incompatible sit; secus vero si beneficium illud ante dictum Concilium acceptum sit; tunc enim illud tuta conscientia obtinens retinere potest ita Nauar. in Man. cap. 23. nu. 125.

DECISIO XXXI.

Ex conf. 28. de est in Nouis.

Renunciatio Canoniam in fauorem alicuius simpliciter, nulla sibi reseruata pensione, habito tamen antea ab illo in cuius fauorem renunciat, mandato de conscientia do sibi circa reservationem pensionis centum aureorum super fructibus dicti Canoniam, quo tamen mandato ad euitandas impensas vti noluit; Non potest tuta conscientia resignatarius obligare se donare quotannis sexaginta aut eos resignanti in finem gratitudinis, obstante quoad hoc Bulla Pij V. Extra Intolerabilis etc. & Nauar. in Man. c. 23. num. 110. Habet enim Bulla expresse renunciantem aliquod beneficium ecclesiasticum in fauorem alicuius, & postea recipientem a resignatorio pensionem aliquam vel aliquos fructus sibi vel cognatis suis vel cuiusque alteri confidentiam, & penas contentas in Extra. 2. de simon. incurrit; & talis collatio Canoniam praedictam tanquam simoniaca nulla, & irrita censetur.

DECISIO XXXII.

Ex conf. 29. alias 81.

Impetrans a Papa beneficium suo familiari, & signata supplicatione per Papam, sollicitatori suo iubet, ne curet literas expedire; si dictus familiaris hoc intelligens praefato impetranti dicat se cum omnibus quae habet, & etiam dictum beneficium eius obsequio, & voluntate esse paratum, & huiusmodi dictis impetrans beneficium respondet, se esse contentum, ut ipse literas expediat, & possessionem capiat; expeditis literis, & capta possessione, familiaris iste penas confidentiae in Bullis Pij I V. & Pij V. contentas non incurrit; Quia licet interuenit promissio specialis de disponendo de beneficio tali ad habitum impetrantis illud, talis tamen promissio a familiari facta fuit generalis ad complacentiam, nihil certum, aut obligatorium impetranti promittens, sed solum per verba generalia, & iactatoria ad alterius complacentiam, ex quibus verbis non nascitur aliqua obligatio, cum venissent de infir. confidentia vero per verba generalia iactatorie non inducitur, sed praeter ea antequam illa promissio, vel oblatio iactatoria facta fuerit, dicto familiari per solam collationem sine natura a Papa factam, ius in beneficio acquisitum fuit. cap. pen. & c. si tibi absent. de concess. praeb. in 6.

DECISIO XXXIII.

Ex conf. 30. alias 73.

Collatio beneficii per simoniam inter alios inita facta ignorantibus ipso iure valida est; & fructus ius dum simoniam ignoret; facti suos; vnde neque ipse, neque haeredes eius ad eorum restitutionem tenentur; quam primum autem illam commissam fuisse cognouerit, beneficium illud renunciare, & fructus postea perceptos restituere tenetur. l. q. i. cap. iam in quo, & cap. turbatur. d. non itaque. & c. ex in sinuatione, & c. nobis. & c. de simoniace. de simon.

DECISIO XXXIV.

Ex conf. 31. alias 58.

Resignans Canoniam in manibus Papae in fauorem alterius, cum reservatione certae pensionis in fauorem tertij, post Bullas expeditas is, in cuius fauorem Canoniam resignatur, haeredibus tertij, in cuius fauorem reseruata fuit pensio pensiones postea decursas, & non solutas, petentibus illis soluere, vel Canoniam, super quo pensio illa constituta fuit relinquere debet; Cum enim in constitutione dictae pensionis nulla confidentia interuenit, valida fuit illa pensionis constitutio; Sin vero resignatarius pensionis nullitatem causet, quia in renunciatione interuenit confidentia simoniaca constitutionem pensionis annullans, fortiori interuenit confidentia annullans renunciationem, ob quam pensio constituta fuit, ut proinde resignatarius Canoniam relinquere teneatur; quia in Bullis Pij I V. Extrau. Romanum, edita anno 1564. & Pij V. Extrau. Intolerabilis edita anno 1569. magis vetatur renunciatio fiduciarum, quam pensio ob eam constituta ita Nauar. in Man. c. 23. nu. 110.

DECISIO XXXV.

Ex conf. 23. de est in Nouis.

Renunciatio fructuum decursorum inter colligatores non est simonia ea, nisi inter eos pactum aliquod super re spirituali de relinquendo, vel illam tradendo, interueniat.

DECISIO XXXVI.

Ex conf. 33. alias 80.

Impetrans beneficium pro fratre suo & literis expeditis statim de tali beneficio pro eo impetrato certiore faciens & simul significans se dictum beneficium impetrasse pro eo, ea spe, quod ipse postquam sustentationem sibi sufficientem adeptus esset, illud in sui fauorem resignare quam postea frater resignauit in eius fauorem, nullam in tali impetratione, vel accepta, aut facta resignationem illicitam, aut simoniacam confidentiam admittit; ex Nauar. in Man. cap. 23. num. 109. Quandoquidem nullum ibi pactum, aut conuentio interuenit ante impetrationem, aut literarum expeditionem inter ipsam, & fratrem suum; Neque illa ratione illicitum est sperare aliquod beneficium ecclesiasticum a Praelato, vel ecclesia, vel patrono cui seruit ad habendum illud dummodo cessant pacta, & obligationes ciuiles additae obligationi naturali, & antidotali, qua beneficiarius pro bono accepto tenetur. cap. si officia. d. 59. & c. quid proderit. d. 61.

DECISIO XXXVII.

Ex conf. 34. alias 92.

Committens simoniam in beneficio, stante Bulla Pij V. contra simoniacos lata extrat. Cum primum, edita Anno 1566. ipso iure non sit inhabilis ad illud, & quodcuque aliud adipiscendum, & iam adeptum cum praefata Extratragans ita intelligenda sit; ut locum non habeat in foro conscientiae ante sententiam, pena vero ante quam infligitur conscientiam non ligat; ex S. Thom. 2. 2. q. 62. art. 3. maxime cum penae restringenda sint; cap. Penae. de pan. d. 1. Et quia in dubio penae per verba futuri temporis (quales sunt penae praefatae extratragantis) non censentur ipso iure impossitae; gl. in c. in penis de reg. iur. in 6. Neque praedicta constitutio quoad hunc effectum vti videtur recepta; cum tamen a multis circa beneficia simonia committatur; lex autem quae non est vti recepta in conscientia non ligat. cap. non ligat. 9. leges d. 4. & Nauar. in Man. c. 23. nu. 64.

DECISIO XXXVIII.

Ex conf. 35. alias 91.

Vm irregularitas non incurritur nisi in casibus a iure expressis, cap. is qui. de senten. excommunic. in 6. simoniacus in beneficio, quamuis ipso iure excommunicatus sit & consequenter durante excommunicatione ad beneficia consequenda inhabilis sit, sicut quilibet alius excommunicatus.

municatus, non est rat. en irregularis, cum nullibi exprimitur fieri irregularem quem am ipso iure ob simoniam in beneficio commissam, ex Nau. in Man. c. 23. nu. 111.

DECISIO XXXIX.

Ex consil. 36. alias 13.

39 Renuncians beneficium in manibus Ordinarij pure, simpliciter, & liberè, concepta tamen spe, quod ille conferret illud, cui ipse volet, vel quod patronus præsentabit ad illud, quem ipse voluerit, nullo pacto, aut modo, aut conditione super hoc expressis, nec peccat, nec in pœnas contra renunciantes cum cōfidentia per Pium V. impositas Extra. cum primū ed. an. 1566. incidit; cum Extravagans illa de sola cōfidentia illicita, de qua Pius IV. locutus est, intelligatur Non est autem illicitum concipere aliquam spem gratiæ alicuius referendæ sibi a beneficiario, quem quis eligit, aut præsentat, aut cupit, vt per suam renunciationem ei conferatur.

DECISIO XL.

Ex consil. 37. deest in Nonis.

40 Cum patronus non habeat potestatem dandi, vel conferendi beneficia, sed solum præsentandi ad illa, vt patet ex Lot. tit. de iur. patron. qui ex solis literis patentibus Patroni beneficij beneficium etiā simplex accipit, & possidet absque titulo Apostolico, aut Ordinarij, peccat, & omnes fructus inde male perceptos restituere tenetur, arg. c. 1. de reg. iur. in 6.

DECISIO XLI.

Ex consil. 38. alias 17.

41 Renuncians beneficium cum intentione, vt alteri detur, dummodo non interueniat pactum, vel conuentio, aut modus expressus dandi, vel recipiendi simoniam non committit, c. ordinationes, & gl. 1. q. 1. & Ant. 2. p. tit. 1. c. 5. §. 11. nec in Extravagantem Pij V. de cōfidentia incidit, quæ intelligenda est de intentione tacite, vel expresse in conuentionem deducta, præsertim cum vix vltus sit, qui sponte beneficium suum renunciat, qui non habeat intentionem tacitam vel expressam, principalem, vel minus principalem, vt alicui conferatur; & vt plurimum qui renunciat beneficium sola intentione, vt detur alicui principalius renunciat ob aliquid aliud, quam vt illi conferatur, ita Nau. in Man. cap. 23. num. 100. 107. & 110.

DECISIO XLII.

Ex consil. 39. alias 59.

42 Creditor remittens debitum aliquod v. g. centum aureorum cum pacto, vt debitor consentiat reservationi pensionis centum aureorum super canonicatu suo, in fauorem filij, aut nepotis dicti creditoris, simoniam committit: quia licet pensio beneficalis, res spiritualis non sit, Pan. & Fel. in c. ad audientiam 2. de rescrip. rei tamen spiritualis, nimirum beneficium est annexa: vnde sicut emptio rei spiritualis simoniaca est; ita etiam emptio rei annexæ spirituali, qualis in proposito interuenire censetur cum nomine emptiois, & venditionis in materia simoniæ veniat omnis contractus non gratuitus ex S. Thom. 2. 2. q. 100. art. 1. & Nau. in Man. cap. 23. num. 100. Maxime cum pensio nec iuste emi, nec reddi possit absque Apostolica auctoritate. Non tamen excommunicatio ob istam simoniam incurritur, cum iura Extra. 2. de sim. & Pius V. Extra. Cum primū, constit. 5. solum simoniacos in ordine, & beneficio excommunicent, simonia vero in pensione constituta commissa, non est super beneficio, ex Nau. in Man. cap. 23. nu. 111.

DECISIO XLIII.

Ex consil. 40. alias 34.

43 Voconueniente vt alter beneficium curatum renunciet, vt conferatur alteri habenti duo beneficia simplicia, & ille ea renunciat cum pacto, vt ordinarius ea conferret nepoti renunciantis suum curatum, & vterque renunciet simoniam realem committunt, & in excommunicationem incidunt, & renunciationes nullæ, & irritæ censendæ sunt ex Nau. in Man. c. 23. nu. 100.

DECISIO XLIV.

Ex consil. 41. alias 49.

44 Permutatio beneficiorum cum pacto, vt alter emat fructus beneficij alterius, illicita est, si eodem tempore, permutatio & en pro fructuum fiat; secus autem si diuerso fiat tempore, ita vt prius fiat permutatio beneficiorum auctoritate Papæ, & postea venditio fructuum auctoritate propria, cauendo tamen, tam coram Deo, quam coram hominibus, ne vltus eorum ante permutationem alteri promittat, se empturum, vel venditurum fructus, si permutatio fiat, & alias non; sed vt vterque liber maneat ad emendum, vel vendendum post factam permutationem: Potest tamen interuenire decentia antidotalis, & spes quod inter illos emptio & venditio illa fructuum consequenter ex Nau. in Man. c. 23. num. 100. ver. 5.

DECISIO XLV.

Ex consil. 42. alias 39.

45 Vacante beneficio simplici quod duo impetrare desiderant, & ne alter alteri sit impedimento, pactum inuenit, quod alter eorum, qui impetraret, aliquam pensionem det alteri qui non possit impetrare, si postea vltus eorum illud obtineat, & dictam pensionem non soluat simoniam saltem realem non committit; eo quod conuenio ab vtraque parte non sit completa, ex Nauar. in Man. c. 23. nu. 106.

DECISIO XLVI.

Ex consil. 4. (alias 11.) de iure patron.

43.

8.

46 Beneficia, quæ in aliqua Prouincia reperiuntur a iure cōmuni, & ab alijs beneficijs, quæ communiter instituntur, omnino discrepantia, & aliena & quæ personatus & beneficia personalia vulgo appellantur, sine auctoritate ecclesiastica constitui non possunt; c. Ad hæc de relig. domib. & in illis, sicut in alijs beneficijs permutandis, simonia committi potest.

DECISIO XLVII.

Ex consil. 45. alias 57.

47 Clericus monens aulicum, vel familiarem Papæ, & cum ipso conuenit quod alter beneficium vacans impetret, & alter promittit se consenturum pensioni a Papa pro ipso aulico imponendæ; simoniam committit; quia intercedit promissio de faciendo aliquid temporale, pro re spirituali habenda, quæ illicita, & simoniaca est; Glor. in summa 1. q. 1. & Nau. in Man. c. 23. nu. 100. secus vero si aulicum vel familiarem foget, vt illud sibi impetret non facta promissione de contentendo pensioni, licet post impetrationem liberè illi consentiat.

DECISIO XLVIII.

Ex consil. 46. alias 37.

48 Ecclesiam in fauorem alterius resignans cum pacto vt aliter consentiat pensioni super ea imponendæ, & soluat expensas in expeditione Bullarum dictæ pensionis faciendas, simoniam committit.

DECISIO XLIX.

Ex consil. 47. alias 89.

49 Scholasticam pecuniam pro loco Collegij renunciando accipiens simoniam committit; eo quod loca, seu sodalitia hæc pro pauperibus scholasticis instituta licet non sint spiritualia, sunt tamen eis annexa, sicut & ius patronatus ecclesiasticum; cap. quanto. de iudic. cap. secundum de iure patronat. excommunicationem tamen in iure extra. 2. de simon. latam non incurrit; cum hæc solum contra simoniacos in ordine & beneficio ecclesiastico lata sit sodalitia vero dicta, ecclesiastica beneficia non sunt. Vnde sicut emens ius patronatus quamuis simoniam committat, excommunicationem tamen non incurrit ita nec loca illa ementes, aut vendentes excommunicantur; accepta autem pecunia pauperibus, vel donanti restituenda est, ex Nau. in Man. cap. 17. num. 30.

DE

DECISIO L.

Ex conf. 48. alias 33.

Renunciatio Capellaniam in manibus Papae, in fauorem alterius cum pacto, & chirographo resignanti tradito, & relinquendo resignanti omnes fructus ad vitam suam; si aduertens pactiorem hanc illicitam, & simoniacam esse, & rupto chirographo, postea gratis resignet, resignatarius, sine simonia vitio licet expedire, & capellaniam possidere potest.

DECISIO LI.

Ex consil. 49. alias 27.

Renunciatio beneficium in fauorem alterius in manibus Papae reseruata pensione, si post supplicationem signatarii, & praestitum consensum, ante adeptam possessionem conueniant partes de aliqua reseruacione ex beneplacito Papae, quae antequam beneplacitum Papae accederet exequuta fuerint, & capta etiam possessione, simoniam realem committunt, quia conuentiones istae ante possessionem adeptam factae etiam non licet autem vetum, & bonum ius in beneficio habenti, & tarenti eius possessione, quare illam per dationes, & remissiones rerum temporalium. Pan. in cap. dilectus de simon. & Nauar. in Man. cap. 23. nu. 101. Nec reseruatio huiusmodi beneplaciti Papae, antequam impetretur conuentionem a simonia exculat.

DECISIO LII.

Ex conf. 50. 51. alias 2. 2. 3.

Duo inter se conuenientes de permutacione suorum beneficiorum in manibus Papae facienda, si antequam signetur supplicatio, vnus eorum alteri pecunias mutuat, partim ob amicitiam inter eos iam diu contractam, partim ut ostendat se gratum ei, qui beneficium secum permutare velit, & partim etiam ne alter a proposito permutandi cum illo discedat, nullam simoniam committunt; cum hac non committatur nisi per emptionem, aut venditionem rei spiritualis, aut ei annexae, vt placet S. Thom. 2. 2. q. 100. art. 1. nec sine pacto, aut conuentione, saltem in foro exteriori. ca. Tua. de simon. Mutuare vero alteri ad amicitiam eius consequendam, ex qua beneficium aliquod ei prouenit, licitum est, ex S. Thom. 2. 2. q. 78. art. 2. & Nauar. in Man. c. 17. num. 209. dummodo nullum pactum, aut conuentionem interueniat.

DECISIO LIII.

Ex conf. 52. alias 60.

Rogans alterum vt consentiat constitutioni pensionis super beneficio suo soluendae cuidam tertio, ad finem vt tertius ille renunciaret alteri beneficio in fauorem ipsius rogantis, qui rogans illi secundo per publicum instrumentum promittit, quod ipse soluet pensionem, & eum seruabit indemnum, simoniam saltem conuentionalem committit; & si pensionem aliquam in futurum ratione praefatae promissionis soluat simonia realis erit, ab vtraque parte completa, & excommunicationem contra simoniacos in beneficio a iure latam incurrit extrauag. 2. de simonia Quamuis enim emptio, vel venditio pensionis huiusmodi excommunicationem vltimam ipso iure non inducit, quae sola contra simoniacos in beneficio, & ordine lata est, & pensio proprie beneficium Ecclesiasticum non est, sed ius ei annexum; quando tamen pensio, vel pensionis constitutio emitur, aut venditur, tanquam gradus seu medium, & ad finem beneficium aliquod spirituale acquirendi, vt in proposito contingit, censetur simonia facta super beneficio; vnde consequenter excommunicationem inducit ipso iure, si praedictam pensionem soluat, & talis promissio nulla, & inualida est: ita Nauar. in Man. c. 23. nu. 106.

DECISIO LIV.

Ex conf. 53. alias 24.

Habens nullum beneficium ecclesiasticum, & rogans habentem plura, vt renunciaret vnum simpliciter in manibus Papae, in fauorem suum, nullo alio inter eos inito pacto de danda, vel accipienda vlla remuneratione: si vnus renunciat cum spe mentali recipiendi aliquam remunerationem, & alter voluntatem habeat tantum faciendi eam, & ita expeditis literis, acceptaque possessione, resignatarius aliquam remunerationem det, & resignans eam recipiat, nullam simoniam, quae eos ad relinquendum beneficium, vel ad aliquam restitutionem faciendam obligat, incurrit: Quia nullum ibi pactum tacitum de danda, vel accipienda remuneratione interuenit: cap. fin. de simonia. & Nauar. in Manua. c. 23. num. 102. & simonia mentalis actum non inficit, nec ad vllam restitutionem obligat: cap. fin. de simon. nec omnis spes remunerationis temporariae dandae, vel accipiendae pro datione rei spiritualis est illicita censenda, vt ait Nau. in Man. c. 23. num. 109.

DECISIO LV.

Ex conf. 54. alias 41.

Petens Ecclesiam Parochialem vacantem cum promissione cuidam Nobili facta, se illam obtentam permutaturum cum beneficio alterius cui Nobilis ille in concursu illo fauere volebat, si efficeret, ne alter secum concurreret: si dictus Nobilis ne alter secum concurrat, efficiat, & hac ratione petens eam obtinet, simoniam committit: Eo quod promissum fuit Beneficium obtinendum per permutacionem alteri cum pacto, ne ille secum concurreret; Simoniam enim committit, qui tollit impedimenta, quae iudice sibi opponi possunt ad quaerendum aliquod beneficium, impediendo nimirum ne alter secum concurrat; ex S. Thom. 2. 2. q. 100. art. 2. ad quintum. & Caiet. & Palud. 4. dist. 15. art. 3. Est tamen haec simonia conuentionalis solum, dummodo ecclesiam illam cum beneficio alterius non permutet, si enim illam permutaret, simonia realis ab vtraque parte completa, vnde & collationem ecclesiae parochialis nullam ipso iure efficiet; ita Nau. in Man. c. 23. nu. 103.

DECISIO LVI.

Ex conf. 55. alias 90.

Simoniacus in beneficio credens bona fide beneficium ad se pertinere, etiam si vere non pertineat, & seruens illi, distributiones, & fructuum partem lucratur, quae alij inferuenti dari debuissent, si per se ipsum non seruisset: neque ad restitutionem partis fructuum tenetur, quae necessario impendenda fuisset ei, qui illi beneficio seruisset: ita Cass. in decis. 6. de praeb.

DECISIO LVII.

Ex conf. 56. alias 69.

Simoniacus in ordine realis, quamuis occultus sit, excommunicationem incurrit, & in ea celebrando irregularis efficitur, super qua irregularitate Episcopus dispensare potest, ex Concil. Trid. sess. 24. cap. 6. de res. n. c. indiget dispensatione circa retentionem fructuum, si beneficium ante irregularitatem incursum adeptum fuerit; Eo quod beneficium ipso iure ante irregularitatem adeptum non amittitur; ex Innoc. in c. cum nostris de praeb. Quod si beneficium per ipsam simoniam, vel post illam, collatum fuerit, iterum ab habente potestatem illud conferendi debet conferri, cum prior collatio nulla & irrita fuerit, arg. c. 1. de regul. iur. in 6.

DECISIO LVIII.

Ex consil. 59. alias 89.

57 100

Beneficium alteri interuentu simoniae procurans, non solum ipso facto excommunicationem incurrit, si simonia realis fuerit: extra. 2. de simon. sed etiam ad fructus ab alio male perceptos restituendos tenetur, cum is, qui causam

fam damni dat, damnum dedisse dicitur: cap. fin. de iniur. siue causa immediata, siue mediata damni fuerit. vt ait S. Thom. 2. 2. q. 63. art. 7. In penas tamen extrauagantis Pij V. incip. Cum primum non incidit; cum, hæc ad mediatores, & procuratores simoniacos non extendatur. ita Nau. in Man. c. 23. num. 105.

DECISIO LIX.

Ex conf. 58. alias 67.

59 **Q**ui pecunias mediatori dat, vt sibi dimissorias, seu reuendendas ad ordines suscipiendos impetret, quas verè per pecunias mediator impetret, simoniam committit, & in penas contra simoniacos in ordine latus incurrit. Extr. 2. de simon. Sicut enim simonia in beneficio committitur, cum datur pecunia, vel aliquid temporale pro collatione, nominatione, fauore, intercessione, & alijs similibus actibus ad illud acquirendum directis, ita & simonia in ordine committitur, non solum quando datur pecunia, vel aliud temporale pro pretio ordinis, sed etiam quando datur pro alijs actibus ad eius acquisitionem directis; quales sunt literæ dimissorias, examinatio, & approbatio, quæ ius quoddam petendi, & accipiendi ordines continent, quod ius per huiusmodi literas datum spirituale quoddam est ad ordinem consequendum directum, qui est magis spiritualis, licet ordinandus emere nolit ordinem, quem inuendibilem, & inextimabilem esse cognoscit, vt ait Nau. in Man. c. 23. num. 99.

DECISIO LX.

60	95
Ex conf. 61. (alias) 97.	
73	96

60 **C**ollatio, presentatio, vel electio beneficii per simoniam etiam ignorantem facta non est ipso iure nulla, sed annullanda, nec beneficium per simoniam a se ignoratam recipiens excommunicationem incurrit cap. pen. de elect. Is tamen cui beneficium collatum est, postquam hoc sciet, illud renuciare tenetur, & fructus extantes restituere, non autem bona fide ante simoniæ notitiam consumptos. ca. ex insinuatione de simon. S. Thom. 2. 2. q. 100. ar. 6. ad tertium, Nau. in Man. ca. 25. num. 12.

DECISIO LXI.

61 **O**btinens beneficium per simoniam ab alio se ignorante commissam, ad illud renunciandum post eius rei notitiam obligatur, cap. de regularib. & c. ex insinuatione de simon. Quæ renunciatio faciendâ est non in manibus collatoris, sed Episcopi, vel Archiepiscopi, qui est eius superior immediate diatus, & qui iuste possit collatarij inuitum destituere. Non potest autem beneficium sic renunciatum de nouo renunciati conferre, si eius collatio ad eum non pertineat, sed eius collatio fieri ab eo, ad quem illa alias regulariter pertinet; cap. cum ex inuincto de hered. vbi Gloss. Potest tamen Episcopus dispensare, vt renunciati idem beneficium de nouo conferatur. cap. pen. de elect.

DECISIO LXII.

62 **C**anonici sic ob simoniam se ignorante obtentus, & in manibus superioris renunciatus, si deinde eidem conferatur, collatarij vltimam locum inter Canonicos obtinere, ac alia omnia facere debet, ac si de illo alias prouisus non fuisset; vnde sic prouisus de nouo recipi, de nouo in possessionem mitti, de nouo residendam facere, & in vltimo loco sedere debet: cum beneficium per renunciationem legitimam eius perinde vacat, ac si per mortem vacasset, eamque periculosum, 7. q. 1. ca. Suspectum de rescript. in 6. c. quoniam, & c. ex insinuatione de simon. & idem de prouiso per renunciationem legitimam, ac de prouiso per mortem iudicandum est.

DECISIO LXIII.

63 **O**rdinatus scienter per simoniam fit irregularis, siue etiam qui furtim sine licentia, & approbatione

Episcopi, vel excommunicatoris ordinem sumpsit, si præmissa erat excommunicata sententia: contra sic ordinem accipientes, irregularis est; cap. 1. de eo qui furti. ordin. ita etiam ordinem per simoniam assumens irregularis erit cum sub pena excommunicationis, & suspensionis lata sententia prohibita sit huiusmodi ordinatio Extr. 8. de simon. vnde sic per simoniam ordinatus, & excommunicatus, & suspensus & irregularis est; vt ait Nau. in Man. cap. 27. nu. 111. simoniacus vero in beneficio solum excommunicatus est, non autem suspensus, aut irregularis. In tali autem irregularitate ex simonia occulta incurra dispensat Episcopus, siue sciente, siue ignorante episcopo, simonia commissa fuerit, ita Concil. Trid. sess. 24. cap. 6. de ref. Quæ irregularitate per Episcopi dispensationem sublata, in ordine ministrare, & ad superiores ascendere, & beneficia postea canonicè collata retinere potest si nullum aliud impedimentum addit; cum res semel extincta nihil operetur. cap. Ferrum. diit. 50.

DECISIO LXIV.

Ex conf. 62. alias 72.

64 **L**icet vacante aliquo beneficio, procurans vt illud cuidam clerico conferatur cum pæcto, vt ipse dimidium tractuum percipiendorum habeat, simoniam realem committit, si fructus illi a dicto clerico beneficiario soloantur, & vtique ex communicationem incurrit, & collatio illa nulla & irrita censenda est; Nec beneficiarius talis, aut fructus suos facere, aut illos laico dare potest, Quos tamen si laicus ab illo accipiat, eos tanquam male perceptos vel ei qui primo loco præfato beneficiario succedit, vel ipsi ecclesie de cuius fructibus erant, vel Camera Apostolicæ, se cum illa componendo restituere tenetur.

DECISIO LXV.

Ex conf. 63. alias 62.

65 **I**si cui Papa pensionem referuat cum obligatione postea soluendi illam alteri, qui ob leges regni, cuius erat beneficium, & super quo illa imponitur, talis pensionis non est capax, obligationem hanc soluendi pensionem pecunie, vel alia re, absque Papæ auctoritate, redimere potest, cum huiusmodi obligatio soluendi pensionem aliquid mere temporale sit, a iure spirituali separatum; pensionem vero referuatam, ita vt beneficium, si per quo posita est, liberum maneat, sine Papæ licentia redimere æquit: eo quod pensio vel ius spirituale est, vel saltem spirituali est annexum: ex Nau. in Man. cap. 23. num. 3. vnde eam sine auctoritate Papæ redimens, simoniam committit, excommunicationem tamen non incurrit, cum hæc non nisi per simoniam in ordine, aut beneficio commissam incurrat pensio autem non est beneficium appellanda DD. in cap. postulat. & cap. ad audientiam. 2. de rescript.

DECISIO LXVI.

Ex conf. 64. alias 46.

66 **L**itigantes in Rota de beneficio, & inter se conuenientes, vt ei qui causam amitteret alter fructus, & expensas, in quibus condemnandus erat remitteret, vt sic liti, & causa cederet, quæ conuentio postquam Prætorio Rotæ nota, & illi placita fuerit, statim vni eorum possessionis traditio discernitur, simoniam ob dictum pactum, quod Papa inconsulto interunt, commississe non censentur; eo quod satis videtur fuisse a Papa ratificatum, ex hoc quod iudex ab eo datus illud ratum habuit, & tanti Prætorij auctoritate comprobatum. arg. capit. Nisi essent. de præben.

DECISIO LXVII.

Ex conf. 65. alias 45.

67 **S**imoniam in collatione beneficii per tertiam personam commissam, parti eam ignoranti, neque quoad peccatum, neque quoad excommunicationem nocet, capit. lam itaque. 1. quest. 4. Sciens tamen aut eam scire debens beneficium renunciare tenetur, capit. ex insinuatione de simon. nisi

nisi Papa, attenta eius ignorantia, & bona fide, illud sibi potest confirmet.

DECISIO LXVIII.

Ex consil. 66. alias 88.

68 **C**um ablatio ordinis, vel usus eius actus sit potestatis spiritualis, & nouimus de verb. sign. ca. degradatio. de pœnit. in 6. quæ ab episcopatus ordine pendet, non minus quàm eiusdem ordinis collatio, cap. 1. de simon. Episcopus ordinarius pro mercede degradationis aliquid petens simoniacus efficitur: ex Nau. in Man. c. 23. num. 100. Quamuis enim possit quis cogi ad conseruandam piam consuetudinem dari aliquid temporale pro pia sustentatione ministrantis sacramenta, cap. ad Apostolicam. de simon. & ait Conc. Trid. sess. 24. ca. 4. de ref. pro pretio tamen, vel mercede illius actus peti non potest ex Nau. in Man. c. 23. nu. 101. & 102. & omnis talis consuetudo a Conc. Trid. ubi sup. damnatur.

DECISIO LXIX.

Ex consil. 67. alias 87.

69 **E**piscopus ius patronatus, & presentandi ad beneficium pretio alicui concedens, simoniam committit, in excommunicationem tamen contra simoniacos latam ab extrau. 2. de simo. non incurrit: cum hanc solum simoniaci in ordine, aut beneficio incurrant, vt ait Nau. in Man. c. 23. nu. 101. & 111. Ius autem patronatus nec beneficium, nec ordo est, cum eius laicus capax sit, cap. Quod autem, & c. cum dilectus. de iu. patr.

DECISIO LXX.

Ex consil. 68. alias 1. Np. prelati vices suas.

70 **C**onducens, aut emens pecunia vicariatum temporalem Episcopi, vel Rectoris, simoniam committit; extrau. 2. de simo. & c. ne prela. vices suas cum emptio, aut venditio rei spiritualis, vel ei annexæ, qualis est iurisdic. spiritualis, simoniacæ sit, ex Nau. in Man. c. 23. nu. 100. conductor vero talis, vel emptor iurisdictionem, vel officium huiusmodi emptum statim relinquere tenetur; eo quod talis conductio contractus simoniacus, & nullus est, c. Quam pio, 1. q. 2. & c. si de pact. nec nisi eo dimisso absolui potest. Argu. c. si res aliena. 1. q. 6. Quia tamen vicaria spiritualis beneficium non est ex Fel. in c. postulasti. de rescr. excommunicationem ipso iure non incurrit, cum hanc solum simoniacus in ordine, vel beneficio incurrit, vt sentit Nau. in Man. c. 23. num. 111.

DECISIO LXXI.

Ex consil. 69. alias 44.

71 **L**itigantibus duobus super beneficio, si vnus eorum secrete cum quibusdam amicis alterius conueniat, altero non consentiente, vt vnus eorum cedat iuri suo, si quod habet, & alter summam quandam pecunie soluat; qui tamen ad epta possessione prædictas pecunias cedenti soluere nolit, sed eas amici eius postea soluit; huiusmodi concordiam facientes simoniam realem ex vtraque parte completam, accipiendo, & soluendo pecunias pro re spirituali committunt ex Nau. in Man. c. 23. nu. 109. & excommunicationem incurunt, & irregularitatem si celebrent; pecunia vero Ecclesie, cui facta est iniuria, restituenda est, c. de hoc. de simo. & talis concordia nullius valoris est, & absolutio a simonia præfata per Datarium Papæ quoad forum exterius fieri debet, ita vt Pœnitentiarius quoad illud forum, absoluedi facultatem non habeat, sed solum quoad forum interius. Alter vero qui non consentit, tuta conscientia beneficium possidet, nec pecunias dictas soluere debet.

DECISIO LXXII.

Ex consil. 70. alias 38.

72 **P**resbyter regularis, qui a suo Abbate de quodam officio in Ecclesia sui Monasterij promissus est, quod per aliquot annos pacifice possidet, & ab Abbate successore coactus, illud in manibus eius renunciat, cum pacto quod dictus Abbas cum de alio Monasterij illius officio providebit, quod

cum effectu postmodum facit, quod idem officium per aliquot annos pacifice possidens, ab alio Abbate successore inquietatus, ne officio priuetur, & sine officio diffamatus maneat, dicto Abbati pecunias dat; quamuis sic renuncians beneficium ecclesiasticum regulare cura pacto de danda sibi compensa sufficienti, quam postea accepit, simoniam realem committat; alteri tamen Abbati dando pecunias ne super officio secundo in recompensationem accepto inquietetur, nullam simoniam admittit; cum post acceptam possessionem pacifice retentam, vexationem iniustam redimere licitum sit; cap. dilectus, 2. de simon. officium autem illud secundum iniuste retinet quidem ob pecunias datas, sed quia illud in compensationem prioris beneficii virtute pacti simoniace, male accepit, per quam acceptioque simoniam realem ab vtraque parte completam commisit; ex Nau. in Man. c. 23. nu. 100. præsertim cum iure communi Abbas superior officijs, quæ illis conferit, ad numerum seriam sine causa iusta, Monachos suos prius re possit, cap. cum ad monasterium, §. tales. de stat. monach.

DECISIO LXXIII.

Ex consil. 71. alias 86.

73 **Q**ui pro admissione ad habitum religionis aliquid dat, vel accipit, simoniam ex eo committit, quod d. ingressus Monasterij quidam spirituale sit, quoniam de reg. & c. ex insinuatione. de simon. ipsa etiam datus, & acceptio habitus, vel aliquid spirituale est, vel saltem spirituali annexum, cum hæc de laico ecclesiasticum faciat, adeo vt eum percipiens excommunicationem incurrit, ca. religiosus, §. 1. de sent. excommun. in 6. & proinde tales dantes, & accipientes pecunias pro ingressu religionis simoniam realem committunt, & habitum suscipiens eum relinquere tenetur; potest tamen dimisso habitu, & purgata simonia de nouo redipi, si receptio non fuerit scandalosa.

DECISIO LXXIV.

Ex consil. 72. alias 7.

74 **E**piscopus, qui Archipresbyterum conijcit in carcerem, & ubi, & mortuus est, & pro eius victu viginti aureos expendit quem Archipresbyterum alteri confert, sed ante collationem illi dixit, ego feci tot expensas pro alendo prædecessorem tuum coniectum in carcerem, dabo tibi hoc beneficium, & tu ex fructibus ipsius dabis mihi viginti aureos, quos idem Archipresbyter electus postea soluit; quamuis in foro conscientie simoniacus iudicandus non sit, quia non erant principaliter dati pro beneficio, sed pro impensis factis in alendo beneficiario mortuo, cuius morte beneficium vacauit, ex Nau. in Man. c. 23. num. 102. & 103. in foro tamen exteriori simoniam commisisse iudicabitur; cui iuste præsumi possit prædictam pecuniam ad beneficii conferendum principaliter data, & accepta esse, arg. c. 1. de simo.

DECISIO LXXV.

Ex consil. 73. alias 96.

75 **C**lericus bona fide, ignarus de simonia per meditationem commissa, beneficium impetrans, habita de simonia notitia beneficium illud relinquere tenetur, & non indiget collatione eiusdem; cum prior ob simoniam commissam nulla, & irrita fuerit, cap. quicunque, ca. præsertim, 1. q. 5. & c. de simoniace. & c. de regularib. de simon.

DECISIO LXXVI.

Ex consil. 74. 75. alias 28. 29.

76 **R**esignans, & resignatus conuenientes, vt exprimatut maior valor beneficii, quam verè sit, vt sic resignatione consecuta maior pensio a Papa constituatur, quam constituta fuisset, si valor verus expressus fuisset, quamuis ita mentiendo mortaliter peccent, dictaque expressio dolosa falsitatis gratiam sciat surreptitiam, & per consequens nullam; c. super literis. de rescrip. & ca. et si legib. 2. q. 2. simoniam tamen non committunt; Non enim omnis conuentio circa beneficia simonia est, sed illa sola, quæ principaliter dationem

nem iuris spiritualis vnus in alterum, pro aliquo temporali vel simili pretio respicit, quod tamen in proposito non contingit; eo quod neutra pars intendit dare, aut promittere alteri qui quod ob pretium vel quasi pretium iuris spiritualis; seu quod constitutio pensionis pretium remunerationis esset; sed solum conueniunt ad impetrandam surreptitiae ea quae volunt, nihil dando, vel promittendo alicui pro eius obtentione: sed neque mendacium illud causa principalis, aut immediata acquisitionis beneficii fuit, sed remota, & mouens tantum Papam ad maiorem pensionem pro commoda resignantis sustentatione constituedam, quorum nullam simoniam efficit.

DECISIO LXXVII.

Ex conf. 76. in antiquis, & Nouis.

77 **S**imoniam censetur, si ab eo, qui gratis cessionem expedit, fiat retrocessio beneficii intra breue tempus, & non alias; sicut nec ex datione alterius rei longe post tradita. Immo & confidentia censetur ex promissione retrocedendi beneficii ipsi resignanti, quamuis non ex promissione dandi fructus eidemmet resignanti.

DECISIO LXXVIII.

Ex conf. 9. in Nouis deest in antiq.

78 **S**imoniam licet sola voluntate quoad peccatum committitur, pena tamen non incurritur, nec restitutionem annexam habet, cap. fin. de simonia. subscribens autem scripturae continenti multa capita, quorum aliqua simoniaca sunt, ad ea in dubio restringitur, quae licita sunt, ut sic delictum euitetur; cum in dubio, actus qui potest esse bonus, non praesumi debet esse malus, cap. 1. de iniur. in 6. l. si pro curato, ff. de cond. indeb.

DECISIO LXXIX.

Ex conf. 18. in Nouis, deest in antiquis.

79 **S**imoniam est, non solum resignare beneficium in manus ordinarij premissis pacto, ut tali conferatur; sed etiam de praestando consensu in pensionem super meo beneficio, si alter resignet beneficium suum fauorem eius quem volo.

DECISIO LXXX.

Ex conf. 19. in Nouis, deest in antiq.

80 **C**um simonia reciproca non sit, quando non interuenit pactum, aut conuentio tacita, vel expressa, consequenter resignare beneficium in fauorem alicuius, etiam si interueniat intentio mentalis, ut alter aliud simile in fauorem filij sui ex gratitudine faciat, simonia reciproca dici non debet, nec in penas contra confidentiam in beneficijs committentes factam exinde incurrit, modo nulla conuentio expressa, vel tacita, quae sola illicita est praecesserit; cum lex naturalis sit, ut recipiens beneficium teneatur beneficii benefacere, l. si non sortem, §. libertus, ff. de conditio. indeb.

DECISIO LXXXI.

Ex conf. 20. in Nouis, deest in antiq.

81 **R**esignans beneficium in manibus ordinarij, cum spe in animo retenta, quod ipse dabit illud alicui digno, pro quo ipse rogauerit, aut quem ipse nominauerit, licita est, si cum ordinario pactus non fuerit, antequam renunciabit, quod ipse ei illud conferret, ita Nau. in Man. cap. 23. nu. 1. c. 9. sicut, & mandatum de renunciando cum clausula, ut post renunciationem rogaretur collator, ut tali, vel tali conferret, licitum est, ex Cassad. decis. 2. de simon.

DECISIO LXXXII.

Ex consil. 21. & 48. in Nouis, quae ipsa eadem sunt, vacant in antiquis.

82 **S**imoniaca renunciatio cum sit ipso iure nulla, & omnia quae post illam sequuntur; consequenter titulus benefi-

cij per simoniam resignati penes simoniacum resignantem manet, donec per sententiam eo priuari: unde etiam ignorant simoniam illam, huiusmodi beneficium ante priuationem per sententiam, acquiri non potest, quia est alienum, & verè non vacat.

DECISIO LXXXIII.

Ex conf. 26. in Nouis, deest in antiquis.

83 **M**ediator rogatus, ut oblata restitutione expensarum Bullarum suadeat alicui resignationem beneficii, si illam simpliciter fieri procuret, & postea pecuniam gratuito a resignatario solente datam recipiat, quamuis simoniam mentalem commiserit, si resignantem simoniace interpellare proposuit, sicut etiam, & resignatarius rogando ut pro ipso apud alium interpellat; Neuter tamen simoniam realem, quae ipso iure excommunicationem, & nullitatem tituli inducit, Extrauag. 2. de simon. committit, & censetur.

DECISIO LXXXIV.

Ex conf. 30. in Nouis, deest in antiq.

84 **R**esignanti pacisci non licet quod alius aliud beneficium renunciat, seu pensionem soluere, vel expensas Bullarum restituere teneatur, nisi id Papa in supplicatione exprimat.

DECISIO LXXXV.

Ex conf. 31. in Nouis, deest in antiq.

85 **S**imoniam conuentionalis est, si resignati promittitur, quod percipient nihilominus fructus, vel quod talis propinquam eius ducet in uxorem, ex promissione tamen sola non incurritur excommunicatio, ex Naua. in Man. c. 23. nu. 104. & 105. si autem ex vi pacti fructus illos recipiat, aut aliud loco illorum, vel sequatur Matrimonium, excommunicationem incurrit. Quod si a pacto recedatur, & postea libere contrahatur, vel aliquid ex sola liberalitate donetur, non incurritur poena, etiam si minus principalis respectus ad praecedentia habeatur.

DECISIO LXXXVI.

Ex conf. 32. in Nouis, deest in antiq.

86 **S**imoniaca est omnis renunciatio beneficii ecclesiastici cum pacto etiam conditionali, etiam inani, & inutili, saltem si praebet causam dictae renunciationi, talis tamen renunciatio conuentionalis ab vna tantum parte puta renunciante, adimpleta valet, neutra tamen pars excommunicationem incurrit, ita Naua. in Man. c. 23. num. 111.

DECISIO LXXXVII.

Ex conf. 42. in Nouis, deest in antiq.

87 **S**icut simonia est conuentionalis si competitori digniori, ut desistat, promittatur temporale, & si ab vtraque parte obtento beneficio adimpleatur, efficitur realis, annullans omnia secuta; ita etiam mediatori, ut mihi collationem, vel praesentationem impetret, si quid promitto, simonia conuentionalis est, & si obtento beneficio soluum, efficitur realis, annexam habens excommunicationem, & actus nullitatem, ac ad illud reddor inhabilis, a solo Papa habitandus.

DECISIO LXXXVIII.

Ex conf. 50. in Nouis, deest in antiq.

88 **P**ermutatio beneficii pinguioris cum minus pingui, cum pacto, ut fructus excedentes sibi restituantur, est simoniaca. Idem est, si conueniant ut constituantur pensio aucteritate propria pro fructuum adaequatione.

DECISIO LXXXIX.

82 **S**imonia conventionalis est, si compermutantes pacifican-
tur, quod in certum euentum sibi ipsi propria beneficia
permutata restituant; & pœnas per Pium IV. & V. comit
tentibus confidentiam simoniacam impositas incurrunt;
Quarta vna est excommunicatio Papalis; Altera, perditio
beneficiorum habitorum; Tertia, inhabilitas ad habendum
alia; Quarta vero reseruatio beneficiorum per confidentiam
habitorum, & aliorum per eam vacantium prouisionis. Ta-
lis autem confidentiarius, quamuis dimisso beneficio, vigo-
re Cruciatæ, a censuris ob id incurfis absolui possit, & ablo-
utus, ordines iuste percipere queat, ad beneficia tamen ob-
tinenda a solo Papa habilitari poterit.

DECISIO XC.

Ex conf. 52. in Nouis, deest in antiq.

83 **S**imonia crimen verè coram Deo committitur, cum tem-
pore quantumuis minimi, in lingua, obsequio, aut
manu datur in pretium rei spiritualis, & si attingit ad cul-
pam mortalem, siue ratione quantitatis, siue ratione irreue-
rentiæ, & deordinationis; reponendo rem spirituales in or-
dine rerum vendibilem, & æstimabilem, & temporalium,
excommunicationem habet annexam: si autem alio respec-
tu detur res illa, aut obsequium fiat, quam pro pretio, & so-
lutione rei spiritualis, puta pro dono gratuito, vel sustentatione
ministriorum, vel labore eorum, vel vexationis redem-
ptione coram Deo simoniam iure diuino, naturali, aut hu-
mano prohibita non est; vt proinde quando seruitur alicui,
vt ei conferatur beneficium, aut tali suo ministro illud con-
ferre, simoniacum sit, ex prædictis constat.

DECISIO XCI.

Ex conf. 53. in Nouis deest in antiq.

84 **E**xaminator, qui, vt amico rogari gratificaretur, pro-
mouendum in actu examinis alacriorem reddendo a-
diuuat, si adiutorium non fuit notabile, in pœnas contra si-
milia perpetrantes, Concl. Trid. sess. 24. ca. 28. de ref. S. Ca-
ueant statutas non incidit, etiam si postea munuscula gratis
oblata bona fide recipiat. Argu. c. Et si questiones de simon.

DECISIO XCII.

Ex conf. 56. in Nouis, deest in antiquis.

85 **C**um fauor, per quem vnus iuuat alium ad aliquam gra-
tiam consequendam, res suæ pretium in æstimabilibus, &
inuendibilis sit consequenter qui vt Cardinalitium digni-
tatem assequatur, aut alicui, vt fiat Cardinalis, donum ali-
quod dat, peccatum simoniæ committit. & in pœnas Bullæ
Gregorij XIII. incip. Ab ipso saltem excommunicationis
incidit; Quod si Pontifex fecit, & consentit, cessant quidem
pœnæ temporales, sed non peccatum, nec pœna æterna.

DECISIO XCIII.

Ex conf. 64. in Nouis, deest in antiq.

86 **S**imonia non est, si ego alias licitè extinguo pensionem;
vt pecuniam receptam mutuem tibi illam tradituro ter-
tio volenti aliam similem extinguerè pensionem, & tu mi-
hi promittas interim aliquot annua.

DECISIO XCIV.

Ex conf. 67. in Nouis, deest in antiq.

87 **P**œccati venia, cum non detur nisi correcto, Reg. peccati
venia, de regu. iur. in 6. consequenter realis simoniacus
in beneficio, non nisi eo dimisso, ab excommunicatione ab-
solvendus est.

DECISIO XCV.

Ex conf. 71. in Nouis, de est in antiq.

88 **S**imoniacè ignoranter de beneficio, seu pensione prouisus,
ita fructus bona fide durante suos facit, ac si simo-

nia perpetrata non fuisset; post scientiam vero non solum
beneficium, aut pensionem dimittere, sed etiam fructus po-
stea perceptos restituere, vel remissionem, seu compensatio-
nem a Papa obtinere tenetur.

DECISIO XCVI.

Ex conf. 74. in Nouis, deest in antiquis.

89 **R**esignatarius pecunias necessarias pro expeditione liti-
rarum resignanti vt amico, animo eos repetendi, vel
compensandi cum terminis soluendæ pensionis, non autem
in pretium resignationis mutans, aut soluens, verè coram
Deo, nec confidentiarius, nec simoniacus est, quamuis talis
in foro exteriori præsumitur, nisi eas sciente Papa, sciente
scilicet, & consentiente summo ipsius Datario persoluat.

DECISIO XCVII.

Ex conf. 75. in Nouis, deest in antiq.

90 **R**esignatarius accepta possessione beneficij, ita demum
potest resignanti quid dare, si principaliter propter Deū
de ipsi resignanti egentem in elemosinam, etiam si minus
principaliter det, vt obligationi antidotali satisfaciat.

DECISIO XCVIII.

Ex conf. 78. in Nouis, deest in antiq.

91 **R**esignans, si post captam possessionem a resignatario,
constituit vicarius ad regimen beneficij resignati,
licet illud regat de iure in vim dictæ deputacionis, &
non de facto, in foro tamen exteriori confidentiarius præ-
sumitur.

DECISIO XCIX.

Ex conf. 83. in Nouis, deest in antiq.

92 **C**onfidentarij, qui recipiendo beneficium promitte-
bant resignanti retrocedere ante constitutiones Pij IV.
& V. adeo licitè fecisse censentur, vt si dem præstitam a-
dimplere cogentur.

DECISIO C.

Ex conf. 84. in Nouis deest in antiq.

93 **C**onuetudo etiam immemorialis ecclesiæ secundum
quam prouisi de canonicatu, & præbenda, ante quam
ad possessionem illorum admittantur, aliquid pro ecclesiæ
reparatione soluere solent, illicita, & simoniaca censi de-
bet, si pro ipsius beneficij, aut præbendæ acquisitione illud
soluatur. Quamuis enim beneficium ante, immo & post illius
erectionem, vacanti, a superiore onus aliquod temporarium
reale imponi possit, ea significatione de præben. personæ te-
men de eo prouidendæ nihil imponi poterit.

DECISIO CI.

Ex conf. 85. in Nouis, deest in antiquis.

94 **P**arochus petens, vel etiam exigens ante collationem nu-
ptialis benedictionis, quæ pro huiusmodi datur consue-
tunt, si male facit simoniacus tamen non est, nec censu-
ras incurrit. ex S. Tho. 2. 2. qu. 100. art. 3. Caet. ver. simonia.
& Nauar. in Man. c. 23. null. 10. & dato quiddam simoniam in
istis committeret, excommunicationem tamen non incur-
ret, cum hæc non nisi ob simoniam in ordine, vel beneficio
incurratur.

DECISIO CII.

Ex conf. 93. in Nouis, deest in antiq.

95 **E**xtrauagans Pij V. incip. Intolerabilis quæ est 87. in or-
dine, contra simoniacos lita, inhabilitans simoniacè
beneficia, & dignitates acquirentes, pensionem acquirentes
non ligat, nec etiam eos, quibus ignorantibus a tercia per so-
na aliquid simoniacè acquiritur.

DECISIO CIII.

Ex conf. 94. in Nouis, deest in antiq.

96 **I**gnorantia probabilis, qualis est illius, qui sciens quæ-
sua beneficia per festrem eius iurisperitum,
quem illic tractaturum non credebat, tractari, nõ corauit
dili-

diligentia de bonitate dictarum actionum inquirere, a censura excommunicationis, & penis, quas incurreret beneficiarius, excusat, ex Na. in Man. c. 23. nu. 45. & c. 227. nu. 172.

DECISIO CIV.

Ex cons. 99. in Novis, deest in antiq.

104 **S**imoniam realis mediator fructus beneficii quasi alteri ex causa suæ meditationis male perceptos restituere tenetur; sic autem ignoranter bona fide de huiusmodi beneficio proutis, quamvis titulum non acquirit, unde & beneficium per alienam simoniam sibi acquisitum dimittere tenetur, c. Nobis, cap. ex insinuatione, & c. de simoniace. de simon. fructus tamen si sunt industriales, quales ut plurimum sunt fructus beneficiorum, cum cultura, & opera beneficiarii quarantur, ex Pan. in ca. Grauis, num. 6. de restit. spoliat. etiam extantes, vel ex quibus locupletior factus est, facit suos, Naturales autem extantes, ut quibus factus est dicitur, non ecclesiæ, sed ei, cui primo beneficium legitime conferatur, restituere debet arg. c. cum vos. de off. ordin. & cap. Quia sæpe. de elect. & ideo si huiusmodi ignoranter per simoniam promotus, post renunciationem a se factam fuerit repositus, vel a Sede Apostolica illius retentionem obtinuerit, fructus illos, uti primus qui canonicè succedit, faciet suos.

TITVLVS III.

Ne prælati vices suas, vel ecclesias, sub annuo censu concedant.

SUMMARIUM.

- 1 Iurisdictionem temporalem emendo, an, & quandoquidem mortaliter peccat.
- 2 Vicariatus episcopi sine simonia emi nequit, sic tamen emens non est excommunicatus.

DECISIO I.

Ex consil. 1. alias 22. de empt. & vend.

1 **M**ens pretio, officia quædam temporalia iudicandi ab eis qui poterant ea ipsi gratis conferre, mortaliter peccat, legem transgressus, Auth. ut iudices sine quo suffi. col. lat. 2. & etiam consentiens, & causa existens ut collator eorum accipiendo pecuniam peccet, cum sit turpe lucrum; ex Pan. in c. 1. & 2. Ne prælat. vic. & Nau. in Man. ca. 25. num. 7. Nisi certa modificatione ea vendant, nimirum honesto pretio, & personis idoneis; ex S. Thom. ex opus. 2. 1. Huiusmodi tamen iudicandi munus iuste exercendo non peccat, & illud retinere potest, nec quaesita per iustum exercitium prælatorum officiorum restituere tenetur; secus autem, si aliquid iniuste acquirat: ita Nau. in Man. c. 17. num. 3.

DECISIO II.

Ex cons. 2. in utrisque.

Canonici Sede vacante convenientes circa electionem Vicarij, & paciscentes, ut quicumque eorum eligitur Vicarius, tam salarii ei ratione Vicariatus soluendum, quam omne aliud emolumentum Vicario Episcopi solui solitum, inter se, & alios Canonicos æqualiter divideret teneatur, & vnus eorum postea electus, huiusmodi pactum seruans, & vnicuique eorum singula æqualiter diuidens simoniam omnes realem admittunt; Cum Vicariatus generalis Episcopi, & cuiuslibet alterius prælati res spiritualis sit, ca. 1. & 2. Ne prælat. vic. suas excommunicationem tamen non incurrit; Extrauag. 2. de simon. cum hæc solum contra simoniacos in ordine, vel beneficio lata sit, quale non est vicariatus officium, unde nec irregulares celebrando efficiuntur.

TITVLVS IV.

De Magistris.

SUMMARIUM.

1 Lector sacre scriptura etiam in cathedralibus regularibus ponendus.

DECISIO I.

Ex cons. 1. in utr. sq.

1 **I**n ecclesiis cathedralibus, tam regularibus, quam secularibus lector sacre scriptura ponendus est, ex Concl. Trid. sess. 5. c. 1. de refor. vbi autem eadem ecclesia, & cathedralis, & regularis est; non duo lectores, sed vnus sufficit, cum vna tantum sit ecclesia, & proinde vno iure censeri debet, ea cognouimus, 2. q. 1. cui lectori vbi præbendæ non sunt, de stipendio prouidendum est; & ceteris paribus canonicè eundem ecclesiæ alij externo præferendus est, arg. c. nullus. d. 61.

TITVLVS V.

De Iudæis.

SUMMARIUM.

- 1 Filij hereticorum, & Iudæorum non sunt ordinandi.
- 2 Vendere Iudæis ramos myrri ad finem celebrandi scenophegia non licet.
- 3 Vjuras, qui iuste cum conuenientibus Capitulis Iudæis per mittit, ad eas soluendum compellere potest.
- 4 Vjuras concedendi licentia concessa a Papa, non se extendit extra terras ecclesie in temporalibus subiectas.
- 5 Papa Iudæis permittere potest vjurarum exercitium.
- 6 Arma deferentes infidelibus, an, & quando peccant, & absoluendi sint.
- 7 Arma fabricare, fideles inter Turcas habitantes an possint.
- 8 Christiani in terris Turcarum habitantes, an equos illis vendere possint.
- 9 Christiani inter Turcas commorantes, an milites stipendia rj esse queant.
- 10 Sacabi, & alia vasa aenea, vel ferrea an inter arma Turcis deferri prohibita censeantur.

DECISIO I.

Ex cons. 1. alias 22. de Hereticis.

1 **F**ilij hereticorum quorum patentes damniati fuerunt, & ipsi, vel statua, vel ossa eorum combusta sunt, & etiam Iudæorum, iad sacros ordines vsque ad quartam generationem promoueri non possunt, vt habetur per Paul. III. Extrauag. an. Cum ex Apostolatus. constit. 42. & Gregor. XIII. Extrauag. edit. 1573. quod idem de descendentiis a Mauris intelligendum est, nec possunt tales in Guardianum, Prælatum, aut Prouincialem eligi, aut ad prædicandum admitti.

DECISIO II.

Ex cons. 2. alias 1.

2 **V**enditio ramusculorum myrri, quibus vtuntur Iudæi in festo Scenophegie celebrando, per se considerata peccatum non est, nec aliquod secum peccatum admixtum habet, sed efficitur peccatum, etiam mortale solum ob circumstantiam malam finis mortaliter mali, ex S. Tho. 1. 2. q. 18. art. 4. & 7. quandoquidem eos venderet Hebræis ad finem, ut ipsi eis ad scenophegia celebranda vtantur: Sin vero in eorum venditione finis bonus apponatur, puta ob querendam sibi pecuniam, qua se sustentent, vel alia eis honestè vtantur, nullum omnino peccatum in eorum venditione admittitur, ita Nau. in Man. ca. 17. nu. 195.

DE.

DECISIO III.

Ex cons. 4. alias 18. de vsuris.

Non solum Papa, sed etiam alius quicumque Princeps secularis, siue Imperator siue Rex sit, aut alius qui superiorum non recognoscit, multa de causa poterit sine peccato, auctoritate sua in terris suis permittere, etiam sine ecclesiastica auctoritate vsurarium exercitum Iudeis, factis honestis capitulis cum eis, & non accipiendo lucrum sibi de illo extortitio: Ita Nau. in Manu. cap. 17. nu. 193. Quamuis melius faceret, qui id non nisi summo Pontifice consulto, cum capitulis ab eo approbatis permitteret. Potest etiam Christianos ad pacta, & conuentus inter Principem, & Iudeos obseruanda compellere, & consequenter ad soluendas vsuras promissas; Iudeis, & permissas. Princeps vero, qui superiorum recognoscit, nihil horum iuste permittere potest, sine auctoritate Papæ, vel illius Superioris, in cuius territorio viuunt.

DECISIO IV.

Ex cons. 4. alias 34. de vsuris.

Licentia vsuras excedendi in terris ecclesiæ a Papa concessa, extra terras ecclesiæ in temporalibus non subiectas, non se extendit; præsertim cum Priuilegiis, quæ in præiudicium aliorum Principum temporalium redundat, Testringenda sicut cap. Potro de priuilegiis. Ad verum autem interest, tam lucris cessantibus, quam damni emergentis seruatis seruandis sine aliqua speciali permissione Principis spiritualis, & temporalis iure communi, tam Iudeo, quam Christiano cuiquam mutuari licet. ex Nau. in Manu. cap. 17. nu. 211.

DECISIO V.

Ex cons. 5. in antiq. est. 35. de vsuris in Nouis.

Sicut rectè nonnunquam permittitur aliquod malum, hoc est, non punitur, ut aliud peius impediatur, vnde & lupanaria in multis locis permittuntur, ne casta matrimonia sollicitentur, & vicia peiora impediatur. ex S. Th. 2. 2. q. 10. artic. 1. ita etiam a Papa in vrbibus, & Auinionis, & alibi ab alijs Principibus vsurarium exercitum Iudeis permissum est ad mala maiora vitanda, quæ cunctanda; id quod absque peccato fieri potest non participando in lucro, secus tamen si in illo participarent. ex Nau. in Manu. cap. 17. num. 195.

DECISIO VI.

Ex cons. 3. in Nouis est. conf. 3. de clandest. despon. in antiq. dub. 6. 7. & 8. sed quia huic titulo magis conuenit, hic apponere visum est.

Armorum delatio ubi non est prohibita, cum multo virore, sed solum sub aliqua parua pena temporalis, non est mortalis, nisi inde aliquid scandalum notabile Reipublice, vel deferretur in finem mortificatum, cum mortalibus obedientia, vel scandalo, vel ad bella iniusta, præsertim pro infidelibus contra Christianos; in quibus casibus sic deferentes, nihil abintineant, absolui non possunt.

DECISIO VII.

Arma fabricare possunt Christiani in terris Turcarum viuentes, illaque eis vendere, modo, eas ad bella iniusta non fabricent, nec tacite aut virtualiter sciant, aut credant illos, quibus vendunt, eas ad iniusta bella præsertim contra Christianos vsuros; quia hoc esset cooperari ad malum, quod nunquam licitum esse potest.

DECISIO VIII.

Ex cons. 4. in Nouis, est. conf. 3. de clandest. despon. dub. 7. in antiquis.

Turcarum in regione habitans subditus Christianus, Turcis equos & arma iuste vendere potest, dummodo ea intentione non vendat, ut ijs in bellis iniustis vtantur; Negatur legibus prohibentibus quedam ad Tur-

cas deferri, & ita quorundam, de Iudeis, quæ solum contra illos editæ sunt, qui cum non sint infidelibus subditis, Turcis tamen ea vendunt, & deferunt. Potestque sic Turcis subditus, bellis quæ Turca alijs infidelibus iuste indicit, interesse & acquirere secundum ius commune, cap. nus. genium. d. 1. si ipsi eo vtantur, dominium rerum, & personarum, quas in bello capiunt, vel a captiuis pretium redemptionis exigere, & prædam captam tueri etiam infideles aduersarios occidendo.

DECISIO IX.

Militiæ nomen dare apud Turcas Christianis ibidem commorantibus licet, dummodo non se obligent, nec intendat in bello iniusto bellare; Nam si talem obligationem facerent, grauius peccarent, nec promissionem pro hac parte seruare tenentur. Arg. cap. Militare. 2. q. 1. & cap. Julian. 1. q. 3. proponentesque obligationem hanc prædicta parte non seruare, absolui possunt.

DECISIO X.

Ex cons. 6. in Nouis deest in antiquis.

Cacabi, & alia vasa ænea, vel ferrea ad vsum coquinæ principaliter fabricata, quamuis proprie arma bellica non sint, quia tamen ex eis arma bellica confici possunt, & solent, ideo mercatores, & alij hæc ad satracenos dolo malo, seu fraude deferentes, aut eis hæc vendentes, in Bullam Cæneæ, & alias iuris excommunicationes incidunt; secus vero si bona fide, sine fraude & dolo, aut mala intentione vasa prædicta eidem ad vsus alios quam bellicos vendant.

TITVLVS VI.

De Hæreticis.

S Y M M A R I V M.

- 1 Inquisitor hæresis super incastu iure communi cognoscere nequit.
- 2 Renunciatio beneficij ante priuationem facta est valida, seculus si solum ante declarationem.
- 3 Libros damnatos sine licentia tenens, & legens, Bulla Cæneæ excommunicatur.
- 4 Sepeliens scienter hæreticum excommunicationem non reseruatam incurrit.
- 5 Abiuratio de vehementi est quadam purgatio Canonica.
- 6 Iudæi, & Pagani, in quibus ecclesie subiecti sunt.
- 7 Confessio & absolutio excommunicati, se talem ignorantis, valent.
- 8 Denunciare non tenetur quis, quem hæreticum dubitat, sed probare nequit.
- 9 Prælati Regulares in subditos de crimine hæresis procedere non possunt.
- 10 Hæretici fautor censetur iudex, qui illum aufugere permittit.
- 11 Bona hæreticorum nisi prius declarentur, apprehendi nequeunt.
- 12 Testis ad penam ignis se obligans non est ea puniendus.
- 13 Hæreticos notorios non denunciatos vitare non tenemur.
- 14 Iudici interroganti cum iuramento an sacrum fecerit, vel eidem interfuert, an catholico negare licet.
- 15 Catholicus an, & quomodo in terris hæreticorum habitare potest.
- 16 Hæreticorum sumus ducere, ubi, & quando liceat catholico.
- 17 Catholici superiori infideli indifferentia iubenti iuste parent.
- 18 Laicus de fide disputans, excommunicandus, si scit non licere.

- 19 *Scriptura priuata manu aliena, alij non nocet.*
 20 *Infordeſcens in excommunicatione ultra annum a iudice reſponſurus de fide citandus.*
 21 *Hæreſim manifeſtam aſapiat, dicere, Chriſtus paucos habebit amicos.*
 22 *Abiuratio de leui, aut vehementi, an irregularitatem incurat.*
 23 *Filij nati antequam pater fieret hæreticus, panis non afficiuntur.*

DECISIO I.

Ex conf. 1. alias 2.

- 1 **Q**uamuis attento aliquo Priuilegio, aut conſuetudine a Summo Pontifice approbata, cap. cuncta per mundum. 9. q. 3. cap. propoſuit, de conceſ. præb. Inquiſitores hæreticæ prauitatis ſuper inceſtu Sacerdotis cum filia ſua ſpirituale admiffo procedere poſſint: attento tamen ſolo iure cõmuni, ſuper huiusmodi crimine procedere nequeunt, & procedendo peccant mortaliter, iuriſdictionem alienam uſurpando ex S. Thom. 2. 2. q. 60. ar. 6. ex eo quod cognoscere non poſſunt niſi de crimine hæreſis, & alijs aliquibus illi acceſſorijs; cap. accuſatus §. de inceſtu, de hæret. in 6. quale non eſt inceſtus crimen; cum hæreſis fidei catholice, cap. Hæc eſt fides 23. q. 1. inceſtus autem virtuti caſtittatis, & pudicitie opponatur, ex S. Thom. 2. 2. q. 154. art. 9. Sed neque de blaſphemia, in qua fit in iuria Deo, aut ſanctis, neque de ſuperſtitionibus, & diuinationibus, quæ ſunt contra virtutem religionis moralium omnium maximam, ex S. Tho. 2. 2. q. 81. ar. 3. præfati Inquiſitores cognoscere valent, niſi caſu quo contradictionem alicuius articuli fidei implicat, aut manifeſtè hæreſim ſapiant, d. cap. accuſatus §. ſane.

DECISIO II.

Ex conf. 2. alias 3. de renunc.

- 2 **I**nquiſtus beneficium ſuum renuncians in fauorem alterius qui poſtea tanquam fautor hæreticorum per ſententiam condemnatus abiurat, & ab Inquiſitoribus priuatur beneficijs, & priuatus declaratur, valide renunciat; cum renunciatio beneficij ante priuationem facta, valida cenſeri debeat.

DECISIO III.

Ex conf. 4. alias 9.

- 3 **D**egentes in terris, & Prouincijs hæreticorum, & libros damnatos legentes, & tenentes, excommunicationem Bullæ Cœnæ incurrun; vt patet §. 1. Bullæ cœnæ. ſicut etiam ij, qui licet non ex animo ſed falſò, & ſimulatoriè iurant Principem ſeculare caput eſſe non ſolum in rebus temporalibus, ſed etiam in ſpiritualibus, aut qui partim timore, partim ignorantia, criminis ad ſeuitiam tyrannorum vitandam calices, patenas, cruces, aliaque vaſa & ornamenta Sacra & Eccleſiaſtica frangunt, excommunicationem, & irregularitatem incurrun, quæ naſcitur ex crimine notorio de poſitione digno quoad forum contentioſum, ex Naua. in Man. cap. 25. nu. 74. 77. & 148. quoad illud tanquam hæretici notori diuidicandi ſunt, & abſolutione, diſpenſatione, & facultate indigent, immo & inhabiles ſunt ad beneficia eccleſiaſtica obtinenda, ac ſi illa omnia vero animo egiſſent.

DECISIO IV.

Ex conf. 4. alias 11.

- 4 **S**epeliens aliquem in loco ſacro, de quo apud quosdam timor eſt, quod ſit hæreticus, excommunicationem non incurrit; cum ius excommunicans ſepelientem ſuſpectum de hæreſi, non excommunicat ſimpliciter ſepelientem, ſed præſumentem ſepelire eum, quæ hæreticum eſſe cognofcit; cap. Quicumque, de hære. in 6. clem. 1. de ſepult. præſumptio autem dolum & malitiam præſupponit; quæ tamen excommunicatio non eſt reſeruata Papæ per Bullam Cœnæ vel alia iura, ſicut excommunicatio propter hæreſim incurſam eadem reſeruatur.

DECISIO V.

Ex conf. 5. (alias) 16.

6. 19.

5 **Q**ui verè hæreticus fuit, & poenitens hæreſeos a ſe admiſſæ iam confeſſæ, vel probatæ eam abiurat, vt miſericordiam confequatur, & ne ad mortem tradatur: c. primum. 1. q. 7. c. ego Berengarius. de confeſ. d. 2. & c. ad abolendam. §. præſenti. de hæret. ad beneficia, & officia confequenda inhabilis eſt, donec habilis fiat, & ipſo iure habitus, & alijs oib. bonis priuatur; cap. 2. §. hæretici de hæ. in 6. & cap. vergentis & cap. cum ſecundum tit. eo & reſignatio beneficij ob hæreſim vacantis nulla & irrita eſt; ita Pius. V. Extr. Cum ex Apoſtolatus. Cui verò abiuratio de leui, immo & de vehementi ſuſpicionem, tanquam purgatio canonica imponitur, & abſolutus, & innocens a crimine impoſito oſtenditur, d. c. ad abolendam. §. Qui vero. & cap. acuta. de hæ. in 6. nullam omnino inhabilitatem ad obtenta, vel obtinenda beneficia incurrit; cap. Inter de purg. canon. Sed neque reſignatio beneficij ab eo facta per Bullam Pij V. annullatur.

DECISIO VI.

Ex conf. 7. alias 4.

- 6 **H**æreticus factus occasione Iudaorum ei Iudaifmum perſuadentium, & ad eor rediens & abſolutionem ab excommunicatione Bullæ Cœnæ petens, non niſi manifeſtatis Iudæis præſatis, vt ab Inquiſitoribus puniri poſſint, abſolui debet. Quamuis enim Iudæi cum nondum baptizati ſint, complices hæreticorum eſſe nequeant, ad hoc vt hæretici dicantur, ex Naua in Man. cap. 26. num. 13. nec eccleſiæ legibus ſubijci, quoad legis Chriſtianæ obſeruantiam; cap. gaudemus. de diuortijs. Quia tamen eccleſia ad fidem ſuam defendendam iuriſdictionem habet, inſtè poteſt quocunque turbantes eam, & retrahentes Chriſtianos ab obſeruantia legis Chriſtianæ punire: cum huiusmodi peccata, aut mere fori eccleſiaſtici, aut ſaltem fori miſeri ſint, in quibus caſtigandi iudicium ſeculare præuenire poteſt. cap. cum ſit generale, de foro compet. cap. contra chriſtianos de hære. in 6. & cap. ſape 28. q. 1.

DECISIO VII.

Ex conf. 8. alias 5.

- 7 **Q**ui in vera & catholica fide perſeuerans, cum hæreticis ſapienter conueſatur, & verba, & hæreticales blaſphemias eorum audit, & libros eorum e uicioſitate quadam, & ſciendi ſolum audire ductus emit, tenet, & legit, ſed poſtea poenitentia ductus libros, quos emerat, comburit, & cuiusdam iubilij auctoritate a Confeſſario ab omnibus peccatis abſoluitur, non obſtante quod in dictis literis continebatur expreſſè, ne legentes, & tenentes libros prohibitos abſoluantur, quia confeſſario perſuadet, quod abſolui debet ex eo, quia tunc non legebat, nec detinebat, licet legit, & detinuerit; legendo, & tenendo illos libros in excommunicationem Bullæ Cœnæ incidit, non quidem quatenus excommunicat hæreticos (cum hic verè coram Deo Catholicus erat, licet in foro exteriori vt hæreticus erit iudicandus, ex Naua in Man. cap. 11. num. 24. & 25. & cap. 27. num. 16.) ſed quatenus excommunicat tenentes & legentes libros hæreticorum ſine licentia Sedis Apoſtolice. Confeſſio vero & abſolutio poſtea a confeſſario facta valida ſuit, (quamuis confeſſarius poteſtatem eum abſoluendi ab excommunicatione non habuerit) eo quod confeſſio & abſolutio excommunicati ſe talem ignorantis valent; ita Na. in Ma. c. 9. nu. 3.

DECISIO VIII.

Ex conf. 9. alias 3.

- 8 **V**ltramontanus qui cum hæreticis ultra montes conuerſatus eſt, illos denunciare non tenetur; ſi vero cum illis in Italia, vel Hiſpania, & alijs, ubi viget Inquiſitio, conuerſatus ſit, illos denunciare obligatur, dummodo tamen pro certo, & indubitato ſciat aliquem eſſe hæreticum.

ticum ex signis sufficientibus, vel ab aliquo fide digno, qui id scit, audiuit, vel per confessionem ipsius id competentum habet, ex Innoc. in cap. cum causa de iuram. calum. & eum talem esse probare poterit; Nec absolui debet, nisi denunciante proponat: Si autem si dubius sit, an sit hæreticus, nec eum talem esse probare valet: Tunc enim male faceret, qui ob leuem suspensionem, & ob signa non manifesta aliquem tanti criminis reum denunciaret.

DECISIO IX.

Ex conf. 10. alias 1.

9 **Q**uamuis iure communi Prælati Religionum Congregationis alicuius iurisdictionem in suos subditos habent quod ea, quæ ad regulam pertinent, ex Glo. in c. cum ab ecclesiarum de off. ord. & etiam consuetudine, vel privilegio quoad alia crimina, etiam ad imponendam penam irremittunt; c. nullam 18. q. 2. Non tamen eodem iure communi iurisdictionem habent cognoscendi de causis hæresum religionum sui ordinis, & eas definiendi, nec consequenter aliquid de eis statuendi absque privilegio Sedis Apostolicæ, sed huius rei cognitio, & potestas puniendi, & definitendi per longissimam temporis consuetudinem solis Inquisitoribus re cura. De ecclesiasticis communicatis, referuntur. c. vt off. cap. vt Inquisitionis. & cap. per hoc. de hæret. in 6. Cle. 1. & 2. de hæret.

DECISIO X.

Ex conf. 11. alias 14.

10 **G**ubernator secularis ab Episcopo requisitus, vt aliquem in excommunicatione per annum manentem, tanquam suspectum de heresi capere, aut captum semel Episcopo tradere differens, ne iurisdictioni Regiæ præiudicium faciat, sed in carcerem secularem conijcit, ex quo postea sine alia gubernatoris culpa, de consensu tamen Carcerarij au fugit, uterque tam Gubernator, quam Carcerarius, excommunicationem Bullæ Cœnæ, tanquam hæreticorum fautores, in foro exteriori incurere censendus est. §. 1. Bullæ cœnæ. Quæ excommunicatio Papæ referuntur, sicut alia illius Bullæ: Sin vero alijs de causis, & non animo fauendi prædicto capto, quatenus erat de heresi suspectus, Gubernator mandata implere omittit, & Carcerarius eius fugæ consentit, non quidem ne puniator de heresi, sed aliam ob causam, puta miserationis, paupertatis, cognationis, vel amicitie, neuter eorum in foro conscientie excommunicationem præfate Bullæ incurrit, ita Na. in Ma. cap. 27. nu. 55.

DECISIO XI.

Ex conf. 12. alias 20.

11 **H**æreticorum bona, quæ ipso iure propter hæresim confiscantur apprehendi, & occupari non possunt, quantumque notorius hæreticus sit, donec per ecclesiasticum iudicium hæreticus declaratur. cap. cum secundum. de hæret. in 6. Quæ bona confiscata fisco, ecclesiæ cedunt, si bona illa in territorio ecclesiæ sita sint, aut fisco temporalis, si in territorio seculari posita sint; cap. vergentis de hæret. & d. cap. eum secundum. & gl. in clem. 1. de hæret. maxime cum is, cuius bona propter hæresim confiscantur, laicus sit. argu. cap. Noui. de iudic.

DECISIO XII.

Ex conf. 13. alias 15.

12 **T**estis, qui iuratus, & interrogatus de coniecto in carcerem pro heresi ab Inquisitore, quid sentit de eius fidelitate, respondet, se adeo credere illum esse fidelem, vt contentum se dicat comburi, si ipse inueniatur hæreticus; nec peccat, nec ab Inquisitore puniri potest: si coniectus in carcerem probeatur hæreticus: cum figurata & hyperbolica locutio: nec mendacium, nec peccatum sit; ita S. Tho. 2. 2. quæst. 3. art. 1. & si peccatum esset, peccatum tamen heresis non erit, cum nec contra factam scripturam, nec contra aliquam

Ecclesiæ Romanæ determinationem sit; Nec quisquam se obligare potest ad penam ignis, mortis, aut mutilationis membri, ex Glo. in cap. cum homo 23. q. 5. cum suorum membrorum non sit Dominus. cap. contingit de sent. exc.

DECISIO XIII.

Ex conf. 14. alias 10.

13 **I**n Sacramentorum susceptione hæreticos notorios vitare non tenemur, vnde iisdem casibus, & modis in Sacris cum illis communicare possumus, in quibus cum Catholicis, quos scimus esse excommunicatos, si denunciati non fuerint, vt ait Nau. in Man. cap. 27. num. 35. Sed & Missa celebrari, & alia officia Divina publica in ecclesia, in qua hæreticus sepultus est, peragi possunt, dummodo hæreticus ille denunciatus non fuerit, Extrau. Ad evitanda Mart. V. quamuis hoc olim prohibitum fuerat. cap. Sacris. de sepult. & ca. Ad hæc. de privileg.

DECISIO XIV.

14 **C**atholicus cum iuramento a iudice hæretico, vel ab hæretico constituto interrogatus, si sacram fecerit, vel eadem inter fuerit; Respondens simpliciter se nescire, peccat; quia peierat, & mendacium iuratum profert; Qui vero non iurat simpliciter, sed cum additione mentali interiori, intendendo se licet intra se quod non ita, vt dicere teneatur, non peccat, sed bene facit & meretur. ex Naua in Man. c. 18. nu. 60. & 61. & cap. 24. nu. 43.

DECISIO XV.

15 **D**egens in terris hæreticorum habens propositum seruandam catholicam, ita, vt ope diuina nunquam eam negabit, nec desinet eam confiteri quoties id fuerit necessarium ad gloriam Dei, vel ad vilitatem proximi, non tenetur inde exire, alias vero tenetur, ex S. Thom. 2. 2. q. 3. art. 2. & ibi Caio.

DECISIO XVI.

Ex conf. 15. alias 12.

16 **C**atholicus in partibus, vbi palam hæreses vigent, si a propinquis defunctorum rogatus sit, eorum funus committari quando ipsi hæretici defuncti ad sepulturam hæreticorum more deducuntur, licet, & sine peccato id facere potest, dummodo is qui sepeliendus est, non sit hæreticus denunciatus pro excommunicato. Extr. Ad Euitanda Mart. V. & Nau. in Man. c. 27. num. 55. aut ad intentione fauendi hæreticis, quatenus hæretici sunt, non faciat, sed alio iusto & honesto respectu humanitatis naturalis, vel cognationis, vel locationis operet; Sicut enim potest eum licite committari, vel deducere vnum ad alia opera per se licita, & committari ipsi edendo, b. bendo, & contra hendo sine intentione fauendi ei ob hæresim, si non sit denunciatus excommunicatus; Sicut etiam illi mortuo communicare potest, eum ad sepulturam deducendo, quod est per se licitum, & hoc etiam si essent hæretici manifesti, & notorii; Non tamen licet ipsos sepelire; multoque minus hæreticos denunciatos, aut intentione fauendi illis, vt hæretici sunt, aut aliqua alia de causa ad funus, & sepulturam deducere fas erit.

DECISIO XVII.

17 **C**atholici terrarum, in quibus hæretici, & alij parsi di imperat, & iurisdictionem exercent, claudere possunt officinas suas, in quibus operantur, iubente id Principe, vel Magistrato hæretico, vel alio infideli, diebus festis ab hæreticis, vel infidelibus institutis; modo id animo fauendi hæreticis, vel alijs infidelibus ritibus ab ecclesia catholica damnatis, non faciant: Cum huiusmodi officinarum clausio opus ex se indifferens sit, quod bono, & malo sine ficti potest ita S. Thom. 1. 2. quæst. 18. artic. 6. & licet, & iuste obediunt superiori infideli talia opera indifferenter iubenti, vt patet ex capit. Qui resistit. 11. quæst. tertia. & secunda. L 3. lum

lum orietur ex resistantia, & inobedientia non claudendo officinas, quod catholici semper vitare tenentur, quoties id licite fieri poterit. ex S. Thom. 2. 2. quæst. 43. art. 7. & 8.

DECISIO XVIII.

Ex cons. 16. alias. 24.

Licet quantumvis doctus de fide disputans, dummodo sciat id esse prohibitum sub pena excommunicationis, mortaliter peccat, & excommunicandus est, cap. Quicunque. §. inhihemus, de hæc. in 6. ipso tamen iure sic disputando excommunicationem non incurrit.

DECISIO XIX.

Ex consil. 17. alias 6.

Sicut scriptura priuata manu aliena scripta, nemini nocere debet, nisi testibus munita fuerit, vel manu propria quis ei subscripserit, c. 1. & 2. de fide instrum. glo. Innoc. & Felin. ibi. Sic nemo accusandus, aut arguendus est, eo quod hoc, vel illud scripserit etiam sua manu propria in chartulis, commentariolis, & alijs memorialibus imperfectis, indigestis, & inemendatis, quibus manus extrema non sit adhibita, aut in lucem edita non sint. lex scriptur. de testamen. Immo excusandus est cuiuslibet operis scriptor, si in eius editio ne sit proceffatus, se illud Sacrosanctæ Ecclesiæ iudicio, & censuræ submittere, etiam si opus sit editum, & manu extrema donatum. capit. Damnamus. §. in nullo tamen. de summa Trinit.

DECISIO XX.

Ex cons. 7. & 11. in Nouis, quæ eadem sunt, de sunt in antiquis.

Infordeffens in excommunicatione ex quacunque causa incurfa ultra annum contra ipsam publicata, immo etiam si excoicatus declaratus non fuerit, (cum Extrauagans. Ad euitanda ipsismet excoicatis nihil proffit,) à iudice competenti ad dandam rationem suæ fidei catholice vocari potest; cap. ad abolendam, §. præfenti. de hæc. Concl. Trid. ses. 25. de ref. ca. 3. non tamen vt hæreticus declarari potest, aut de hæresi suspectus, nisi per annum continuuum (qualis non est quando etiam per absolutionem ad reincidentiam absolutus fuit.) à die monitionis in eadem excommunicatio ne pertinaciter perseverauerit. cap. cum contumacia. de hæc. in 6.

DECISIO XXI.

Ex cons. 8. in Nouis, deest in antiq.

Hæresis manifesta non est, nec ad sacræ inquisitionis officium spectat, dicere in maxima hominum mortalitate, ob frequentia funeralia, Christus multum lucrabitur; Christus pauciores habebit amicos, si pergit eos occidere; Ad maiorem tamen securitatem talis sancto officio se præsentare potest petendo declaratoriam, vel si iudicatur in foro exteriori culpabilis, absolutionem.

DECISIO XXII.

Ex cons. 16. & 17. quæ ferè eadem sunt, de sunt in antiquis.

Abiurans hæresim ob leuem, aut vehementem suspicionem falsam tamen, & condemnatus vt cum alijs publicè candelam in manibus portet, & ad tres dies ob penitentiam ad paruum tempus transmissus & si in foro conscientie innocens sit, & ab irregularitate liber, poteritque, vbi nō timet de foro exteriori, ordines suscipere, & celebrare; in foro tamen exteriori irregularis ob solemnem & publicam penitentiam iudicabitur.

DECISIO XXIII.

Ex cons. 23. in Nouis, deest in antiquis.

Filij nati ante dignitatem patris, vel postquam ab ea mortuus, vel mortuus fuerat, sicut illius priuilegijs non gau-

dent. l. emancipatum ff. de senator. ita qui ante patris hæresim, vel rebellionem nascuntur, penijs eorum non afficiuntur, sed licite absque dispensatione ad honores & Magistratus promoueri possunt, nec sub dispositione cap. statum de hæret. in 6. comprehenduntur. Argu. l. 2. C. de liber. & eorum liber.

TITVLVS VII.

De Apostasia, & Apostatis,

SUMMARIUM.

1. Apostata a religione quis dicendus.

DECISIO I.

Ex cons. 1. in vtrisque.

Cum ex consensu Doctorum Apostata a religione dicitur religiofus expresse, vel tacite professus, qui in religionem, quam professus est, deserit sine transitu ad aliam, cum animo non reuertendi ad suam; Nec monachus in religione, & intra Monasterium degens, etiam si iustis Prælati præceptis obedire renuat, aut votum castitatis violat, Apostata dicitur, Cai. 2. 2. q. 12. art. 1. sed in obediens, & impudicus solum appellandus est: Neque qui Monasterium exit sine licentia Prælati absque animo deserendi religionem, quamvis cum intentione intrandi aliam religionem, etiam laxiorem, si intret illam, Apostata erit, aut in Apostatarum penas incidit. ex Innoc. in cap. si de renuicis. & in cap. intelleximus de atat. & qualit. cum tali a religione non recedat: Multoque minus Apostata censeri debet, qui ad arctiorem religionem transit, petita, licet non obierit superioris licentia, cum talis transitio non sit retrocessio criminosa aut mortifera, cap. licet. de regula. qualis tamen requiritur, vt quis sit Apostata: Neque etiam cinnis retrocessio mortifera, & propter quam incurritur, excoicatio maior, Apostatam efficit; cum per temerariam habitus desertionem peccetur mortaliter, & iure ipso excoicatio incurritur, c. 2. Ne cleric. vel monac. in 6. nec tamen Apostata efficitur, & hoc etiam si dimisso habitus fieret ad liberius peccandū, cum animo tamen eum statim resumendi; ita Extrau. Viā. de regul. Neque qui Monasterium egreditur inconsulto Prælato per aliquot paucos passus statim reuertitur, Apostata censetur; cum talis egressus non sit mortalis, eo quod materia paruitas in omni materia a mortali culpa excusat; ex S. Thom. 2. 2. quæst. 59. artic. 4. ex Nauar. in Man. cap. 11. num. 4. Immo etiam si causa vagandi sine licentia sit egressus, & sine intentione intrandi aliam religionem, modo intentionem deserendi religionem non habeat. vt Caiet. 2. 2. quæst. 12. artic. 1. Sed nec Apostata erit, qui mediante legitima dispensatione ad aliam religionem, vel ad aliam locum transferatur; ita Extrau. Viā. de regul. aut qui ad Episcopatum translatus est; Clem. 1. de elec. & cap. cum olim. 2. de priuileg. Nec institutus perpetuo in aliqua ecclesia, qui desinit esse claustralis; glo. in clem. 1. §. ad hæc de statu monac. Neque qui auctoritate sui Generalis vel Prouincialis exit, & extra Monasterium degit subueniendo necessitati parentum, inquam post eius professionem inciderunt; ex S. Thom. 2. 2. q. 101. art. 5. & Nau. in Man. cap. 14. num. 14. & multo minus si ante professionem eius tanta necessitate oppressi erant, quia tunc etiam nolente Superiori exire tenentur, & eius subuenire, si possit; ita S. Thom. vbi supra. vnde nec Bullas Pauli I V. Extrauagan. postquam constitut. 29. aut Pij V. Extrauagan. quæcunque constit. 91. incurrit, nisi Apostata a religione, qui exeunt Monasteria, & religiones per exitum mortiferum, eum animo non redeundi ad religionem, quas professi sunt, nec alias intrandi.

TITVLVS VIII.

De Homicidio voluntario, vel casuali.

SVMMARIVM.

- 1 Dispensandi facultas super irregularitate generaliter concessa, ad bigamiam, & homicidium voluntarium non extenditur.
- 2 Beneficium post irregularitatem obtentum, ut suum, nemo retinere potest.
- 3 Beneficium per superuenientem irregularitatem non vacat.
- 4 Irregularis in choro canere, & alia officia facere, quae laicus potest.
- 5 Dispensatus generaliter eo, quod bello iusto interfuit, si aliter quomodo scienter occidit, non dicitur dispensatus.
- 6 Irregularis an sit alium generaliter ad vindictam hortans, si sequatur homicidium.
- 7 Homicidium casuale ex ludo licito secutum, non facit irregularem.
- 8 Occidens citra modum inculpatam tutelam irregularis est sed non ex homicidio voluntario.
- 9 Monachus adiuuans chirurgum abscindentem membrum putridum non est irregularis.
- 10 Clericus etiam protestando, non potest ante sententiam agere ad capturam in furem rerum suarum, nisi sit fugitiuus.
- 11 Percussus percussorem detegens, si alter postea occidatur, quando irregularis.
- 12 Irregularis facit mors non intenta ex opere illicito in illam directo.
- 13 Pugnans in bello iusto, si per se non occidit, licet iuuerit, non est irregularis.
- 14 Occidens se defendendo, cui fuga fuisset de decore, non peccat, est tamen irregularis.
- 15 Irregulares sunt omnes rixae iniuste astantes, homicidio secuto.
- 16 Irregulares iuste occidentes, vel ad id adiuuantes.
- 17 Irregulares sunt comitantes executorem mortis sententiae.
- 18 Irregularis non est clericus bellans in bello iusto, in quo multi occiduntur ab alijs.
- 19 Irregularis ex homicidio voluntario fit, qui sine mandato iudicis Banniti occisores inuadit.
- 20 Irregularis non est, qui non impedit, cum posset, homicidium.
- 21 Irregularis non fit percutiens alium in facie, & perpetuo macula maneret.
- 22 Irregularis non est procurans abortum, nisi fatus sit animatus, & quando sit animatus.
- 23 Irregularis an censendus sit saltans cum praegnantem, abortu secuto.
- 24 Irregularis fit, qui est causa rixae, ex qua sequitur homicidium.
- 25 Irregularis fit, sed dispensabilis, mandans aliquem percuti baculo contra mortem, illa secuta.
- 26 Irregularis fit indispensabilis percutiens ense in capite etiam citra intentionem occidendi, morte secuta.
- 27 Irregularis est publicans alterius delictum, ob quod alter occiditur.
- 28 Irregularis est dispensabilis promittens defendere eum, qui se baculo vindicare intendens iniuriantem occidit.
- 29 Irregularis non est enses euaginatam bono animo tenens, dum frater suus alium occidit.
- 30 Irregularis est occidens inuaforem etiam cum moderamine, si culpa sua inuafus sit.

- 31 Dispensandi facultas generaliter concessa, excepto homicidio voluntario, & bigamia, non extenditur ad irregularitatem prouenientem ex homicidio iusto, seu mutilatione.
- 32 Irregularis, sicut ad beneficia, ad pensiones est inhabilis.
- 33 Sacerdos insequi potest malefactorem suum, & procurare ut capiat, sed non agere criminaliter.
- 34 Irregularis non est testis, cuius dictum non fuit causa sententiae mortis.
- 35 Irregularis non est clericus, iurisdictionem criminalem delegans.
- 36 Grauida non potest sine peccato permittere se sciendi, ut sic puer possit baptizari.
- 37 Ignorantia iuris nec a peccato, nec ab irregularitate excusat sacerdotem occisionem etiam iustam opitulantem.
- 38 Rixante me cum aliquo pro materia pecuniaria, si tertius ob id aduersarium mutilet, vel occidat, an ego irregularis sim.
- 39 Moderamen inculpatam tutelam, secundum quid attenditur.
- 40 Adulterium cum uxore repertum an liceat occidere.
- 41 Aggressorem, ad mei necessariam defensionem, quando praevire licet.
- 42 Irregularis est, qui domum ingressus ad adulterandum, se defendendo, alium occidit.
- 43 Dans consilium, & remedia ad abortum praegnantem, quae postea puerum bene natum occidit, an & quando irregularis efficitur.

DECISIO I.

Ex consil. 1. alias 38.

- 1 Dispensandi facultas super irregularitate generaliter concessa superioribus alicuius Congregationis, ad Bigamiam, & homicidium voluntarium non extenditur: quia insolita in generali concessione non veniunt ca. fin. de offic. vic. num 6. Et cum Papa huiusmodi facultatem suis Nuncijs & legatis a laeicis non concedat, nec summo Penitentiario, nec toti Sacrae Penitentiariae Praetorio, non censetur eam Praelatis religionis sub generali concessione concedere: cum attendenda non sint, quae non sunt verisimilia, cep. quia non est verisimile de praesumpt.

DECISIO II.

Ex consil. 2. alias 42.

- 2 Homicida, vel alius irregularis beneficium quaesitum post irregularitatem ante dispensationem obtentam, tamquam suum, nullo potest tempore sine peccato retinere: arg. cap. 1. de reg. iur. in 6. sicut nec fur villo potest temporalem furto subtractam tanquam suam retinere. cap. Saep. de restit. spol. eo quod praecipua negatiua semper, & ad semper obligant. ex S. Tho. 2. 2. q. 43. ar. 4.

DECISIO III.

Ex consil. 3. alias 43. & etiam 14. de rescript.

- 3 Ante homicidium possidens canonicam ecclesiae collegiatae non sufficientem ad victum, & impetrans a Papa dispensationem obtinendi beneficium simplex non requirit ordinem, quod victui suo sufficeret, non facta mentione quod praefatam Canonicam haberet, valida est dispensatio: cum gratia ad beneficia victui necessaria, tacito beneficio quaesito non vitiaur; Rota in nouis. dec. 31. de rescript. Fel. in cap. postulat. tit. eodem. Nec per superuenientem irregularitatem vacat beneficium ante legitime quaesitum. cap. clericus. Ne cleric. vel monach. & cap. cum de concess. praeb. Nec ad illud retinendum opus est dispensatione, sed solum ad alia obtinenda.

DE.

DECISIO IV.

- 4 Irregularis in choro cum alijs canere, & alia officia facere, que laicus potest, actus tamen proprios ordinum exercere nequit, ex Nauar. in Man. c. 27. nu. 19. sola enim irregularitas separata ab excommunicatione, suspensione, & interdictione huiusmodi actuum exercitium etiam cum alijs, non impedit, qui non sunt proprii actus ordinum, qualis non sunt canere in choro, vel extra illum officia diuina recitare, cum hoc etiam laicis licitum sit.

DECISIO V.

Ex cons. 4. alias 18. de rescrip.

- 5 Occidens voluntarie presbyterum, & per Inbilicum a peccato absolutum, si impetando dispensationem super irregularitate, dicit simpliciter sequendam hominem occidisse, non facta mentione, quod esset presbyter, dispensatio est nulla: Quia tacuit verum, non exprimendo satis specialiter delictum, quod de iure exprimendum erat: & quod expressum, Papam a concedenda dispensatione retraxisset, quod facit gratiam subreptis, ca. postulasti. & cap. super literis, de reit. & Nauar. in Man. cap. 22. num. 86.

DECISIO V.

Ex cons. 5. in vtrisque.

- 5 Hæreticus mortiferè percussus veniens ad exercitum Catholicum dicens se esse Catholicum, & vnus ex Catholicis ex compassione dicens ei, melius esse, vt omnino sanari nequeat: Si ob eius dictum postea aliquo audiente occidatur saltem prius quam alius occideretur, Catholicus irregularis efficitur: cum huiusmodi dictum, tacita quædam cohortatio fuerit ad illum occidendum ex Nauar. in Man. c. 27. num. 215. Et dispensatus postea generaliter a Papa, eo quod interfuit bello iusto, in quo multi erant occisi, se inuante occisores, non censetur etiam in hac irregularitate dispensatus: Quia in narratione petitionis non expressit aliquid quod dici posset irregularis ob occisionem huius in specialibus.

DECISIO VI.

Ex consil. 6. alias 15.

- 6 Regularis, qui intellectis quibusdam facinorosis delictis a Bannitis in patriam, & amicum perpetratis, ad eundem amicum consolatorias, & ad vindictam hortatorias literas scribit, ignorans tamen an ad eundem peruenierint, si deinde dicti Banniti ab illo amico occidantur, irregularis non est, dum modo literæ illæ quæ vindictam constabant solum in generali, & non in particulari, priuata auctoritate faciendam, aut non peruenierint ad eum, cui deseriptæ erant, vt causa iudicari possint secuti homicidij, alias non secuturi: in dubio autem reputare debet se irregularitatem non incurtere: sin vero eam incurterit non potest per Privilegium Eugenij I. V. concedentis facultatem superioribus suæ religionis dispensandi super irregularitate, ex homicidio proveniente, dispensari; cum tale Privilegium, nec summo Pœnitentario, nec legatis a latere concedatur, & huiusmodi Privilegia religiosis concessa post Eugenium I. V. restringuntur, vt irregularitatem ex homicidio voluntario contractam non comprehendant.

DECISIO VII.

Ex cons. 7. alias 3.

- 7 Homicidium casuale ex ludo licito secutum, irregularitatem non facit, cap. Ioannes. de homicid. & Nauar. in Manu. cap. 27. num. 211. ex illicito autem irregularitatem parit, cap. continebatur, & cap. presbyterum de homicid.

DECISIO VIII.

Ex cons. 8. alias 36.

- 8 Occidens alium pro sua defensione; sed non ob inuitabilem necessitatem, & proinde excedens modicam

men inculpatae tutelæ, irregularis efficitur, Clement. 1. de homicid. non tamen ea irregularitate, quæ provenit ex homicidio voluntario, & ex proposito, & indispensabili; vnde eum eo ab ordinario dispensari potest, etiam ad ministrandum in factis ordinibus; cum Concilium Tridentinum sess. 14. ca. 7. de ref. de eo loquatur, qui eget dispensatione & consequenter de eo qui non occidit ob inuitabilem defendendi vitam necessitatem, quia talis nullatenus irregularis efficitur. Cle. 1. de homicid.

DECISIO IX.

9. 12 dub. 1.
Ex cons. 18. (alias) 12. dub. 2.

- 9 Monachus adiuuans Chirurghum volentem abscindere brachium putridum alterius Monachi pro corporis sanitate, irregularis non est; capi t. si quis a medicis dist. 55. Sicut nec ipse Chirurghus irregularis est, qui licet membrum illud abscindit, ita Nauar. in Man. cap. 27. num. 217. Monachus autem illud abscidens irregularis erit, cum Chirurghus officium sit illi prohibitum, cap. tua. de hom. & Pan. in cap. sententiam. Ne cler. vel Monachi fec. negot.

DECISIO X.

- 10 Clericus etiam protestando coram iudice laico de fure se nolite eum pœna sanguinis puniri, sed tantum vt cogatur ad damnum illatum restituendum, & iniuriarum emendam faciendam, cap. Prælati. de homicid. in 6. Si postea indicat locum vbi fur comprehendi possit, & fur ibi comprehensus, & postea suspensus sit, irregularis erit, si fur non erat fugitiua persona; secus autem si fugitiuus erat, ita quod probabiliter crederetur, quod sententia contra eum lata parum profuisset, nisi persona detineretur: cum in hoc posteriori casu captura necessaria sit ad effectum sententiæ etiam ciuilitate lata non autem in priori, & ideo in priori euentu irregularis erit, non autem in posteriori.

DECISIO XI.

10. 19.
Ex consil. 12. (alias) 22.
25 22

- 11 Percussus, & vulneratus percussoris nomen post aliquod tempus amico suo detegens, si postea amici iudicio percussor a iudice inuentus sit, & ab aliquo occisus, non est censendus percussus irregularis, cum detectio nominis eius non sit causa propinqua sed remota tantum mortis illius, quæ ad irregularitatem incurrendam non sufficit; cum homicidij tantum causa propinqua, & non remota irregularitatem pariat, cap. de occidendis. 23. q. 5. & glo. in cap. de cetero. de homicid. & Nauar. in Manu. cap. 27. num. 220. Nec dictum illud suapte natura, aut intentione proferentis in mortem illius sufficiens directum fuit, & ideo irregularitatem producere non censetur.

DECISIO XII.

- 12 Mittens aliqueum intentione mala; scilicet furandi aliquid, missio in via idem fulminis, aut alio casu occiso, mittens non fit irregularis; Quia licet missio illa in se esset illicita, & ex ea secuta sit mors, quatenus tamen illicita erat non dirigebatur sufficienter in illam, & mors non intenta secuta ex opere tunc solum quem irregularem fieri, quando opus illud illicitum eo respectu est tale, quod in illam dirigatur, ita patet ex Nauar. in Manu. cap. 27. num. 100.

DECISIO XIII.

11 11
Ex cons. 12. (alias) 8.
2. 4

- 13 Pugnans in bello iusto pro iuste bellante, & non occidens, nec mutilans manibus suis, non est irregularis, etiam si multi ab vtraque parte occidantur, & etiam si aliquos percutiat, & alios occidens iuret; dummodo ipse non occidat, nec mutilet, cap. penul. de homicid. & Panor. in

in cap. 2. de immu. eccl. Dubius autem an ipse occiderit nec ne, a iudice, & in foro exteriori irregularis iudicandus non est; cum nemo in dubio a iudice irregularis iudicari debeat ex Innoc. in c. ad audientiam, de homic. ipse tamen in dubio, & in foro conscientie, seipsum irregularem existimare debet; arg. d. ca. ad audientiam, & c. iuuens de sponsa. Cum in dubio pars turior eligenda sit ex Nau. in Man. c. 27. nu. 193.

DECISIO XIV.

14 **O**ccidens, se defendendo, cui fuga fuisset, iniuriæ, & delectori, non peccat, irregularitatem tamen incurrit; cū hæc sine peccato contrahi possit, ut ait Nau. in Man. cap. 27. num. 211. dummodo sine mortis periculo fugere possit: Sin vero fuga periculosa sit ob casum, vel velocitatem hostis insequens, vel ob impedimenta viarum, aut aliam ob causam, nec peccat, nec irregularis est; cum iudicanda sit mors inuitabilius quoties sine periculo probabili mortis vitari non possit.

DECISIO XV.

Ex conf. 14. alias 15.

15 **C**lerici cum laicis, & cum armis carcerem aduentus ad aliquem in carcerem coniectum liberandum, & eo deducto, superuenient apparitores iudicis, qui eum in carcerem reducere conantur; si in ea rixa apparitorum aliqui occidant, prædicti clerici, etiam si non occiderint, nec percussent, fiunt irregulares; cum ex parte voluntum eum in carcere liberare rixa, seu bellum iniustum fuerit; Quoties autem quis in bello iniusto occiditur, vel mutilatur, astantes omnes a parte bellante iniusti, irregulares fiunt ex Na. in Man. c. 37. nu. 220. & 221. & indigent dispensatione quoad forum exterius, per officium Datarie quoad utrunque forum obtinenda.

DECISIO XVI.

Ex conf. 15. alias 7.

16 **Q**ui ex facinoribus Bannitorum commotus, cum armis comitatur eos, qui illos iuste insequuntur, ut eorum fugam impediatur, si postea ab eisdem Banniti occisi sunt, irregularis efficitur, quamuis ipse nullum occiderit, aut percussent; cum cooperatus sit aliis, qui illos occiderunt, de domo cū illis exeundo arma ferendo, & Bannitorum fugam impediendo; non tamen peccauit, cum ipsi iuste occisi sint.

DECISIO XVII.

17 **Q**ui comitantur iudicem ducentem aliquem ad sententiam mortis exequendam, etiam si nihil agant, omnes in iudicantur irregulares.

DECISIO XVIII.

Ex confil. 16. alias 10.

18 **C**lericus in bello iusto pugnans irregularis non est, etiam si socij eius occidant al quos, dummodo ipse aliquem non occiderit, esto percussent, c. pen. de homic.

DECISIO XIX.

Ex confil. 17. alias 13.

19 **C**lericus associatus alios occidere volentes Bannitum, & una cum eis scloppis eum occidens, tanquam cooperator, & auxiliator irregularitatem ex homicidio voluntario contractam incurrit: cap. sicut dignum, §. fin. de homic. & Nau. in Man. cap. 27. num. 224. Nec beneficia ecclesiastica ante dispensationem acquirere potest ex Pan. in c. cum nostris, de concess. præb. Habita tamen saltem simplicia iuste retinere potest, donec illis per iudicem priuatur: ita Innoc. in d. c. cum nostris. Ad ordines tamen superiores promoueri non potest, ex Nauar. in Manua. cap. 27. nu. 191. Neque cum eo dispensare potest Episcopus, ut beneficium simplex obtineat, vel ordines suscipiat, ut patet ex Concilio Trident. sess. 14. cap. 7. de refor.

DECISIO XX.

Ex conf. 19. alias 23.

20 **Q**ui alium, occidere volentem, & vere occidentem, cum posset, non impedit, irregularis non est, dummodo occidenti non cooperetur, sicut nec facti tenetur, qui videt alium furari, & non iuuat illum, nec dominum rei admonet, ut ait Adrian. 4. tit. de rest. q. 1. & Nau. in Man. ca. 24. nu. 7. Neque percussorem clerici alieno nomine factam ratificans excommunicatur, c. cum quis de sent. excom. in 6.

DECISIO XXI.

Ex conf. 20. alias 2.

21 **P**ercutiens alium in facie, aut alia corporis parte vulnere graui, & de formi, irregularis non est, etiam si macula periculis maneret, cum hoc nullo iure canonico sit; irregularitas autem non nisi in casibus a iure expressis incurritur, c. Is qui de sent. excom. in 6. Nec omnis alium irregularem faciens irregularis efficitur, sicut nec alterius membrum debilitans irregularitatem incurrit, x Nau. in Man. c. 27. num. 207.

DECISIO XXII.

Ex conf. 22. & 23. alias 46. deest in Nouis.

22 **S**ciens mulierem ex se concepisse, & eidem consulens, ut det operam abortiendi quamuis certo nesciat an illa ex consilio abortierit, dubitat tamen, cum abortus secutus sit; sic rogando, & consulendo peccauit mortaliter toties, quoties rogauit, aut ei consuluit, ut abortiret; Non est tamen irregularis, si abortus factus sit antequam factus anima rationali animatus erat; factus autem masculus lapsis quadraginta diebus, femineus autem octuaginta diebus animatur, glossa dist. 5. in princ. Quod si dubitatur an sit masculus, an femineus, præsumendum est post quadraginta dies animatum esse: Quia pars securior est eligenda, cap. Iuuenis de sponsal. & cap. ad audientiam, de homicid. vnde alium consulens, & rogans, se irregularem iudicare debet, & dispensatione Patris in Sacra Penitentia petenda indiget.

DECISIO XXIII.

Ex conf. 24. alias 48.

23 **C**lericus primæ tonsuræ in choreis cum muliere quadam prægnante saltans, quæ postea etiam cum alijs saltauit, abortu secuto, non est irregularis, si saltatio illa licita, & honesta fuerit, & adeo modeste saltauit, ut verisimile sit ex illa saltatione abortum non prouenisse; argum. cap. quia non est de presumption. & Nauar. in Manua. c. 27. num. 210. & 229. secus autem si saltatio illa vel illicita fuerit, vel non ita leuis, ut causa abortionis iudicari possit; Et in dubio se irregularem iudicare debet; maxime cum saltatio cū muliere prægnante actus sit ius quasi natura ordinatus, & aliquo modo ad abortum, & mortem factus animati directus.

DECISIO XXIV.

24 **D**uo inter se rixantes, quorum causa; alij etiam duo rixas inter se excitent, & grauius sese vulnerant, ita ut unus eorum post aliquot dies ex accepto vulnere moriatur, irregulares sunt, si rixa secunda dependens, & accessoria fuerit rixæ priori, & ex primo eorum facto illicito, & durante rixa priori, secuta sit rixa secunda, ex qua mors secuta est: ex Nau. in Man. ca. 27. num. 219. Hæc tamen irregularitas non nascitur ex homicidio voluntario indispensabili, sed ex casuali dispensabili, & mixto, ut ait Conc. Trid. sess. 14. ca. 7. de reformat. Si autem rixa secunda rixæ priori accessoria non fuerit, sed separata irregularitatem non incurrit.

DE.

DECISIO XXXVI

Ex conf. 27. alias 27. x3

25 **M**andans alicui, vt alicquem baculo percussit t cetera mor- tem, ea secuta est irregularis ex homicidio; non tamen irregularitate indispensabili, vt colligitur ex Conc. Trident. sess. 14. c. 7. de refor. & Nauar. in Manu. c. 27. nu. 140.

DECISIO XXXVII

Ex conf. 28. deest in Nouis.

26 **P**ercutens leniter ense in capite, etiam sine intentione occidendi, morte secuta, irregularis ex homicidio voluntario indispensabili efficitur, saltem in foro exteriori; ita Concil. Trident. sess. 14. c. 7. de ref. & vix excusari potest etiam in foro interiori.

DECISIO XXXVIII

Ex conf. 29. 30. alias 21. 34.

27 **P**ublicans alicuius delictum, in quo publicando peccat, & alter ob eius dictum comprehenditur, & occiditur, irregularis est. Argum. c. presbyterum. de homic. & ait Nauar. in Man. c. 15. nu. 6. & c. 27. num. 214 & 219. cum ex omni homicidio illicito, quod sequitur ex actu illicito sua natura, lege, vel consuetudine, circumstantijs consideratis, expressè, vel virtualiter ad illud directo, irregularitas contrahatur.

DECISIO XXXIX

Ex conf. 31. alias 28.

28 **R**omittens defendere alium, qui se baculo vindicare intendens iniuriantem occidit, irregularis efficitur irregularitate illaque, quae casualis, & dispensabilis est, non autem illa, quae ex homicidio voluntario, & indispensabili nascitur, vt ait Nauar. in Man. c. 27. num. 219. & 239.

DECISIO XL

Ex conf. 32. alias 24.

29 **B**ono animo ense euaginatam in manu tenens sine violentia alia laesione, si alius in rixa percussus a fratre suo grauior, ex illa percussione postea moritur irregularis non est in foro interiori, aut exteriori; ex Nauar. in Man. c. 27. nu. 230 cum ipse nec alium occidit, nec fratrem suum occidentem iuuu nec, vt occideret, mandauit, consuluit, aut causa proxima eum occidendi, aut percutiendi fuit.

DECISIO XLI

Ex conf. 33. alias 32.

30 **O**ccidens inuasorem, etiam cum moderamine inculpatae tutelae, irregularis est, si inuasio eius ex actu illicito ipsius inuasii precedente procedat; ita Nauar. in Man. ca. 15. nu. 7. cum ad irregularitatem vitandam non satis sit, quod occidens inculpatae tutelae moderamen seruet eo tempore, quo inuasus occidit, si ipsemet inuasione causa extiterit.

DECISIO XLII

Ex conf. 34. alias 39.

31 **H**abens potestatem dispensandi super omni irregularitate, excepta illa, quae ex Bigamia, vel homicidio voluntario nascitur; super irregularitate contracta ex homicidio iusto, voluntarie facta in bello iusto, cum armis, vel in pace condemnando iuste aliquem ad mortem; vel iustam condemnationem exequendo, vel proximum defendendo, vel quouis alio iusto modo, dispensare non potest, ex Nauar. in Man. c. 27. num. 217. & 240. vnde nec in huiusmodi dispensare valet Episcopus; cum per Concilium Tridentinum, sess. 24. c. 6. de refor. illis tantum data sit dispensandi potestas super irregularitate ex delicto occulto deicententis, qualis non est illa, quae ex homicidio iusto prouenit.

DECISIO XXXII

Ex conf. 35. alias 44.

32 **I**udex, qui postquam hominem ad mortem damnauit, & post sententiae executionem non aduertens se irregularem esse primam tonsuram accipit, peccat cum id scire teneatur, & dispensatione indiget, vt praedicti ordinis priuilegijs gaudeat, aut alios ordines suscipiat, cum sit irregularis; Primam tamen tonsuram sumendo, excommunicationem, suspensionem, aut aliam irregularitatem non incurrit. Argum. ca. vel non est. de temp. ord. quamuis ratione praefatae irregularitatis ad pensionis, & beneficia etiam simplicia sit inhabilis; donec dispensationem a Papa obtineat; vnde beneficia, vel pensiones post irregularitatem talem, non habita dispensatione, obtentas relinquere tenetur, antea tamen quaesitas per illam non perdit, ita Innoc. in c. c. non sitis. de concess. preb.

DECISIO XXXIII

Ex conf. 36. alias 11.

33 **P**resbyter iniurijs, & malis ab alio affectus, apparitores ad eum insequendum, & custodiendum hortans, & rogans, si alter, ne in potestatem apparitorum veniat, mortem ipsi sibi infert, irregularis non est, cap. Significasti. 2. de homic. cum presbyter ille huius mortis nullo modo causa sit, nisi valde remota, & insufficientis quae irregularitatem non parit; Glo. in cap. de caetero. tit. cod. praesertim cum hic, neque illum occiderit, neque consuluit, neque mandauit, nec alicui alteri, qui eum occideret, opem attulerit, & irregularitas propter homicidium non contrahitur nisi ab eo, qui aliquid horum fecerit, cap. sententiam. Nec clerici, vel monachi, sed praeterea actus, quos presbyter fecit, liciti erant; quamuis enim illicitum sit petere, vt reus criminaliter puniatur, illicitum tamen non est presbytero malefactorem suum insequi, nec procurare, vt capiatur; cap. significasti. 2. de homicid. immo nec indicare iudici esse sibi paratas invidias; cap. de occidendis, 23. q. 5. ca. Maximinianus, 23. q. 3. & proinde nulla de causa talis presbyter irregularis est censendus.

DECISIO XXXIV

Ex conf. 37. alias 18.

34 **T**estis, cuius dictum non est causa sententiae mortis alterius, aut accelerationis eiusdem, irregularitatem non incurrit; secus autem si propter eius testimonium suspensus quis sit, aut saltem citius, quam alias fuisset, ita Nauar. in Man. cap. 27. num. 211.

DECISIO XXXV

Ex conf. 38. alias 16.

35 **E**piscopus iurisdictionem criminalem habens, & secretario suo iubens, vt deserat literas quasdam, quas ipse ad quandam commissarium scripsit, in quibus: ipsi commissario iubetur, vt sententia mortis, quam contra quemdam tulerat, mane diei sequentis executioni mandaretur, secuta morte, tam ipse Episcopus, quam eius Secretarius sunt irregulares; ita Ioan. And. in c. episcopus ne clericus, vel monachus. in 6. & ca. praelatis. de homic. in 6. cum aliud sit committere generaliter iurisdictionem criminalem, quod sine irregularitate fieri potest; aliud dicere commissario, qui iam reum morti condemnauit, vt eum occidat, quod sine irregularitate fieri nequit; Sicut clerico hortari licet milites praebatos generaliter ad victoriam consequendam; c. signum. 3. q. 8. non tamen licet hortari vnum, vel plures milites specialiter ad occidendum; & maxime illum, vel illum particularem, ita Innoc. in c. pen. de hom. & Nauar. in Man. c. 27. num. 211.

DECISIO XXXVI

Ex conf. 1. in Nouis, deest in antiq.

36 **S**icut nemo seipsum absque peccato mortali occidere potest, cap. si non licet. 23. quaest. 5. ita nec absque simili peccato consentire quis potest, vt alius eum occidat, quando aliter ipsum non consentientem non occideret; vnde nec praeg- gnans

gnans sine peccato se scindi permittere potest, vt sic infans in vtero existens baptizetur.

DECISIO XXXVII.

Ex cons. 17. & 50. in Nouis, eadem ferè sunt, & desunt in antiquis.

37 Ignorantia iuris nec a peccato, nec ab irregularitate excusat sacerdotem occasionem etiam iustam opitulantem; irregularitas tamen hæc non est illa indispensabilis, quæ a potestate dispensandi data episcopis excipitur, per Conc. Trident. sess. 24. de refor. cap. 6. vnde episcopus in illa dispensare potest, quando ex delicto occulto oritur.

DECISIO XXXVIII.

Ex cons. 26. in Nouis, deest in antiquis.

38 Rixante Petro cum Ioanne pro materia pecuniaria, si Paulus ob id Ioannem impellat in parietem, vnde vulnere suscepto, à quo tamen sanatus, postea infra mensem moritur, mors talis Petro, qui causam propinquam non dedit, ad irregularitatem imputari non debet.

DECISIO XXXIX.

Ex cons. 29. in Nouis, deest in antiquis.

39 Morderamen inculpatæ tutelæ secundum periculum illius attenditur, qui ab iniusta iniuria defenditur, siue seipsum, siue alium defendat, ita Nauar. in Manua. cap. 15. num. 4.

DECISIO XL.

Ex cons. 30. in Nouis, deest in antiquis.

40 Iniuriantem etiam fugientem quamuis insequi possim, & in tantum percutere, quantum est necessarium ad hoc, ne magnam honoris iacturam patiar; Adulterum tamen cum vxore, sorore, aut filia turpiter inuentum occidere licitè non possum; cum nec hic modus necessarius sit, nec lex id concedat; Et si, quia difficile est tam iustum dolorem temperare, pœnam condonet, l. Græchus, ff. ad leg. iuliam. de adult.

DECISIO XLI.

Ex cons. 31. in Nouis, deest in antiq.

41 Aggrestorem, quamuis ad meam necessariam defensionem tunc præuenire possim, quando is statim sine mora me est aggressurus: non tamen quando ex intervallo; quia tunc multis alijs modis, puta me absentando, aut non exeundo domo, aut in locum tutum me recipiendo, morbo item, & morte, vel poenitentia me, volentis occidere, mortem effugere possim.

DECISIO XLII.

Ex cons. 33. & 35. in Nouis, eadem sunt, desunt in antiquis.

42 Irregularis est, qui domum ingressus ad adulterandum, se defendendo maritum ad ultimum occidit, cum huiusmodi ingressus ordinari videtur sufficienter ad occasionem suapte natura, lege consuetudine, vel maritorum propensione. Sicut etiam irregularis constat clericus adulter, ob cuius suspensionem maritus ita vxorem percussit, vt abortiret. (Aduertendum, quod cum consil. 47. in nouis, idem in effectum sit cum consilio 46. in Nouis, & consil. 46. in Nouis, idem sit cum consil. 22. in antiquis, omittitur tanquam superfluum.

DECISIO XLIII.

Ex cons. 49. in Nouis, deest in antiq.

43 Dans consilium prægnanti, vt abortum procuraret, & mediam, quibus id faciat, docens, quibus adhibitis, non tamen abortiuit, sed postquam bene peperit, puerum natum occidit, quamuis irregularis in foro exteriori censendus non sit, (si mulier ab ipsomet consulente prægnans facta non fuerit) eo quod creditur ex eius consilio infantem natum non occidisse; si autem ab ipsomet consulente grandida facta sit, in dubio præsumitur irregularis, ob huiusmodi consilium antea datū; Nec tuta conscientia mulieri asserenti se

non ex eius consilio motam ad puerum natum occidendum, credere potest.

TITVLVS IX.

De Torneamentis.

Hic titulus deest in antiquis.

SUMMARIVM.

1 Torneamenta periculosa etiam prouocatus ingrediens, an ecclesiastica careat sepultura.

DECISIO I.

Ex cons. ximico in Nouis, deest in antiquis.

1 Torneamenta periculosa etiam prouocatus ingrediens, & alium occidens defendendo se cum tanto moderate inculpatæ tutelæ, quod sufficeret ad excusandum cum ab homicidio, si extra illa inuasus occideret, adeo iudicatur peccator, vt si moriatur in eo, sepultura ecclesiastica careat. c. 1. de torneam. Si autem ingrediatur duellum, non solum peccat, sed etiam excommunicatus est, alijsque pœnis afficitur, & si in eo moriatur, ecclesiastica sepultura priuatur, ita Conc. Tri. sess. 25. de ref. c. 19.

TITVLVS X.

De Adulterijs, & stupro.

SUMMARIVM.

- 1 Ordinari potest cuius vxor ab eo clam ducta alij nupsit.
- 2 Adulter ad recipiendam coniugem adulteram cogi potest.
- 3 Iudex ecclesiasticus in concubinarios, vt procedere queat.
- 4 Cap. de ref. sess. 25. an in simplici incontinetia locū habeat.

DECISIO I.

Ex cons. 1. alias 9. de conuers. coniugat.

1 Qui Matrimonium ante Concilium Tridentinum secl. 24. cap. 1. de ref. matr. clam contraxit, & vxor eius postea publicè alteri nupsit, ex quo filios suscepit, & matrimonium prius negauit, etiam si ipse clam postea adulteretur, sacros ordines ex Papæ dispensatione iuste suscipere potest, c. Agathosa. 27. q. 2. & illis vti pro tempore, quo illa viueret nupta, mortuo tamen eius marito, si ipsa ad eum redire vellet, in foro conscientie illam accipere tenetur, & ab vfu ordinum desistere.

DECISIO II.

Ex cons. 2. alias 1.

2 Vir, & vxor adulterantes, & postea ab iniuicem discedentes, non obstante utriusque adultetio, a iudice cogi possunt, vt simul cohabitent, immo vxor maritum religiosum factum ad euitandum incontinentie peccatum, & simul cohabitandum, reperere potest, quia cum vterque adulterium commiserit, mutua compensatione exceptio innata subinata est, c. intelleximus. de adult. & Nauar. in Man. c. 22. nu. 23.

DECISIO III.

Ex consil. 3. alias 8. de off. iudic. ordin.

3 Quamuis Concilium Tridentinum, sessio 24. cap. 8. de reformar. matrim. contra concubinarios varias pœnas, & vias procedendi contra illos statuerit; potest tamen iudex ecclesiasticus contra eosdem concubinarios, & concubinas non solum per viam inquisitionis, sed etiam viis nimium per viam accusationis, & denunciationis procedere, cum lex noua remedium adducens non

cenfetur tollere alia, per alias leges iam inducta, Argum. ex duarum. de auct. & vspallij. & Pan. in cap. at si clerici de iudic. nu. 36 & ca. si autem. de cohab. cler. & mulier. & ideo potest iudex novas penas contra sic delinquentes arbitrari, declinando præsertim ad poenam, mitiorem imponendam.

DECISIO IV.

Ex cons. 4. alias 1. de cohab. cleric. & mulier.

- 4 **Q**Uæ Concilium Tridentinum sess. 25. cap. 14. de ref. con. tra clericos concubitorios statuit, etiam ad simplicem incontinentiam extenduntur; & non solum binas aut plures accessiones sine actu fornicandi, sed etiam vnam cum reali fornicatione, priuatione tertie partis fructuum priuare intendit; maxime cum Concilium non minus huiusmodi peccata clericorum prohibere, & punire voluit, quam iura antiqua: vnde cum propter vnam solam fornicationem etiam simpliciter iuranti qua clericum deponendum esse statuerint, cap. presbyter. cap. in omnibus. cap. feminas, & clericus. dist. 81. cap. sicut. & cap. si autem. de cohabit. cler. & mulier. a fortiori Tridentinum vna realem fornicationem priuatione tertie partis fructuum punire, vnamque accessionem, & conuersationem suspectam, & illicitam prohibere intendit.

TITVLVS XI.

De Raptoribus.

S V M M A R I V M.

- 1 Raptor non est, quem virgo vltro sequitur, licet eam stupret.
- 2 Raptus sine violentia committi non potest, & quis eam commississe cenfetur.

DECISIO I.

Ex cons. 1. in vrisque.

- 1 **S**I virgo alicuius iuuenis amore capta, cum illum transeuntem per callem & viam de fenestra videt, exiens de domo post eum ad domum ipsius vadit, vbi ab eo carnaliter cognoscitur: Quamuis iuuenis stuprum in hoc casu committit, raptum tamen committere non dicitur; & ideo sola pena stupri, non pena raptus a Concilio Tridentino sess. 24. ca. 6. de ref. matr. statuta puniendus est: Cum raptus violentiam ablationem, qua femina ab vno loco ad alium trahitur, in portet; ex S. Thom. 2. 2. q. 66. art. 9. & q. 154. art. 7. & c. de raptoribus. 36 q. 1. & l. 1. C. de raptu virgin. pena autem non extendenda, sed restringenda potius sunt, ca. pæne de pænit. dist. 1. præsertim cum stuprum suo genere minus peccatum sit, quam raptus.

DECISIO II.

Ex cons. 3. in Nouis, deest in antiq.

- 2 **R**aptus sine violentia committi non potest, argum. c. de raptor. b. 36. q. 1. & l. vni. C. de raptu virg. quam tamen intulisse cenfetur, qui per munera data, vel promissa puellæ persuadet, vt nolente patre de domo exeat, & ad ipsam veniat; & excommunicationem, & iuris infamiam ipso iure sine alia iuris declaratione incurrit, vt ait Concil. Trid. sess. 24. de refor. matr. c. 6. Et quamuis pena in incurfam ipso iure contra se regulariter nequa exequi tenetur, donec a iudice solvere iubeatur; secus tamen in censuris, ac alijs inhabilitatibus censendum est, vt propterea excommunicationis penam contra se exequi raptor tenetur, nec sufficit emendatio vitæ, sed necessaria est expressa absolutio, vt liberetur: sicut nec infamia iuris per solam emendationem vitæ tollitur, cum tamen infamia facti emendatione ipsa cessare cenfetur.

TITVLVS XII.

De Furtis.

S V M M A R I V M.

- 1 Surripientes a propinquis, vel amicis, quæ credunt gratis daturos, licet non proponant abstinere, absolui possunt.
- 2 Ancilla erogantes pauperibus minuta aliqua ex tacito minorum consensu, restituere non tenentur.
- 3 Restituere tenetur, qui ad vitandam mendic. tatem furatur.
- 4 Ministri alios furari videntes, & eos non impediendo, licet peccent, restituere tamen non tenentur.
- 5 Pueri præfati coquina de mandato eius amicis deferendo, nisi desistant absolui non possunt.
- 6 Oecon. mus licite cum alijs conuenire potest, vt accipiat res ab eis pro pretio corrente, & ipsi aliquid lucri dent illi.
- 7 Restitui debent furto subreptæ.
- 8 Fur licet curauerit vt ablatum ad dominum rediret, si non redijt, iterum domino restituere tenetur.

DECISIO I.

Ex consil. 1. in vrisque.

- 1 **P**auperes a propinquis, vel amicis quædam parui momenti, dum eos visitare soleant, surripientes, quæ tamen credunt gratis daturos, si peterentur, licet non proponant abstinere, absolui possunt; ita Nau. in Man. c. 7. num. 1. 39. Quia non oportet penitentem habere propositum abstinendi omnino a venialibus sicut mortalibus, ex S. Thom. 3. p. q. 87. ar. 1. & 4. & Naua. in Man. c. 1. nu. 24.

DECISIO II.

Ex cons. 2. in vrisque.

- 2 **A**ncilla frequenter in seijs dominis modica quædam pauperibus erogantes, & credentes hoc in inime esse prohibendum; & sine animo pænitentiæ grad. notabilem summam, ad restitutionem non tenentur, dum modo probabiliter credant Dominas rogatas ea pauperibus concessuras esse, etiam si omnia illa modica ad notabilem quantitatem peruenerint, si nunquam, percipiendo illa parua, ad illam peruenerit intendant, ita Nau. in Man. ca. 37. num. 1. 39. Quia magis peccat, ceteris paribus, qui capit, quam qui retinet, arg. c. sape. de restit. spoliat. qui autem illa parua capit sine intentione ad illam quantitatem notabilem pertinetendi, plusquam venialiter peccare non cenfetur.

DECISIO III.

Ex cons. 3. alias 6.

- 3 **P**eregrius in via existens, & nihil habens, si data occasione aliquid furetur, vt in patriam sibi redeunt. prouideat, & mendacitatem, & alia incommoda itineris deijcet, ad restitutionem faciendam obligatur, ita Naua. in Man. c. 17. num. 61.

DECISIO IV.

Ex cons. 4. alias 7. de iniur. & damno dato.

- 4 **I**n domibus magnatum, vbi ad sunt ministri varia officia habentes, & l. repositus custodia vestium videns alium ex cella vinaria vinum secrete furantem, quia tamen ad illum cura cellæ vinariæ specialiter non spectat, nec impedit, nec indicat hoc ei, qui occurrere, & impedire peccat, non impediendo damnum proximi, cum posset, moraliter peccat, ex Naua. in Man. c. 24. nu. 22. ad restitutionem tamen non tenetur; eo quod non peccat contra legem in re specialis, sed solum contra legem charitatis, cuius tamen non tenetur ad restitutionem non obligat, sicut transgred. in re, vt ait idem Nau. in Man. c. 17. nu. 11.

DECISIO V.

Ex cons. 5. alias 3.

P Veri Præfecti coquina de mandato eius aliqua comestibilia alicuius valoris amicis suis deferentes, qui credunt, vel credere debent, Præfectum suum illa donaria mittendo peccare mortaliter, ipsi etiam ea deferendo peccant; & non nisi deficiant, absolviendi sunt, etiamsi non deferendo de domo eijcerentur. ex Nauar. in Man. cap. 17. num. 19. & cap. 24. num. 31.

DECISIO VI.

Ex cons. 6. alias 2.

P Rocurator Magnatis conventionem cum pistore, & lanino faciens, quod ipse accipiet pretio currente panem & carnes necessarias pro domo Domini sui, si pistor, & lanus ei pecunias singulis mensibus dent; licet pecunias illas sibi lucrari potest, cum exinde nihil damni Domino accedat, & ipse operas & industrias suas adhibeat.

DECISIO VII.

Ex cons. 7. alias 4.

M Vlio bona fide res de loco ad locum portans, si in via cognoscat res illas furto esse sublatas, satisfacit saltem quoad forum conscientie suæ, si illas vel personæ, cui reddere promiserat, vel ei, qui eas sibi commendauit, reddat monendo tamen eos de illicita bonorum illorum retentione. ita Sotus. l. 4. de iust. q. 7. art. 1. & Nau. in Man. capit. 17. num. 29.

DECISIO VIII.

Q Vi bona alicuius furatur, & postea penitentia ductus ea alteri dat, vt ea restituat, & ipse intra domum veri domini illa secreto reponit, ita tamen vt ad verum Dominum non perueniant; uterque ad restitutionem tenetur: Quia restitutio requirit, vt res in pristinum statum reponatur; furtum autem in statu, in quo erat, non censetur repositum, donec ad suum Dominum perueniat: unde cum in casu proposito res per talem protectionem in potestatem veri Domini carum non venerint, neuter carum ab obligatione restitutionis excusatur.

TITVLVS XIII.

De Usuris.

SVMMARIVM.

- 1 Cambium, quod licitum, & illicitum iudicandum.
- 2 Interesse ex lite proueniens ob debitum non solum iuste petitur.
- 3 Promissio usuras soluendi non obligat, nisi sit iurata.
- 4 Contractus mutui, cum clausula, teneatur ad aliquid propter moram, licitus est.
- 5 Fructus rei venditæ pro pretio non soluto ex conuentione recipi possunt.
- 6 Depositum cum facultate vtendi eo, sit mutuum.
- 7 Interesse lucri cessantis, vel damni emergentis peti potest.
- 8 Societas licita vt sit, tria sunt necessaria, & quam ea sint.
- 9 Societas, vt viduæ certum lucrum accipere valeant, vt contrahi possit.
- 10 Mutuus sub usuris, nulla lege amittit, quod mutuat.
- 11 Mandatarius pecunias suas pro mandante impendens, licite cambium capit.
- 12 Deponens scuta aurea, & postea illa miutatim repetens, qua ratione aliquid plus accipere possit.
- 13 Oeconomus aliquid plus pro scutis aureis accipiens illud suum facit.

14 Societas, in qua industriam ponens dimidium quoque periculi pecunia subit, & dimidium lucri percipit, est iniusta.

15 Societas centum ouium, vt eas dans intra biennium 18. scuta capiat, iniusta.

16 Lex, qua solutio cambij per sex menses differtur, est iniusta.

17 Societas, vt conferenti pecunias dentur quinque pro centum, illicita.

18 Deponens pecunias in monte Pietatis, qua ratione aliquid plus capere potest.

19 Actio ad centum post biennium soluenda, minoris emi potest.

20 Venditio maiori pretio ob dilatam solutionem iniusta, nisi &c.

21 Venditor quando interesse lucri cessantis iuste petit.

22 Contractus exercitos, qui putantur liciti, bona fide faciens, non peccat.

23 Usura non est capere aliquid ultra id, quod sub periculo datur.

24 Contractus illicitos, seu dubios, qui diu exercuit, quid facere tenetur.

25 Debiti ob solutionem quædo aliquid amplius accipere licet.

26 Locatio iniusta est, si pensio sit maior iusto, & æquo, vel à principio soluenda, vel conductor, ad quem non debet obligatur.

27 Societas super officijs Romæ, quo iure iustificatur.

28 Pacta in huiusmodi societate, que licita, & illicita sunt.

29 Periculum perdendi facit contractum, alioquin iniustum, censeri iustum.

30 Socius capitale restituere tenetur, si equus punctus calce socium necauit.

31 Societas super officijs ad rationem 10. vel 12. pro centum, an licita.

32 Emere scuta iusto pretio, ad carius uendendum, non licet.

33 Venditor, ob solutionis dilationem, quando aliquid ultra pretium accipere queat.

34 Mercator uendens carius pretio rigoroso peccat.

35 Venditio maiori pretio dilata solutione facta, peccatum, & usura est.

36 Societas ouium cum pacto e. iniusta, usuraria est.

37 Vendens granum pretio, quo tali me se ualebit, medio debet pretio esse contentus.

38 Mutuus a mutuario potest etiam ante moram stipulari lucrum verisimile cessans, e. damnum emergens.

39 Cambiorum futurorum interesse, postu bullam Pij V. non potest certificari.

40 Vendere carius, aut vilius emere, quam res valeat, ob dilatam, vel anticipatam solutionem non licet.

41 Cambia, & recambi, pro secundis nuptijs, an, et qualiter fieri possunt.

DECISIO I.

Ex cons. 1. alias 31.

C Ampfor Romæ dans pecunias Lugduni soluendas illi, qui Lugduni non habet agentem, nec numismata, sed rogat campforem, vt ipsemet ad suum correspondentem scribat, vt nomine campfarij cambium soluat, & traiciat: ex quo fit, vt correspondens, præter propriam personam, duarum personarum vicem gerat, dantis, & accipientis cambium, & respectu accipientis pecunias soluit Lugduni, & traicit, & respectu campforis dantis pecunias remittit, & pro maiori parte in eodem loco campfarius soluit cambium, & modum cambiendi licitum facit: cum cambium per literas iustum sit quatuor concurrentibus, vt habetur ex Nau. in Manual. capit. 17. nume. 289. 290. 295. & 300. nimirum si seruetur æqualitas valoris inter pecuniam datam, & accipiendam per easdem literas: Deinde quod campfor non accipiat plus iusta mercede, seu salario iusto

M pro

pro cambio; Et Præterea quod campfor qui dat pecunias soluendas sciat, vel probabiliter credat, quod persona, cui eas dat, habeat pecunias, vt fidem, seu creditum, & voluntatem satisfaciendi literis. & solutioni in locis, vbi soluenda sunt; & denique quod locus in quo pecuniae soluenda sunt, longe distet a loco, in quo dantur literæ. Quæ omnia in prædicto cambio concurrunt. & ideo licitum censeri debet. Non enim (quod deesse videtur) soluitur pecunia cambita in eodem loco, vel formaliter quia cambiatur Romæ, & soluitur Lugduni; vel æquivalenter, quia obligatio, qua Antonius exempli causa, se obligauit ad soluendum pecunias Lugduni, tollitur omnino per obligationem, qua Petrus campfor se obligat ad eas ibi soluendas per Ioannem agentem & procuratorem suum; officijs autem diuersis sibiipsis non repugnantibus, vnus non idemque fungi licite potest, & campfor passim fiunt creditores vnus sub vna ratione, & debitores eiusdem sub alia.

DECISIO II.

Ex consil. 2. alias 11.

Debitor, qui in mora est soluendi debitum ad diem constitutum, creditori vltra debitum principale, tam interesse damni emergentis, quod creditor in litigando est passus, Ant. in cap. conquestus. de vsur. quam interesse lucrifaciens, quod creditor verisimiliter lucrifecisset, si principale tempore debito solutum fuisset, in vtroque foro soluere tenetur ex Na. in Man. cap. 17. num. 211. Interesse autem lucrifaciens, per penam circumstantijs personarum, loci temporis, & opportunitatum lucrandi, quæ sese obtulerunt, si summa principalis opportuno tempore soluta fuisset. prudentis vniuersitatis iudicandum est. Arg. ca. de causis. de offi. deleg.

DECISIO III.

Ex consil. 3. alias 8.

Mutuans ab alio 700 aureos & obligatus se ad soluendum ei mille per instrumentum publicum, confitendo se illa debere, nulla facta mentione, quod 700. realiter mutuo accepit, & 300. promisit pro interesse creditoris, & differens solutionem & restitutionem per multos annos, eo quod non sit interpellatus a creditore, qui est amicus eius, & aliqua bona opera a mutuatario accepit: si mortuo creditore, hæres a præfato mutuatario non solum illa mille petat, sed interesse lucrifaciens, quod ex illis creditor facere potuisset; non tenetur mutuatarius illa 300. soluere, nec interesse aliquod ratione illorum 700. dummodo promissio de soluendo mille in iuramento iurata non fuerit; quia promissio simplex de soluendo vsuras nullo iure obligat, cap. debitores. de iureiur. & quicquid vltra sortem accedit, est vsura, cap. 1. 2. & 3. 14. q. 3. illa vero 300. vltra sortem principalem pro vsuris promissa censentur; interesse autem non debetur, nisi vel creditor mercator sit, qui a mercando cessat, eo quod non erat sibi tempore debito solutum; Argu. l. 3. ff. de eo quod certo loco. vel nisi debitor in mora sit soluendi; & debitor non est in mora, nisi a creditore interpelletur, ex Innocen. in cap. fin. de vsur. Quod si promissio soluendi vsuras iurata sit, obligat ad soluendum, & reddendam Deo iuramentum suum. d. cap. debitores. Potest tamen ab Episcopo, vel Papa iuramenti relaxationem in eo euentu petere, propter contractum vsurarium, quo se ad soluendum obligauit; cap. 1. de iureiur. & sic vsuras illas etiam iuratas soluere non tenebitur.

DECISIO IV.

Ex consil. 4. alias 13.

Contractus mutui absolutus cum clausula posita, vt vel tantum triticum cum tali tempore a mutuatario bonum, nitidum, & mercantile restituat, quantum ipse a mutuantem recepit, vel vt soluat tria scuta pro quolibet Rubio; si tempore debito triticum non soluat, & conuentus in iudicio, & condemnatus ad rationem quanti plus triticum creuerat in ætimatione, videlicet ad quinque scuta pro quolibet Rubio, prout triticum tunc valebat huiusmodi contractus licitus fuit; & mutuantem ex defectu restitutionis gratia suo tempore faciendi augmentum illud, accipere potest,

prout a Iudice constituitur; & dampnum quod euenit, cum ex mutuatarij culpa, & mora proueniat, non mutuantem, aut Iudici, sed ipsi mutuatario moroso imputari debet. cap. Mora. de reg. iur. in 6.

DECISIO V.

Ex consil. 5. alias 21.

Vendens domum pro pretio mille aureorum, de quibus 500 soluere promittit illinc ad vnum annum cum pacto, quod tempore solutionis dicti residui venditor teneatur præstare vnum fideiussorem de euictione domus, & vltimius in euentum non solutionis dicti residui, vt supra, emptor dat potestatem venditori dictam domum propria auctoritate capiendi, & illud retinendi, & fructus in vltis suos conuertendi absque eo quod in sortem compensentur pro currente quantitate vsque ad effectualem solutionem dicti residui; & adueniente tempore, & termino anni non soluitur residuum pretij, quia venditor non potest præstare fideiussorem de euictione, vnde per dictas partes prorogatur tempus soluendi ad alium annum cum hoc, quod interim emptor teneatur præstare fructus venditori pro rata dicti residui; licet hoc casu venditor ab emptore dictos fructus accipere, & retinere potest, immo & eos potest, qui nondum eis soluti, sunt a tempore anni prorogati, ob illam tantum æquitatem, quæ habet, quod nemo cum aliena iactura locupletari debeat; leg. iure naturæ, ff. de reg. iur. & c. locupletati eo. tit. in 6. fructus tamen perceptos intra annum præstitutum in contractu ad soluendam reliquam medietatem, accipere, aut petere nequit; quia intra illum annum nulla locupletatio cum aliena iactura confiderari potest, eo quod ipsarum partium libera, & spontanea conventionione, pro pretio domus mille soluenda erant 500. tempore venditionis, & alia 500. in fine anni.

DECISIO VI.

Ex consil. 6. alias 22.

Emens fundum, & eo fruens, dando fideiussorem ad soluendum venditori pretium post certum tempus, & simul dans fideiussori mille aureos pro parte pretij, eo pacto, vt fideiussor soluat partem pensionis fundi empti, quæ respondet parti prædicti pretij, mille aureorum, vsura committitur, obligando fideiussorem, vt mille aureos; qui sunt fors principalis, venditori soluat, & vltra hanc principalem sortem, vt etiam soluat sibi partem pensionis illis respondentem, pro vsu illius pecuniæ vsque ad tempus solutionis, eo quod depositum cum facultate vrendi eo sit mutuum.

DECISIO VII.

Ex consil. 7. alias 3.

Mutuans aliquid a mutuatario vltra id, quod mutuatam interesse lucrifaciens, quam damni emergentis licite petere, & accipere potest, ex Nau. in Man. cap. 17. num. 212. & si mutuantem ob defectum solutionis a mutuatario tempore debito faciende, ad vsuras accipere cogitur, vt suo creditore soluat, cui etiam certa die soluere tenebatur easdem vsuras, & dampnum Mutuati Mutuatarius restituere teneatur. Arg. cap. Petuum. & cap. constitutus. de fideiur.

DECISIO VIII.

Ex consil. 8. alias 25.

Societas, qua duo inter se societatem inuent, iuxta consuetudinem loci, sic vt vnus conferens pecuniam, octo pro certum accipiat, saluo manente capitali, iniusta, & illicita est; eo quod, cum tria ad societatem licitam necessaria sint, ex Nau. in Man. cap. 17. num. 252. nimirum licita negotiatio: Aequalitas lueri, pro quantitate partium collatarum: & vt pecunia periculo eam conferentis subiaceat, adeo vt si peteat, illi tota peteat: in dicta societate pecuniam conferens, saluo manente capitali, lucrum sine villo damno reportat, quod est illicitum, cum lege naturali, qui sentit commo-dum etiam dampnum, & onus sentire debet. cap. qui sentit. de reg. iur. in 6.

DE-

DECISIO IX.

Ex conf. 9. alias 1.

9 **V**rsé, & legitime constitui potest societas, & contractus cum asecuratione fortis principalis, & capitalis pro pretio iusto, & cum assignatione certi lucri, nimirum quatuor, vel quinque pro centum, pro incerto facta etiam pro pretio iusto, vt exinde viduæ, & orphanæ, & alie similes personæ honeste sustentari, ac viuere possint ita Nauar. in Man. cap. 18. num. 261.

DECISIO X.

Ex conf. 10. alias 9.

10 **M**vtans sub vfuris, quamuis iuste vstras exigere non possit pecuniam tamen quam ad vsum dat, non perdit, sed eam vel a mutuario, vel ab hæredibus eius exigere potest, vel per certi conditionem, vel conditionem sine causa: quia cum pecunia eius ad alium peruenit, æquum est, vt illa etiam ad ipsum met redeat. l. si & me, ff. de rebus cred.

DECISIO XI.

Ex conf. 11. alias 32.

11 **S**olicitator seu actor negotiorum, quæ de Hispania ei Romanam mittuntur, cum mandato accipiendi pecunias ad expedienda necessaria ab aliquo campfore, si illas a semetipso accipiat, vt liberetur ab onere querendi si de iussore dando campforibus; hec tantum suæ pecuniæ augmentum accipere potest, quantum campfori mandans dare debuisset. ex Nau. in Man. c. 17. nu. 284.

DECISIO XII.

Ex conf. 12. alias 2. de emptio. & venditio.

12 **D**eponentes scuta aurea apud mercatores, & postea minutatim valorem illorum in nummis argenteis, vel æreis capientes, aliquos quatinos, quos frequenter mercatores adijciunt, cum soluunt pro illis nummos argenteos, vel æreos iuste accipere possunt, non solum tanquam sponte donatos in gratiam depositi, vel mutui penes illos donatos facti, sed etiam tanquam debitos ratione cambij per minutum facti, ex Nau. in Man. c. 17. num. 283. & ratione valoris scuti quod forte tunc temporis, quo pecunia argentea, vel ærea in cambium traditur, pluris valet scutum aureum, quam Principis in estimatione aestimatur.

DECISIO XIII.

13 **O**conomus alicuius Domini, qui illi mille aureos in vltis domus suæ necessarios expendendos tradit, quos oconomus postea mercatori custodiendos tradit, prædictorum aureorum valorem in nummis argenteis, vel æreis a mercatore vna cum auctario quatinorum accipiens, auctarium illud sibi recipere potest, nec illos aureorum valori in fituto adijcere, aut Domino restituere tenetur; eo quod illud plus non soluitur Domino, aut oconomo illi, nomine Domini, sed ipsi oconomo, qui iam Dominus factus erat illorum aureorum, & periculo eius stabant, si perirent, vnde & lucrum illi, & non Domino accrescere debet; secus autem si Dominus mille aureorum, aureos illos apud mercatorem deponeret, tunc enim auctarium est Domini, non oconomi.

DECISIO XIII.

Ex conf. 13. alias 26.

14 **C**ontractus societatis quo conferens mille aureos dat in societatem alteri, qui conferret industriam, & laborem in exercenda mercatura lanæ, eo pacto, quod dimidium lucri vni, & dimidium alteri cedat, addito etiam, quod si eueniret, vt nihil lucri heret, immo perirent præfata millia, dimidium eorum redderet, qui ea suscepit; etiam si finita societate, nihil de capitali perit, & lucrum diuisum sit æqualiter illicitus, & vfurarius censendus est, saltem quo ad dimidium pecuniæ collatæ, quod manet saluum eam conferenti, & conferens ad restituendum lucrum illi dimidio respondens te-

netur ei, qui industriam contulit cap. Quoniam. cap. confult. & c. in ciuitate. de vfur. & Nau. in Man. c. 17. nu. 25.

DECISIO XV.

Ex conf. 14. alias 27.

15 **S**ocietas centum ouium, cum pacto, vt eas dans ab altero intra biennium pro fructu & lucro tantum lanæ, & casei, 18 aureos accipiat, iniusta, & illicita est; eo quod centum pecudes vix centum aureos valent, vnde dans lucratur ad rationem 18. pro centum; maxime cum certificatio lucri certi pro incerto, lucrum soluendum diminuere debeat nec in contractu apponitur, vt diminuatur lucrum, si intra biennium illud pecudes aliquot moriantur; quod si ex agnis nascituris numerus reficiendus sit, diminuendum etiam erit ex eis lucrum.

DECISIO XVI.

Ex conf. 15. alias 6. de constit.

16 **L**ex, qua duæ ciuitates inter se conueniunt, vt omnia cambia quæ in eis fiunt inter se, censentur facta cum terminis differendi solutionem per sex menses a die præsentationis literarum currentes, illicita & iniusta est: cum ex inde is, qui dat pecunias cambij pro accipienda pecunia in illis ciuitatibus, eas petere, & accipere non potest vsque ad sex menses; vnde cogitur ibi manere sex mensibus ad pecuniam suam recuperandam, & vt plurimum opportunitatem suorum negotiorum vel ibi, vel alibi gerendorum perdere. Sed & decipiuntur semper dantes pecunias suas in vna illarum ciuitatum pro literis cambij ad alteram directis, putantes statim intra paucos dies eas soluendas esse, cum tamen solutio ei vsque ad sex menses vi præfate legis differetur.

DECISIO XVII.

Ex conf. 16. alias 24.

17 **S**ocietas, qua vnus confert mille aureos in societatem mercaturæ pannorum cum pacto vt alter asecuret conferentem de capitali, & insuper det illi pro sua parte lucri rationem quinque pro centum, illicita est; cum in vno contractu societas contrahi non possit, vt saluo capitali, detur lucrum illud, quamuis in tribus contractibus id licite fieri possit, vt ait Nau. in Man. c. 17. nu. 254.

DECISIO XVIII.

Ex conf. 17. alias 2.

18 **D**eponentes pecunias in Monte Pietatis, quatuor pro centum capere possunt, dummodo deponentis intentio, & finis principalis sit iuuare montem, & pauperes ab eo mutuantes, & non fenerandi, & quod ad finem deponendi, siue mutuandi monti, merces paratas venditioni, quas alio qui emissent, cum sint soliti mercari, aut si non sint soliti mercari, emissent tamen; His enim quatuor concurrentibus a Julio III. statutis, huiusmodi deponentes non recipiunt illa quatuor vi, & ratione talis depositi, seu mutui, sed ratione lucri cessantis, quod verisimiliter tantundem, vel amplius lucrarentur; constat autem mutuantem ratione veri interesse vltra fortem aliquid medioere iuste, & licite accipere. Glo. recept. in e. conquestus. de vfur. & S. Tho. 2. 2. q. 78. artic. 4. His enim seruatis, nec deponentes, nec depositarij peccant; Sin vero deponentes male deponant, ipsi soli peccant, & ad restitutionem tenentur, depositarij autem, seu ministri montis, nec peccant, nec restituere obligantur.

DECISIO XIX.

Ex conf. 18. alias 15.

19 **A**ctio ad soluenda centum post annum, vel biennium, vel triennium, minoris pretij, quam centum præfenti pecunia iuste emi potest, vt asserit Innoc. in cap. ciuitate. de vfur. & Nauar. in Manual. capitul. 17. num. 230. Quamuis enim remissio actionis ob solam anticipationem solutionis vfuraria sit, cum tamen ob alium iustum respectum

fit puta quia minus valet actio ad rem aliquam, quam res ipsa præfens, & quia minus vile est, quod post annum vile erit, quam quod statim vile est, licet id fieri potest.

DECISIO XX.

Ex conf. 19. alias 20.

20 **V**enditio cuiuslibet mercis, facta maiore pretio iusto ob dilatam solutionem, iniusta est, nisi venditor volebat illam servare sibi in tempus, in quod solutio differtur, & dubium esset, an tunc plurius, vel minoris esset valitura. ca. in civitate. & c. consulte. & c. si. de vsur. & Nauar. in Man. cap. 17. nu. 216. Quoties enim merx plurius venditur, quam valet, fit iniustitia; vt ait S. Tho. 2. 2. q. 76. art. 1. nisi venditio aliunde ab iniustitia excusetur.

DECISIO XXI.

21 **V**endens villam valoris quindecim millium aureorum alteri, cum pacto, quod statim soluantur ei tria millia, quia emens non potest alia duodecim in presenti soluere, ex dilatione aliorum duodecim millium in decennium conueniant, vt emptor teneatur soluere pro dicta villa decem, & octo millia, licite potest venditor illud plus ratione lucri cessantis accipere, quod verè intendebat facere, & versimiliter fecisset, si statim solutio illorum facta fuisset; Quia illud non accipitur ob dilatam solutionem pecunie, sed ratione lucri cessantis; Quia sicut licet venditori, si ei soluerentur statim omnia quindecim millia, retinere sibi tria millia, & reliqua duodecim millia mutare emptori egenti eis, & roganti vt mutaret illa ei, soluendo interesse lucri cessantis, quod verè intendebat venditor facere, exercendo mercaturam, vel emendo census annuos, vel prædia frugifera, si ea illi non mutasset; ita Nau. in Man. c. 17. nu. 112. ita in proposito ea ratione lucri cessantis accipere potest.

DECISIO XXII.

Ex conf. 20. alias 4.

22 **Q**ui bona fide aliquem contractum facit, qui communiter creditur esse iustus, & consuetus impune fieri in ea regione, in qua factus est, quamuis vsurarius sit; mortaliter saltem non peccat. Et si enim communiter iuris ignorantia a peccato non excusat, ignorantia de reg. iur. in 6. fallit tamè in ignorantia iuris obscuri, vel dubij, vel infrequentati, vel quæ fouetur auctoritate alicuius Doctoris digni, cui credatur; & faciens a peccato, & pœna excusatur: vnde nec per huiusmodi contractum quaerita restituere tenetur.

DECISIO XXIII.

Ex conf. 21. alias 23.

23 **D**ans centum volenti ducere nauem mercibus onustam in aliquem locum, ea lege quod perderet illa, si nauis periret, & si rediret salua, redderentur ei centum, & viginti quinque, nec vsuram, nec aliquid aliud peccatum committitur; Quia talis nihil accipit, vi mutui expressi, aut tacti, sed vi alterius contractus innominati donantis sub modo, vel recipientis aliquid ob periculum subeundum, quod licite accipi potest. l. 1. & 2. C. de nautico fœn. & ait Nauar. in Man. c. 17. nu. 285.

DECISIO XXIV.

Ex conf. 22. alias 5.

24 **Q**ui contractus illicitos, seu dubios diu exercuit, libros suos diligenter remisere, peritos consulere, & certa certis Dominis, & incerta pauperibus restituere tenetur, vt in conscientia secutus esse possit, vt affirmat Na. in Man. c. 17. n. 92.

DECISIO XXV.

Ex conf. 23. alias 12.

25 **Q**uamuis solutio debiti vim mutui habeat, pro ea tamen ultra sortem sine vsura capere aliquid licet, ratione in-

teresse damni emergentis, vel lucri cessantis, si quod soluenti pro alio debitum contingat. Glo. in c. conquestus. de vsur.

DECISIO XXVI.

Ex conf. 24. alias 28.

26 **C**ontractus locationis, quo quis 25. pecudes alteri tradit ad quinquennium cum pacto, vt pro vsu fructu singularum teneatur conductor, illi soluere in principio anni 25. scuta, & finito quinquennio restituere ei totidem pecudes, & eiusdem bonitatis, iniustus, & illicitus est; non solum quia pensio annua soluenda iniusta est, & maior æquo; sed etiam quia soluitur pensio initio anni, antequam quicquam fructus ex eis percipitur a conductore, quod minuit aliquid de pretio pensionis; Arg. c. de plus peti. & quia contra naturam locationis, & conductionis est, vt periculum rei locatæ ad conductorem pertineat, cum potius contra ad locatorem pertinere debeat, qui est Dominus rei locatæ, cap. 1. de commod. c. 1. de deposit. cap. propter sterilitatem de locat. & Nauar. in Man. c. 17. nu. 119 & 260.

DECISIO XXVII.

Ex confil. 25. alias 29.

27 **C**ontractus fieri solitus a societate super officijs Romæ, & alibi, vt habens officium vèdibile pecuniam aliquam accipiat, & faciat conferentem illam participem reddituum sui officij ad rationem 12. pro centum, ea lege, vt pecunia maneat salua, & extra periculum conferenti eam nulla habita ratione quantitatis reddituum officij, dum conferens pecuniam viuat, & quod possit discedere ab illo contractu, & repetere pecuniam singulis semestribus dum viuat, & quod, si moriatur antequam discedat tota pecunia collata quaeratur officiali; Quamuis nec ratione emptionis, vel venditionis, quæ non reperitur in eo, nec ratione mutui, quia mutans nil ultra sortem capere potest; c. 1. 14. q. 3. & cap. consulte de vsur. nec sola ratione societatis requiritur, vt omnes socij de damno, & lucro participant. ex Nau. in Man. c. 17. nu. 251. quod in illo contractu non reperitur; nec ratione census iustificari possit, cum pecunia data pro censu repeti nequeat, nisi saltem volente censuario; Ex eo tamen iustificari potest, quod dans pecuniam in societatem secundum præfatam consuetudinem subeat periculum perdendi totam sortem, si moriatur, antequam a societate discedat vnde merito lucrari potest, quod iuste respondet illi periculo, non quidem ratione societatis, sed ratione periculi, quod subit in vilitatem sui socij.

DECISIO XXVIII.

28 **P**actum quod in huiusmodi societatibus solet apponi, primo vt conferens pecuniam possit desistere a societate, quando vult; & secundo quod socius teneatur statim, vel infra quindecim dies reddere pecuniam; & tertio quod tantum lucri soluat eam deponenti, donec eam reddat quantum soluebat durante societate, quoad duo priora capita iustum est, cum regulariter contractus ex conuentione partium legem accipiat. l. 1. §. si conuenerit, ff. de positi, & c. contractus. de reg. iur. in 6. Quoad tertium vero iniustum est, eo quod tunc cessauit societas, & periculum perdendi totam sortem, ratione cuius tantum lucrum dabatur, & cessante causa, cessare debet effectus. Potest tamen conferens pecuniam ratione damni emergentis, vel lucri cessantis tantum lucrum accipere, quantum post quindecim dies lucratus fuisset, ad diem mortæ solutionis, si ei soluta sua pecunia statim fuisset, & officiatius illud soluere tenetur. ex S. Tho. 2. 2. q. 62. art. 4. & q. 78. artic. 2. ad primum.

DECISIO XXIX.

29 **I**ncertitudo, seu dubium perdendi, contractum facere potest iustum, qui alias esset iniustus; vnde dubium, an merx sit valitura plurius tempore solutionis, facit vt illa vendi possit

possit pluris, quam valeat. c. in ciuitate, & cap. si. de vfur. Et incertitudo, an pensio domus maior, vel minor sit futura, facit, vt creditor possit accipere fructus pinguiore pro vfuris, l. si ex pactione, C. de vfur. Et mens aliquem redditum annuum, vel menstruum ad vitam ementis, efficit, vt emptor, simul tum viuat, iuste percipere possit multo plus, quam sit pretium, quod dedit, quia dubium est, quanto tempore viuet, vt ait Oldrad. conf. 27. & Decius conf. 123. & periculum perdendi totum facit, vt pactum accipiendi centum ab vno cum pactione reddendi 200. Si post annum visa Roma, redierit in patriam, sit licitum. Et mutuum datum alicui ea lege, vt si moriatur intra sex annos, nihil ei reddatur, & si viuat, sex annos reddatur ei mutuum datum, & centum pro militario, iustum est; quia nihil recipit ultra sortem ui mutui, sed solum ob periculum perdendi sortem.

DECISIO XXX.

Ex conf. 26. alias 7. de verb. signi.

30 **D**ans alteri pecuniam ea lege, ut quotannis certum quid ei soluatur, & si durante societate moriatur morte naturali, pecunia esset accipientis; si postea obijt mortem per cussus calce cuiusdam equi, aut alio simili casu, potest mortui hæres iuste pecuniam illam repetere, uel iam repetitam retinere, ex eo quod communiter mors illa non reputatur naturalis, sed uolenta, instrumenta uero societas de morte naturali intelliguntur.

DECISIO XXXI.

Ex conf. 27. deest in Nouis.

31 **S**ocietas contracta super officio, in quo unus ponit illud, & alter dimidium ualoris eius dat officiali cum pacto, ut danti dentur decem, uel duodecim certi lucri pro centenatio pecuniar, saluo suo capitali, licita est ex Nauar. in Man. c. 17. nu. 251.

DECISIO XXXII.

Ex confil. 28. deest in Nouis.

32 **M**ens scuta leuioris ponderis minori pretio Romæ, & quæ ibi ob defectum ponderis non expenduntur communi pretio, & eadem cum lucro uedens ituris extra urbem, quibus tanti ualent hæc scuta leuioris ponderis, ac si essent iustissimi ponderis (cum in alijs prouincijs Italiae etiam scuta minoris ponderis aequè bene expenduntur, ac si iustissimi ponderis essent) sic uendendo peccat, licet enim non emat ea minoris, quam ualeant, & emptori ualebunt tanti in alia prouincia, quanti emit, & forte pluris, quia tamen venditio rei non iustificatur ex utilitate, quam emptor percipiet ex illis, sed ex utilitate, quæ venditor, ex ea prouenit, vt ait S. Th. 2. 2. qu. 77. artic. 1. & pluris ea uendit quam ualent in loco, ubi ea uendit, ex Nau. in Man. c. 23. num. 77. 78. peccat, & aut eis, quibus uendit, si eos inuenit, aut eis non inuenit, pauperibus illud auctarium restituere tenetur. Quamuis enim qui emit in vno loco monetam minoris ualoris, & potate, uel mittere possit eam ad alium locum, ubi pluris ualeat, non tamen illam in eodem loco, alijs pluris, quam ualeat, uendere possit.

DECISIO XXXIII.

Ex confil. 29. alias 19.

33 **V**endens domum, & ob dilationem solutionis ultra pretium iustum aliquid ab emptore recipiens, vfuram committit, nisi illud ratione damni emergentis, aut lucri cessantis accipiat.

DECISIO XXXIV.

Ex conf. 30. alias 4. de emptio. & uenditio.

34 **M**ercator merces suas aliquanto pluris uedens, etiam uel tra pretium rigorosum, vt eo pluri proxoneta dato qui emptoris ad eius tabernam ad ducit, eum sibi magis officiosum reddat, timens ne emptores secus ad alios mercatores diuertant, peccat mortaliter, & ad restituendum emptoribus tantum, quantum iusto pretio rigoroso addiderit, tenetur; eo

quod emptorem deceptit, & iniuste læsit, ex Nau. in Man. c. 23. num. 77. Proxoneta uero nec peccat, nec restitutioni subijcitur.

DECISIO XXXV.

31. deest in Nouis.

Ex conf. 32. (alias) 17.

34. deest in Nouis.

35 **S**icut emptio, & uenditio rei ultra dimidium iusti pretij facta non solum iure naturali, diuino, & canonico, sed etiam Casareo, iniusta, & rescisibilis est; cap. cum dilecti. de empt. & l. 2. C. de rescin. uendit ita uenditio pretio longè in iusto maiore propter dilationem solutionis iniqua est, & vltra palliata. cap. in ciuitate de vfur. Soc. lib. 6. de iusti. q. 4. art. 1. & Naua. in Manual. cap. 16. nu. 206. & 210. Nec eam consuetudo, qua in aliquibus locis id solet fieri, excusat.

DECISIO XXXVI.

Ex conf. 33. alias 2. de locato, & conducto.

36 **S**ocietas qua quis locat centum oues alteri ad quinquenium pro pensione centum Iuliorum, & quinquaginta caseorum in singulas annos, ea lege, vt finitis quinque annis, conductor reddat totidem aequè bonas, exceptis, quæ perirent fulgure, vel vna certa infirmitate, iniusta, & usuraria est, non solum ob pactum reddendi aequè bonas oues post quinquennium, & consequenter sortem principalem, & ultra illam centum Iulios, & quinquaginta caseos; sed etiam quia conductor in hoc casu obligatur, vt teneatur de omni culpa leuissima, & de omni casu fortuito, excepto: cū fulminis, qui tamen de iure communi non nisi de culpa lata, & leui tenetur.

DECISIO XXXVII.

Ex conf. 35. alias 14.

37 **V**endens granum in vno mense, uel aliquid aliud uendibile soluendum in alio mense, pretio quo in illo ualebit, non potest iuste accipere pretium summum quo ualebit alio quo die illius mensis, sed pretio medio, quo illo mense ualebit, contentus esse debet ex Nau. in Man. cap. 17. num. 241. vt pretium summum, quo ualuerit alio die illius mensis fuerit viginti, & minimum quo ualuerit alio die, sit decem, uenditor solutione quidecim contentus esse debet.

DECISIO XXXVIII.

Ex conf. 6. & 10. in Nouis eadem sunt, & desunt in antiquis.

38 **Q**uamuis aliquid principaliter ratione mutuationis, aut pro dilatione termini ad soluendum debiti a debitoribus accipi non possit, c. si fœneraueris, l. 4. qu. 3. & c. consuluir de vfur. quia tamen utrunque interesse, tam lucri cessantis, quam damni emergentis etiam ante moram stipulari a mutuante sine usura poterit, l. 3. §. ult. ff. quod certo loco mercator, qui mutuatur alteri pecuniam soluendam certo die, si die non soluatur mutuatarium ad uerisimile interesse, quod intra illud spatium soluendum fuisset, sine usura obligare potest.

DECISIO XXXIX.

Ex conf. 7. in Nouis, de est in antiq.

39 **C**ambiorum futurorum interesse post Bullam Pij V. incip. in eam pro nostro, & est constit. 148. in ordine, nec certificari potest, nec super eis pacisci, vt cambio vno finito, aliquid tecambium currete incipiat, nec vt pecunia restituatur in loco, quo pecunia cambio accipitur, ex Nau. in Man. ca. 17. nu. 300. sed neque creditor a suo debitor saltem in foro exteriori stipulari potest, vt interesse cambiorum, & recambiorum ad tot pro centum soluat.

DECISIO XL.

Ex conf. 16. in Nouis, deest in antiq.

40 **V**endere carius, aut uilius emere, quam res ualeat, ob dilatatam, uel anticipatam solutionem, nec mercatoribus maritimis, nec pastoribus, nec mercatoribus lanarum

narum licet, nisi hic excessus ex capite lucri cessantis, vel damni emergentis iustificetur, vel intra iustæ præij latitudinem includatur, ita Natarr. in Man. c. 3. num. 79. Quæ præij latitudo maior est in re maioris valoris, exceditque præij, quo communiter præsentij pecunia vendi potest.

DECISIO XLI.

Ex cons. 30. in Novis, deest in antiq.

- 41 **C**ambia si non solvantur in primis nundinis cum debito lucro, & fortè principali, recambium pro secundis, tertijs, & quartis fieri potest, donec omnia solvantur, dummodo non maiori lucro, quàm pro primis fiat.

TITVLVS XIV.

De Crimine falsi.

S V M M A R I V M.

- 1 Falsarij literarum beneficialium peccant, & cui restituere tenentur.
- 2 Mutare sibi nomen sine fraude, nisi seruus sit, cuiuslibet licet.
- 3 Mendax non est, qui per additionem mentalem supplet locuti nem exteriori.
- 4 Confessario, an, & quomodo credendum sit.

DECISIO I.

Ex consil. 1. alias 10. de iniur. & damno dato.

- 1 **I**mpetrans pro absente beneficium a sede Apostolica, & habita signatura confingens literas falsas, per quas absens ignorans accipit possessionem eius, & soluit impensas literarum, perinde ac si iuste per Cancellariam fuissent expeditæ, peccat, & ad restitutionem tenetur ei, a quo eas accepit, ratione acceptationis ob causam ea non secuta; ff. de conduct. causa dat. & C. de conduct. ob causam cum data illi fuerint ad expediendum veras literas, quæ non fuerant expeditæ, a qua restitutione excusatur, si eas literas super signatura valida postea expeditæ faciat, cum sic causa, ob quam eas accepit, consecuta sit.

DECISIO II.

Ex cons. 2. alias 6.

- 2 **M**utare sibi nomen ad aliquid acquirendam cuius licet, l. i. C. de mut. nom. & leg. falsi. ff. ad l. Cornel. de fals. dammodo seruus non fit, aut nisi ad fraudandum, aut damnificandum creditores, aut alios id faciat, d. l. falsi.

DECISIO III.

Ex cons. 1. in Novis, deest in antiquis.

- 3 **M**endax non est, qui per additionem mentalem supplet exteriori locutioni id, sine quo mendax fuisset, sed neque mendacium alias de se non mortale per solam circumstantiam, quod in iudicio dicitur, mortale efficitur, nisi alia circumstantia addatur, puta iuramentum de veritate dicenda, aut damnum inde notabile accusatori ob pernam talionis, aut Reipubl. cuius notabiliter interest crimina punire, sequatur.

DECISIO IV.

Ex cons. 2. in Novis deest in antiq.

- 4 **C**onfessario asserenti aliquid fieri, vel non fieri posse, penitens credere potest, & licet postea scrupulus oriatur, eum deponere potest.

TITVLVS XV.

De Sortilegijs.

S V M M A R I V M.

- 1 Oratione vana ad futura scienda utens peccat, non est tamen excommunicatus.
- 2 Pulverem ex cerebro hominis raso, contra morbos, an efficere liceat.

DECISIO I.

Ex cons. 1. in utrisque.

- 1 **V**Tens oratione, & verbi bonis, & sanctis etiam ad Deum directis, interponendo tamen aliqua vana, scilicet orando per pulchrum viridarium, aut per palatium delectabile, per aquam currentem, ignem vrentem, ante cubitum, & cū candela benedicta, & alia huiusmodi observans ad finem, ut futura a Deo revelentur, etiam præmissa protestatione, quod demones consulere non intendat, peccat, & superstitionem admitti, quamvis enim per se peccatum non sit desiderare scientiam futurorum, scire tamen illa observando aliqua vana, quæ neque sua natura, neque ex ecclesiæ institutione vim impetrandi revelationem habent, & in quibus Dæmonse facile immiscere solet, peccatum, & superstitio est; 26 quæst. 1. 2. 4. & 5. & S. Thom. 2. 2. q. 95. art. 2. excommunicationem tamen Bullæ cœnæ non incurrit, cum ea non excommunicet nigromanticos, nec alios superstitiosos, qui non sunt hæretici, aut ad hæresim concipiendam per tenerunt.

DECISIO II.

Ex cons. 2. in utrisque.

- 2 **P**ulverem ex cerebro hominis mortui raso, contra morbum caducæ, vel alium ex privilegio particulari, Medicis, Chirurgis, & Pharmacopolis efficere licet.

TITVLVS XVI.

De Clerico excommunicato ministrante.

S V M M A R I V M.

- 1 Absolutio ab una censura, aut dispensatio ab una irregularitate ad alias non extenditur.
- 2 Excommunicatus fructus beneficij legitime obtenti perdit, tamen irregularis fit.
- 3 Excommunicari potest absens, & ignorans, sed celebrando non peccat, nec fit irregularis.
- 4 Ordinatus presbyterio ante legitimam ætatem est suspensus, & irregularis.
- 5 Suspensus, interdictus, vel excommunicatus, collectam in choro dicens, fit irregularis.
- 6 Excommunicatus coram se celebrari faciens est irregularis, non tamen si simpliciter sacrum audiat.
- 7 Irregularitatem non incurrit, qui probabiliter se excommunicatum ignorans celebrat.
- 8 Excommunicatus Eucharistiam de manu alterius clerici accipiens non fit irregularis.
- 9 Illegitimus sine dispensatione, et cum falsis dimissorijs promotus, quando sine dispensatione celebrare possit.
- 10 Episcopus simoniacum in beneficio an absolvere, et cum eo dispensare queat.

DECISIO I.

Ex consil. 1. alias 16.

- 1 **Q**ui in quatuor censuras excommunicationis incidit, & celebrando in illis incurrit irregularitatem, & manens in ea beneficium obtinet; si postea obtineat absolutionem

tionem & censuram excommunicationis duabus de causis incurris, & dispensationem super irregularitate incurra, ex celebratione contra excommunicationem duabus de causis incurram; Quamuis absolutio ab illis duabus excommunicationibus ob illas duas rationes incurris, & dispensatio similiter super irregularitate incurra ex celebratione contra excommunicationem duabus de causis incurram, validæ sint, non tamen extenduntur absolutiones illæ, vel dispensationes ad alias duas excommunicationes, & irregularitates alijs de causis incurris; cap. ex parte. de ordin. & c. cum pro causa. de sent. excom. Et proinde noua opus est absolutio ab alijs excommunicationibus, & dispensatione aliarum irregularitatum, & noua retentione beneficij in statu irregularitatis quaesiti; cum voluntas Papæ aliquem habilem ad retinendum beneficium facere uolentis, non obitante vna irregularitate sibi expressa, ad retentionem eiusdem, non obstante alia irregularitate, quam nec ipse nouit, quæque ipsi non exprimitur, non videatur extendi.

DECISIO II.

Ex cons. 2. alias 14.

Excommunicatus celebrans, & ob id in irregularitatem incidens, fructus, & distributiones beneficij ante obtentum perdit non ratione irregularitatis, vt sentit Innoc. in cap. cum nobis. de concess. preb. sed ratione excommunicationis: cap. Pastoralis. de appellat. vnde qui solus irregularis est, nec fructus propter irregularitatem, nec distributiones beneficij iuste habiti ante irregularitatem incurram perdit.

DECISIO III.

Ex cons. 3. alias 13.

Absens, & ignorans, quamuis excommunicari possit, celebrando tamen nec peccat nec irregularis efficitur: ex Glof. in c. Apostolica. de cler. exc. min. dummodo ignorantia sit probabilis; cum irregularitas sine contemptu non incurritur. ex Pan. in cap. Pastoralis. §. verum. de appella. collatio tamen beneficij facta tali excommunicato etiam ignorantis, nulla & irrita est. vt ait Glof. in d. cap. Apostolica. & Nau. in Mao. cap. 27. num. 271.

DECISIO IV.

Ex cons. 4. alias 8.

Assumens presbyteratum ante legitimam ætatem, ipso iure suspensus est; vt patet per Extrau. Pij 11. Cum ex factore. n. & si post illum assumptum ordine sacro utatur, irregularis efficitur; & proinde cum ordinatus presbyterio simul cum episcopo consecratur, & ordine presbyteratus utitur postquam illum assumpsit, eo ipso quod quis ante legitimam ætatem presbyter ordinatur, irregularis efficitur. Ita Nau. in Man. c. 25. nu. 70.

DECISIO V.

Ex consil. 5. alias 10.

Suspensus, interdictus, vel excommunicatus collectam in choro vt hebdomadarius dicens irregularis efficitur; ex Innoc. in cap. si. de excess. præl. cum actum certo ordini deputatum solenniter exerceat. ex Nau. in Man. ca. 27. nu. 247.

DECISIO VI.

Ex cons. 1. in Nouis, deest in antiq.

Excommunicatus, quamuis simpliciter sacrum audiendo irregularis non fit, si tamen celebrat, aut coram se auctorizando puta si Episcopus, aut Parochialis Ecclesiæ pastor, celebrari coram se faciat, irregularis efficitur, c. Illud. de cler. excom. ministr. & Glo. in Clem. Archiepiscopo. ver. celebrari, de priuil.

DECISIO VII.

Ex cons. 2. in Nouis, deest in antiq.

Irregularitatem effugit excommunicatus, qui probabiliter ignorans se talem celebrat; fecus si ignorantia non sit probabilis, & multo minus si sit affectata, cap. Illud. de cler. excomm. ministr. & Nau. in Man. ca. 23. nu. 45.

DECISIO VIII.

Ex cons. 3. in Nouis, deest in antiq.

Excommunicatus Clericus excommunicatione maiore, sciens, aut scire debens se talem, etsi accipiendo ordine irregularitatem incurrat; fecus tamen si Sacramentum Eucharistiæ de manu alterius Clerici accipiat, cum hoc nullibi, sicut illud, in iure expressum sit; & irregularitas non nisi in casibus a iure expressis incurritur. cap. is, qui. de sent. excom. in 6.

DECISIO IX.

Ex cons. 6. in Nouis, deest in antiq.

Illegitimus sine dispensatione, & cum falsis dimissorijs promotus, & postea a Papa a dictis excessibus, & infamia absolutus, cum suspensione ad certum tempus, eo transacto, sine alia dispensatione celebrare potest.

DECISIO X.

Ex cons. 18. in Nouis, deest in antiq.

Quamuis excommunicatio ob simoniam in beneficio incurra Papæ reservata sit, vt habetur per Extra. 2. de simo eo ipso tamen quod, & per Conc. Tri. sess. 24. de ref. ca. 6. Episcopus ab omnibus casibus etiam Papæ reservatis facultatem absolventi habeat, nec vllus talis sit, qui excommunicationem annexam non habet, ex Nau. in Man. cap. 27. num. 261. vtiq; ex eisdem Conc. facultate, episcopus ab excommunicatione simoniacum in beneficio absoluit, & super irregularitate ob celebrationem factam post simoniam commissam incurra, (cum modo simonia occlusa sit) dispensare valet; quandoquidem qui totum dicit, nihil excludit. cap. Solita. de Maior. & obed.

TITVLVS XVII.

De Clerico non ordinato ministrante.

SUMMARIVM.

- 1 Irregularis non assistens Diacono baptizanti aliter, quam auctorizando.
- 2 Irregularitas occulta est ex actu publico, super qua dispensat Episcopus, si videntes ignorem eum esse delictum.
- 3 Excommunicatus in vna diocesi, & celebrans in alia, ubi nescitur, est irregularis.
- 4 Irregularis fit, qui utitur ordine sacro, quem non habet, nec potest ascendere.

DECISIO I.

Ex cons. 1. alias 4.

Parochus dans licentiam Diacono baptizandi solenniter, & eidem assistens sola causa corrigendi eum, si erraret, irregularitatem non incurrit, quamuis Diaconus ipse irregularis sit; cap. 1. de cle. non ordin. min. cum nemo illum inclurrit nisi in casibus a iure expressis; c. is qui. de senten. excom. in 6. fecus si auctorizando, aut mandando assisteret. sic enim & Parochus irregularis redderetur. Cle. Archiepiscopo de priuile. & ibi glo. verb. celebrari, patocho autem accusato, & dicenti se solum causa corrigendi, & non auctorizanti assistisse, in dubio credi debet, saltem si id iureiurando affirmet: Quia in his, quæ ex animo alicuius pendunt, ei saltem iuranti credendum est; cap. significasti. de homicid. & actus, qui delictum, aut non delictum commode interpretari potest, interpretari debet non esse delictum. cap. 2. de reg. iur.

DECISIO II.

Ex cons. 2. in vtrisque.

Diaconus solenniter publice coram multis baptizans, & proinde irregularitatem incurrens, cap. 1. de cler. non ord. ministr. cum id presbyteri munus sit, ab Episcopo dispensat.

spensari potest per facultatem a Concilio Tridentino, sess. 24. cap. 6. de refor. traditam ad dispensandam in irregularitate occulta, dummodo astantes ignorent id muneris esse illi prohibitum; aut si aliquis id sciat, nescit tamen per id incurri irregularitatem; Quia licet actus publicus sit, in hoc tamen euentu delictum est occultum, & in irregularitate ex delicto occulto Episcopus dispensare potest: vt affirmat Nauar. in Man. c. 27. num. 194. & 160 modo postea fama nulla de irregularitate contracta orta sit; tunc enim non poterit, cum iam delictum incipit esse publicum.

DECISIO III.

- 3 **E**xcommunicatus in vna diocesi, vel vrbe, & celebrans in alia, vbi nescitur, an sit excommunicatus, irregularis efficitur, ab Episcopo tamē dispensari potest; cum delictum eius sit occultum, ita Concil. Triden. sess. 24. c. 6. de reform. Quāuis enim actus dispensandi strictē intelligi debeat, c. 1. & 2. de fil. presbyt. in 6. potestas tamen dispensandi est fauorabilis, & amplianda gl. in cle. 1. de off. vic. & Fel. in c. poitu lauti. de rescript.

DECISIO IV.

Ex cons. 1. in Nouis, deest in antiquis.

- 4 **I**rregularis est, qui ordine sacro quem non habet, vtitur; ex Nauar. in Man. cap. 27. num. 247. ideoque sicut ad alios res promoveri nequit, ex cap. 2. de cler. non ord. mini. ita neque in susceptis ministrare poterit sine dispensatione, quae non a Penitentiaro, sed a Papa obtinenda est, ex Syl. verb. irregularitas, q. 12.

TITVLVS XXXII.

De Priuilegijs.

SVMMARIVM.

- 1 **G**ratia per mortem concedentis non expirat, licet sic mandatum.
- 2 **G**ratia Papae, Donec aliud decernat illius morte non expirat, secus vsque ad eius beneplacitū, & quare.
- 3 **P**riuilegium Minorum generalis dispensandi super multitudine Missarum ad successores, & ad Missas post illud acceptas extenditur.
- 4 **B**eneficij, seu priuilegij impetratio sine mandato valet.
- 5 **D**ispensatio limitata quoad forum interius, ad exterius non extenditur.
- 6 **D**ispensandi facultate concessa, literis non expeditis, cur non vtendum.
- 7 **D**ispensatio eius, qui ob febrem, vel alium dolorem non valet recitare horas, ad eadem non extenditur.
- 8 **I**ndulgentia pro mortuis concessa ad viuos non extenditur.
- 9 **I**ndulgentia non acquiritur, nisi fiat totum id, pro quo conceditur.
- 10 **I**ndulgentia mortuo per opus existentis in mortali quae potest.
- 11 **P**eccans spe veniae obtinenda per gratiam post, uel ante obtentam, absolui potest.
- 12 **G**ratia de altari priuilegiato concessa, an non expressa usitate, ualeat.
- 13 **D**ispensationes circa diuersa, licet una de alia mentionem non faciat, non utiuntur.
- 14 **P**riuilegium conferendi sacros ordines Abbatibus concessum Conc. Trid. refragatur.
- 15 **I**ndulgentia pro defunctis Missam, per quamlibet Missam acquiritur.
- 16 **L**egere librum uetitum, extra territorium licentiam concedentis licet.
- 17 **E**piscopus in sua diocesi ex causa extra locum sacrum Mis-

sare, & facultatem id faciendi dare potest.

- 18 **C**lericus enormibus se immiscens, ante monitionem, fori priuilegium non perdet.
- 19 **G**ratia Papae non eget ad sui essentiam scriptura.
- 20 **C**asus reseruati episcopo an ligent exemptum.
- 21 **P**riuilegia clausa in corpore iuris non censentur sublata per aliam superuenientem dispositionem iuris communis habentem in se clausulam generalem, Non obstantibus priuilegij.
- 22 **M**inores de obseruantia iurium parochialis incapaces sunt.
- 23 **P**riuilegium non prodest ei, cui conceditur, donec eius notitiam habet.
- 24 **P**riuilegia, dato aliquo effectu, an ad alios extendantur.
- 25 **P**relati a iurisdictione episcopali exempti, an iurisdictionem quasi episcopalem habere censentur.
- 26 **P**riuilegium canonis clericis minoribus 14. annorum non tollit Conc. Trid. sed fori.

DECISIO I.

Ex cons. 1. alias 2. de offic. iud. delegat.

- 1 **D**ispensandi facultas cum quibusdam personis, sicut in gradibus prohibitis contraxerunt, a Papa Episcopo concessa, etiam mortuo concedente, valet. Quamuis enim commissio de dispensando cum aliquo per mortem committentis expiret, cap. Relatum. de off. leg. quia est mandatum de gratia facienda; concessio tamen facultatis ad dispensandum, nomine nominato, est gratia facta illi, cui datur facultas, & concedentis morte non expirat; cum gratia facta non expiret per mortem concedentis, cap. si super gratia tit. eod.

DECISIO II.

Ex cons. 2. alias 3.

- 1 **E**xemptus a iurisdictione Episcopi per Papam cum clausula, (donec aliud decernat,) mortuo Papa non fit Episcopo subiectus, sed manet exemptus, donec per successorem eius reuocetur exemptio a Papa concessa. Quamuis enim per mortem ipsius cesset gratia facta cum clausula, (vsque ad beneplacitum eius, cap. si gratiosa. de rescript. in 6. eo quod per mortem desinit beneplacitum & voluntas eius; gratia tamen facta, donec aliud decernat morte eius non cessat, cum in hoc euentu requiratur dispositio, & decretatio, quae non fit per mortem, cum potius per eam potestas disponendi aliud sublata sit.

DECISIO III.

Ex consil. 3. alias 10. de celeb. Miss.

- 3 **P**riuilegium concessum Generali ordinis dispensandi super multitudine Missarum, ad quas Monasteria ordinis illius obligata sunt, non solum Generali, qui tunc fuit, sed etiam successoribus suis concessum esse intelligitur nisi Papa aliud exprimat: unde Generalis talis non solum super Missis receptis tempore Generalium, qui praerant tempore Bullarum datarum, seu Priuilegiorum concessorum dispensare valet; sed etiam pro postea receptis ante suam visitationem, & tempus quo dispensatio ipsa petitur non tamen pro postea admittendis, & in omni dispensatione tenor priuilegij, & commissionis seruandus est, cap. prudentiam. de offic. deleg. & cap. Pisanis. de rest. spol.

DECISIO IV.

Ex consil. 1. alias 22. de Hæreticis.

- 4 **R**eligiosus pro sua religione Procuratoris officium in Curia agens, si Monasterium suum inquietatur pro re aliqua aut impositione, seu talea extraordinaria, absque Monasterij mandato immunitatem, seu Priuilegium a Papa impetrare potest, & gratia sic sine speciali mandato concessa tenet; Non solum ex eo quod Papa illud facere, & concedere potest sine illius instantia, & petitione, Argu. cap. 1. de constit. & cap. proposuit. de concess. prab. sed etiam quia con-

coniunctus pro coniuncto spiritaliter, vel carnaliter sine eius mandato aliquid impetrare valide potest: capit. nonnulli § sunt & alij de rescript. & quia dispensatio, & impetratio beneficij & priuilegij ab alio, pro alio sine mandato eius fieri potest, cap. ex ore, de his, quæ fiunt a maior. par. cap. & cap. innotuit, de elect.

DECISIO V.

Ex conf. 5. alias 4. de iudicij.

5 **F**acultas dispensandi cum ijs, qui publice: & bona fide in tertio, & vltiore gradu Matrimonium contrahunt, in foro tantum conscientie per Bullam Cruciatæ Commissario concessa, cum quibus in eo foro Commissarius dispensauit, etsi de impedimento in foro exteriori confitet, & de dispensatione; Iudex tamen secundum suam conscientiam, & veritatem iudicare potest matrimonium illud non esse validum; quia dispensatio illa quoad forum exterius, & contentiosum nihil operatur; eo quod tam facultas dispensandi commissarij Cruciatæ a Papa concessa, quam dispensatio per illos super impedimento matrimonij facta, quoad effectus fori interioris, & conscientie tantum fuerit limitata, & ideo quoad forum contentiosum actus eorum non valet; cum actus agentium vltra eorum intentionem non operentur; l. non omnis ff. de rebus cred. & limitata causa limitatum producit effectum; l. in agris ff. de acqu. rer. domin. & iudex secundum eam veritatem solum, quam vt iudex nouerit, iudicare debet ex S. Tho. 2. 2. q. 60. art. 6. & q. 67. ar. 2. & proinde hoc matrimonium, quoad forum exterius, & contentiosum non esse validum iudicare potest quamuis in foro interiori validum esse sciat.

DECISIO VI.

Ex conf. 6. alias 2.

6 **F**acultas concessa Prælato religionis dispensandi cum suis religiosiis super irregularitate occulta, valida non est, nec ea prælatus ante Bullarum expeditionem vti potest; cum hæc concedentis esse censeatur.

DECISIO VII.

Ex conf. 7. alias 23. de celeb. Mis.

7 **I**ndulgentia, vel dispensatio quod obligatus ad horas canonicas dicendas satisfaciat, dicendo decies Pater Noster, & decies Ave Maria si tenetur febre, vel tanto alio dolore, quod eas commodè recitare nequeat, ad cæcum, vel dolore oculorum ita laborantem, vt sine periculo perendi visum eas recitare non possit, simpliciter non extenditur, quia sola cæcitas febrim, aut dolorem impediendam recitationem non inducit: Huiusmodi autem facultas; aut dispensatio non valet ob febrim, vel alium dolorem horas recitare, vt non tenetur, parum prodest.

DECISIO VIII.

Ex conf. 8. alias 39. de penit. & remiss.

8 **I**ndulgentia pro mortuis concessa, ad viuos non extenditur, etiam si quis pro viuis Missam celebret, sicut eam consequitur anima mortui, si pro ea celebretur.

DECISIO IX.

Ex conf. 9. alias 38. de penit. & remiss.

9 **I**ndulgentiam ieiunanti, oranti, & elemosinam facienti feria quarta, sexta, & sabbato vnius hebdomadæ concessam, non consequitur is, qui vna tantum præfatarum feriarum tantam elemosinam facit, quantum omnibus tribus erat facturus: cum concessio indulgentiæ strictè interpretanda sit; Argum. cap. porro. de priuileg. & copulatiua dispositio, vt vera sit, omnes eius partes veræ esse debent. l. si hæredi plures, ff. de condit. institut. Nec indulgentia alicui, nisi totum illud faciat, quo ad acquirendum illam præstituitur, acquiritur solet, adeo quod nihil queritur, etiam si bona pars illius fiat. Extratrag. Vnigenitus. de pen. & remiss. vnde sicut

ad indulgentiam acquirendam non sufficit vna, vel diuinas præfatarum feriarum ieiunare & orare, ita nec elemosinam in vna tantum dare. Quamuis enim id quod dandum, vel faciendum est aliquo tempore, fieri potest ante illud, quando tempus in fauorem debitoris adiectum est, non tamen id fieri potest, quando in fauorem alterius adiectum est, vt in casu proposito contingit, vbi onus de faciendo elemosinam tribus diebus adiectum esse videtur, vt diutius, & pluries bene operetur: sicut nec iussus septem psalmos pœnitentiales septies septem hebdomadibus, satisfaciit, dicendo illos septies in vna septimana si tempus adiectum non fuerit in fauorem eius, vt leuius eos recitare posset, sed ad hoc vt maiori tempore peccata defleat.

DECISIO X.

Ex conf. 10. alias 36. de penit. & remiss.

10 **I**ndulgentia mortuo per opus existentis in statu malo quaeri potest, siue opus, ob quod conceditur indulgentia, sit Missa, quæ ex opere operato prodest, siue alia, quæ tantum ex opere operantis valet.

DECISIO XI.

11 **P**œccans spe veniæ consequendæ per Bullam tam concessam, vel postea concedendam, absolui per eam potest, nisi Bullam, vel indulgentiam concedens illum ab eius commo excipiat.

DECISIO XII.

Ex conf. 11. alias 1. de rescript.

12 **G**ratia de altari priuilegiato a Papa alicui ecclesiæ facta ad petitionem alicuius dicentis, quod in ea sint viginti sacerdotes, etiam si non sint plures quam quindecim sacerdotes, valet.

DECISIO XIII.

Ex conf. 12. alias 6. de temp. ordin.

13 **D**ispensatio & gratia facta Subdiacono occulto, & male ordinato vt uxorem ducere possit, non viciatur eo quod tacuit, præsertim sine dolo, quod erat affinis vxoris; neque secunda gratia postea impetrata vt affinem ducere possit non facta mentione de dispensatione super ordine, irrita censeferi debet, quia res separatæ sunt, quarum vna alteram non auget; nec villo iure requiritur, vt mentio alterius in altera fiat: Sicut nec gratia facta de pœna adulterij requirit mentionem de gratia pœnæ periurij, lusus, vel homicidij; nec gratia pluralitatis beneficiorum facta illegitimo mentionem gratiæ factæ ei de non ieiunando vel non soluendo pœnam periurij, requirit; cum hæres separatæ sint, quæ circa idem non versantur; secus tamen in illis quæ circa idem versantur; vnde indulgentia secundi homicidij, non facta mentione de prioris indulgentia, non valet; l. 2. C. de episc. audient. Nec dispensatio super pluralitate beneficiorum illegitimo concessa valida est, non facta mentione de priore dispensatione, qua ad vnum habilis effectus est; ca. 2. de filijs presb. in 6. eo quod lex mentionem iterationis delicti requirit, & dispensationes se contingunt, & circa idem versantur, ita vt tacitum, delictum, & defectum expressum, super quo dispensatur, augere soleat.

DECISIO XIV.

Ex conf. 13. alias 14.

14 **A**bbas priuilegium conferendi ordinem Subdiaconatus a multis summis Pontificibus ante Concilium Tridentinum concessum & confirmatum habens, cuius etiam Priuilegia omnia generaliter a Papa post dictum Concilium confirmata sunt exceptis his, quæ Concilio Tridentino sunt contraria, huiusmodi Priuilegio ordinandi subdiaconos nunc vt non potest: cum dictum Concilium Tridentinum sess. 23. cap. 8. 10. & 12. solis episcopis ordinationem ad sacros ordines referret, & alij Priuilegijs suo decreto contrarij expresse deroget: Nec Papa per soam generalem

netalem confirmationem tam exorbitans privilegium confirmare velle censetur: maxime cum omnia privilegia Trident. Conc. contraria excipiat.

DECISIO XV.

Ex cons. 14. alias 37. de penit. & remis.

15 **P**apa privilegium concedens, ut quoties in aliquo certo altari pro defunctis Missa dicatur, anima illa per modum suffragij indulgentiam plenariam consequatur, de qualibet Missa, tam de sancto, quam de feria, quam de defunctis intelligitur. Quamvis enim valor Missa pro defunctis aliquid amplius ex opere operantis valet, ea ratione quod totus ferè tenor eius resonet defunctorum: quia tamen Missa omnes ex opere operato æquales sunt: cap. intra. r. q. 1. & ex alio respectu Missa defunctorum breuior est, & minus attente, ut plurimum dicitur, quam alia, & sæpe contingit aliquem mori vespere, vel mane alicuius festi magni, cuius animæ propinqui, & amici optulari desiderant, & frequenter nova memoria sancti, & officij novitas, celebrantis deuotionem auget, ex qua valor operis operantis dependet, & inconueniens esset eo die Missam defunctorum dicere: satis erit quamlibet Missam ad indulgentiam pro anima defuncti acquirendam dicere, præsertim cum Papa generaliter Missam nominet ad nullam particularem restringens, & dispositio generaliter loquens, etiam generaliter intelligenda est, cap. solita. de maiorit. & obed. & beneficium principis, dummodo non sit ambitiosum, cap. quamuis. de præben. in 6. late interpretari debet. l. 1. ff. de const. prin.

DECISIO XVI.

Ex cons. 15. alias 6.

16 **H**abens licentiam legendi aliquem librum, extra territorium licentiam concedentis, illum legere potest, sicut habens licentiam consistendi, studendi, vel non ieiunandi, extra territorium concedentis, confiteri, studere, vel ieiunium omittere valet. Arg. c. placuit. de pen. d. 6. & arg. cap. cum ex eo. de elect. in 6.

DECISIO XVII.

Ex cons. 16. alias 5.

17 **E**piscopus in sua diocesi ex iusta aliqua causa privilegio Missandi extra ecclesiam, vel alium locum sacrum uti poterit super altari portatili, & facultatem id faciendi alijs dare, cap. conce. dimus. de consec. dist. 1. non obstante Concilio Tridentino, sess. 22. de obseru. & cul. in celebr. Miss. illud solum pro libito, & sine iusta causa fieri prohibente: in alieno autem episcopatu, illo privilegio uti non potest, si episcopus ille Concilium Tridentinum receperit, & prohibuerit, ne quis in suo episcopatu extra loca sacra, & ad Missandum specialiter deputata, sacrum celebraret, quia episcopi auctoritate Concilij Tridentini ea statuere possunt, quæ iusta & honesta sibi videbuntur, tanquam Papæ delegati in hac parte, privilegij quibuscumque in contrarium non obstantibus, ita Nau. in Man. cap. 25. num. 82.

DECISIO XVIII.

Ex cons. 17. alias 25.

18 **R**eligiosus professus approbatæ religionis nullo ordine insignitus immiscens se rapinis, latrocinij, & alijs enormis criminibus, etiam habitu, & tonsura clericalibus dimissis, antequam moneatur desistere aut incorrigibilis sit, privilegium fori non perdit, nec laico iudici subijcitur, cap. cum ab homine. de iud. cap. si iudex. de senten. excom. in 6. & cap. nouimus. de verb. sign. sicut nec clericus saltem in sacris constitutus. arg. Conc. Trid. sess. 23. ca. 6. de refor. Et iura, quæ clericos occidentes, vel mandantes occidere per assassinos, & ioculatores, goliardos, & buffones artem illam per annum exercentes, privilegium clericale, & fori perdere dicunt, cap. Penæ de pen. dist. 1. de illis specialiter intelliguntur, nec extra proprium casum ad alios extendi debent, cum sint leges pœnales. Sed neque de privilegio fori iura illa di-

sponunt, sed ad summum solum probant perdi privilegium canonis, si quis suadente, ut gratissimi auctores exponunt, ex Pan. in cap. perpendimus. de sent. exc. & Silu. verb. clericus.

DECISIO XIX.

Ex cons. 1. in Nouis, deest in antiquis.

19 **Q**uamuis scriptura ad valorem, & substantiam gratiæ necessaria non sit, ex Cle. dudum. de sep. & ibi glo. in ver. verbo neque gratia morte concedentis expirat, c. si super gratia de offic. deleg. in 6. sicut expirat mandatum re integra, morte mandantis, cap. relatum. de off. deleg. quoad probationem tamen in foro exteriori, ita necessaria est, ut nisi probari possit concessa, pro non concessa habenda erit, eo quod quoad forum exterius de non existentibus, & non apparentibus, idem est iudicandum, cap. si sacerdos. iuncta gl. de off. ordin.

DECISIO XX.

Ex consil. 4. in Nouis, deest in antiquis.

20 **C**asus reseruati episcopo ligant etiam exemptum, nisi sit ita exemptus, ut nec ratione delicti, nec contractus ei subijciatur, arg. cap. 1. de priuil. in 6.

DECISIO XXI.

Ex cons. 7. in Nouis, deest in antiquis.

21 **P**riuilegia clausa in corpore iuris quamuis per aliam superuenientem dispositionem etiam iuris communis, habentem in se clausulam generalem, (Non obstantibus privilegij) non censentur sublata, vnde & regulares privilegio sibi de tempore interdicti celebrando concessos, in corpore iuris clauso, cap. alma mater. de sent. excom. in 6. non obstante Concil. Trid. vii. possunt, alia tamen regularium privilegia, quibus eis facultas celebrandi diuina in diebus eis facultas celebrandi diuina in diebus sanctorum suorum ordinum, & aliquot alijs tempore interdicti conceditur, per Concilium Trid. sess. 25. de regul. cap. 12. & 22. sublata censentur: Quandoquidem alias inutile redderetur, cap. 12. cum absque iussione illius, religiosi interdicta cum moderatione suorum privilegiorum seruate tenerentur, cle. 1. de sent. excomm. & cap. 22. privilegia omnia iuri communi contraria illis tollere videtur, iusque nouum in omnibus capitulis illius sessionis præcedentibus specialiter ab eis seruari præcepit; Quorum vnum est cap. 12. tollit enim vniuersaliter sine discrimine omnia, & singula privilegia quæ decretis superioribus contrariantur. Vnde cum constet præfata privilegia iuri communi de seruando interdicto esse contraria, cuius obseruantia eis specialiter in cap. 12. præcipitur, per præfatum Concilium penitus sublata esse censentur. Si quidem mens Concilij fuisse videtur, religiosos parochis æquare quoad interdicti obseruationem, & ut religiosi, qui sunt coadiutores parochorum eos non superent, cum accessorium principale suum non præcedere, sed sequi debeat, c. accessorium de reg. iu. in 6.

DECISIO XXII.

Ex cons. 19. in Nouis, deest in antiq.

22 **M**inores de obseruantia iurisdictionis parochialis in pacis sunt, vnde nec illam præscribere possunt, & si ministrant Sacramentum Eucharistiæ, aut extremæ vntionis, vel benedicant nuptias parochianorum alicuius loci, excommunicati sunt, cle. 1. de priuil. nisi ex Episcopi, aut Papæ licentia, & privilegio, aut ab immemorabilis temporis possessione, & præscriptione id faciant.

DECISIO XXIII.

Ex cons. 21. in Nouis, deest in antiquis.

23 **P**riuilegium regularit er non prodest, cui conceditur, nec nocet ei, contra quem conceditur, donec ad eorum potestatem perueniat: Et licet aliquando proficiat, cui conceditur, nunquam tamen nocet ei, contra quem conceditur saltem

saltem quoad incurrendam poenam. donec ei legitime intimeretur, eiusque legitimam notitiam habeat, cap. ex parte. de concess. praeb. in 6. Quod si nonnunquam dispositio aliqua ignorantes comprehendat, puta cum exprimitur in ea, vt ex tempore datae obliget, Glo. in Clem. 2. in verb. Ex nunc de heret. in 6. aut cum ponitur in ea de eum irritans, id solum de annullatione actus, quae non est proprie poena, & non de poena proprie intelligitur, ita Panor. & Fel. in c. 2. de constit.

DECISIO XXIII.

Ex cons. 2. in Nouis, deest in antiq.

24 Privilegia, dato aliquo effectu, quem operantur contra ius commune, ad alios saltem ad eos, ad quos non mouet eadem ratio, extendi non debent, argumen. cap. cum in his. de privileg.

DECISIO XXV.

Ex cons. 3. in Nouis, deest in antiq.

25 Praetatus ab Episcopi iurisdictione exemptus, & immediate Papae subiectus, iurisdictionem quasi Episcopalem in suos subditos habet. Glo. in Clem. 1. in verb. Proprij. de reb. eccl. non alien. & cum suis subditis ea omnia, quae episcopus potest, exercere valet.

DECISIO XXVI.

Ex cons. 2.4. in Nouis, deest in antiq.

26 Privilegium fori, quomodo clericis in Minoribus constitutum ante 14. annum sublatum sit, nisi clericalem habitum, & tonsuram deferentes alicui ecclesiae de mandato episcopi inseruiant, vel de eiusdem licentia in seminario, vel in schola, aut vniuersitate quasi in via ad maiores ordines suscipiendos versentur, privilegium tamen Canonis, cap. si quis sua dente, 17 q. 4. per Concilium Trident. sess. 23. de reform. ca. 6. non priuantur; cum nulla ibi Canonis, sed fori tantum mentio facta sit, & ius antiquum, nisi quatenus ius nouum illud expresse tollit, non censetur sublatum, l. praecipimus. de appellat.

TITVLVS XIX.

De Purgatione vulgari.

SVMMA RIVM.

1 Purgatione vulgari se purgans, vel purgare se volens duellol, peccat.

DECISIO I.

Ex consil. 2. (alias) 2. in vtrisque.

1 Diffamatus de crimine iniuste ab alio, & pro fama suae recuperatione, duello, & iuramento se purgare deliberrans mortaliter peccat; cap. 1. & 2. de duello, & si de facto id faciat, excommunicationem, & alias penas incurrit ex Concil. Trident. sess. 25. cap. 19. de reform. non solum si duellum solemne fuerit, sed etiam si priuatum, & sine vlla solemnitate patrinorum, aut patronorum, & aliarum monitionum, aut diffidationum habitum; ita Greg. XIII. Extravag. Ad tollendum. c. di. 1582. secus autem si solummodo voluntatem committendi duellum habeat, cumque Tridentinum Concilium vbi supra. neque Papa duella mentalia puniant, sed tantum realia, argum. c. si de homic. Sicut nec occidendi voluntas irregulariter aliquem efficit, sed occisio ipsa realis, c. si aliquis de homicid. Talis autem excommunicatio maior per duellum solemne incurrit, per Tridentinum, & etiam per Pium IV. Extravag. Ea quae edit. Ann. 1560. Summo Pontifici reseruata, per praesentem Gregor. XIII. Extravagantem ad duellum etiam priuatum extenditur.

TITVLVS XX.

De iniurijs & damno dato.

SVMMA RIVM.

- 1 Testis iniuste interrogatus, reum non detegens damnum fisco non restituit.
- 2 Res mobiles in bello captae capientium fiunt.
- 3 Pater repetere non potest, quae ex charitate pro filijs soluit, nisi protestatio praecedat.
- 4 Penitens, qui confessario quid restituendum dedit, satisfecit, donec sciat non fuisse restitutum.
- 5 Mercedem iustam officialibus suis respublica assignare tenetur.
- 6 Officialis, aliquid iniuste accipiens ad restitutionem tenetur.
- 7 Iniuria filij redundat in patrem.
- 8 Damnum datum restituere tenetur, qui alteri suadet, vt creditum solutum exigat.
- 9 Debitor incertorum, si sit pauper, potest illa sibi tanquam pauperi retinere.

DECISIO I.

Ex consil. 1. alias 4.

1 Quando poena iure ipso ob aliquod delictum imposita est, testis legitime interrogatus, & reum non detegens, damnum fisco restituere non tenetur; cum testis ille nulla bona suo falso testimonio auferat fisco, nec causa proxima damni alicuius existit; nec poena in foro conscientiae ante sententiam debetur; ex Glo. recep. in cap. fraternitas, 12 q. 2. Restituere autem non tenetur, nisi qui impedit alium ad quaerendum id, quo iam habebat ius quaesitum in re, vel ad rem per actionem, vel officium iudicis, ex Nauar. in Manu. c. 17. num. 69. quale in proposito fisco habere non videtur.

DECISIO II.

Ex consil. 2. alias 3. de restit. spoliat.

2 Res mobiles in bello iusto, siue iniusto captae, ex tacita quadam Principum conventionione, attenta iustitia belli, quae ex indictione, & auctoritate suprema temporali facta colligi solet, quamuis alia vera non concurrat, capientium esse censentur, nec postea ab alijs quouis modo recuperatae, Dominis prioribus necessario restituendae sunt; nisi forte sint res, in quibus locum habet ius postliminij, vt sunt naues oneratae, & curus, & bonae portantes, & trahentes frumenta, & commentum, & alia huiusmodi, quae solum causa belli, & praesentij feruntur, l. 2. & 3. ff. de capt. & l. 2. C. de capt. & postlim.

DECISIO III.

Ex consil. 3. alias 5.

3 Sante statuto, vt filius familias nondum emancipatus, si in patris potestate constitutus, propter suum delictum condemnari possit in legitima, quae ei ex bonis patris deberetur, si tunc pater moreretur, si aliquis filius familias in illa condemnatus sit, & pater mendacis, & periurijs suis, & amicorum, probet se non habere vlla bona, ex quibus legitima filio debeatur, tenetur ea pater fisco, vel iudici, cui debeatur quarta illius legitima, restituere; cum poena etiam in conscientia post condemnationem debeatur; ex S. Thom. 2. 2. q. 62. c. 4. vnicuique enim ius suum, & sibi debitum reddendum est; l. in iustitia, ff. de iustit. & iure. Nec vlli se, vel bona sua, per mendacia, & periuria defendere licet, ex praecit. S. Thom. 2. 2. q. 69. art. 2. Post tamen pater in partem restitutionis computare ea, quae filius antea patri ad lusum, & alia illicita subtraxit, & quae alias soluit propter delictum ad eodem filio perpetratum, licet enim repetere non poterit pater quae ex charitate, & pietate pro filijs soluit, nisi prius facta fuerit protestatio, quod ea animo repetendi impenderit; illa tamen,

men, quæ coactè impendit, repetere potest; & in dubio animo repetendi maximè in casibus allatis, impedisse censetur.

DECISIO IV.

Ex cons. 4. alias 37. de solution.

- 4 **P**oenitens, qui confessario pecuniam dat, ut ea creditoribus suis occultis satisfaciatur, si confessarius eam in suos vobos bonos, vel malos impenderit, mentitus poenitenti, quod creditoribus suis satisfecit, ab alia satisfactione excusatur, do nec ei confessarij dolus innotuerit, arg. ca. significatur. de pignorib. & confessarius ad satisfaciendum pro eo tenetur; Sin autem Confessarius poenitentem monuerit, quod non satisfecerit, tenetur poenitens ad satisfaciendum, nisi confessarius possit, & velit satisfacere: cum ad restituendum non minus ipse, quam poenitens ex dolo suo obligatur: eo quod subrogatus naturam eius supiat, cui subrogatur, l. cum qui. §. qui iniuriarum, ff. si quis cautionibus.

DECISIO V.

Ex cons. 1. in Nouis, deest in antiq.

- 5 **C**um in stipendiorum taxatione ad hoc, ut sit iusta, debeat inter cetera respici valor rerum ad victum, & vestitum necessarium, qui cum modernis temporibus sit auctus, iniustum est, ut antiqua taxa nunc seruetur; & cum respublikam iure naturali quam diuino, & humano ius officialibus mercedem iustam assignare tenentur, consequenter suffragandi vim habent, & suffragia plura, quam liceat, clā immitrens ad hoc, ut officialibus debitum stipendium augeatur, etsi peccet, quia tamen nullum damnum iniustum Reipub. dat, sed potius honori, & decori illius consult, iniustam mercedis taxationem ad iustam debitam, etsi iniusto modo reducens, ad restitutionem aliquam Reipub. faciendam non obligatur; Sicut qui clam sibi debitum a debitore nolente sibi solvere accipit, etiam si forte accipiendo peccat, quia tamen damnum iniustum ei non infert, restituere non tenetur, ut ait Glof. in c. ius gentium, d. 1. & Nauar. in Man. ca. 17. nu. 112.

DECISIO VI.

Ex cons. 2. in Nouis, deest in antiq.

- 6 **O**fficiatis licet Principis mandatum exequendo, non secundum verba, sed secundum mentem eius non peccet, si tamen ab eo, qui ne iniuste coram Deo puniatur, aliquid dat sponte, quicquam accipiat, danti acceptum restituere tenetur, l. 3. & vlt. ff. de condit. ob turp. cau. & Nauar. in Man. ca. 17. nu. 30.

DECISIO VII.

Ex cons. 3. in Nouis, deest in antiq.

- 7 **C**um iniuria filij redundet in patrem, l. 1. §. iniuria pater si ad penam civilem ob mortē filij, & iniuriam filio illatam agere nequit, ob iniuriam tamen ipsimet patri sic illatam iuste agere valet.

DECISIO VIII.

Ex cons. 6. in Nouis, deest in antiq.

- 8 **D**ammum datum restituere tenetur, qui alteri ignorati uadet, ut creditum exigat, quod suadens sciebat, aut scire debebat esse solutum, ut patet ex Toto. de condit. indeb.

DECISIO IX.

Ex cons. 9. in Nouis, deest in antiq.

- 9 **D**ebitor incertorum, si sit pauper, quamuis illa sibi tantquam pauperi retinere possit, ex Nauar. in Man. ca. 17. nu. 171. quod tamen certis creditoribus debet, illis, si etiam ipsi pauperes sint, restituere tenetur, nisi dilationem ab eis obtineat; quod si habeant creditores vnde viuunt, excusatur debitor non habens ultra necessaria sibi, & familiae suæ, do nec ad pinguiorem fortunam deveniat, quæ si nunquam veniat, omnino excusatur, ut ait præcit. Nauar. in Man. cap. 17. nu. 54. & 62.

TITVLVS XXI.

De Pœnis.

SVMMARIVM.

- 1 Excommunicatio lata in religiosum solemnizantem coniugium non est per Conc. Trid. sublata.
- 2 Damnatus ad carcerem perpetuum cum victu quatuor vnciarum panis, & totidem aquæ, ad mortem damnatus censetur.
- 3 Pœna parochi, cuius culpa parochianus sine poenitentia moritur, est arbitraria.
- 4 Communicans cum suspensio ab oratione, excommunicatio non incurrit.

DECISIO I.

Ex cons. 14. alias 10. de constit.

- 1 **S**acerdos regularis, vel secularis qui alterius parochi sponfos sine illorum parochi licentia solemniter matrimonium coniungere, aut benedicere ausus fuerit, & excommunicationem Clem. 1. de priuileg. & suspensionem ipso iure incurrit; ex Conc. Trid. sess. 24. c. 1. de reform. matr. nec per suspensionem Concil. prædicto additam, excommunicatio ipso iure religioso imposita tollitur: cum lex prior per posteriorem, nisi expressa, aut ei contraria sit, non tollatur; cap. 1. de constit. in 6. & sublatio illius, nec in Trident. exprimitur, nec Concil. Clementina contrariatur.

DECISIO II.

Ex cons. 2. alias 1.

- 2 **D**amnatus ad carcerem perpetuum cum victu quatuor vnciarum panis pro cibo, & totidem aquæ pro potu singulis diebus, ad mortem damnatus censetur: cum regulariter ad vitam sustentandam ista non sufficiant, & morte secuta, damnans irregularis efficitur.

DECISIO III.

Ex cons. 1. alias 22. de parochijs.

- 3 **P**œna parochi, cuius culpa parochianus sine sacramento moritur, arbitraria est, talis tamen mortaliter peccat, & grauiter puniendus est.

DECISIO IV.

Ex cons. 4. alias 55. de sent. excomm.

- 4 **C**ommunicans cum suspensio ab officio, vel oratione, excommunicationem non incurrit, aut irregularitatem, cum id nullo iure sit expressum, irregularitas autem non nisi in casibus a iure expressis contrahitur. c. Is qui de sentent. excomm. in 6. & glo. in c. fin. de iur. patron.

TITVLVS XXII.

De poenitentijs, & remissionibus.

SVMMARIVM.

- 1 Naufragorum res, ut eas dominis restituant, vel ignorantes capientes licet non restituant, excommunicationem Bullæ Cænenon incurrun.
- 2 Facultas absoluendi ab omnibus peccatis non est indulgentia, nec per Bullam lubilai reuocata.
- 3 Clausula derogatoria in Bullis posterioribus apposta alias priores annullat.
- 4 Confessarius erga poenitentem rusticum quomodo se gerere debet.
- 5 Odium, & rancorem malum, non iniuriarum actionem quis remittere tenetur.

Locare

- 6 Locare meretrici operas, seu domum, absque consensu in peccatum licet.
- 7 Peccatum unum committit pluries post fornicationem o-senlans.
- 8 Scire quæ quisque Christianus teneat explicite.
- 9 Ignorantia iuris excusat, nisi sit dicitur, vel humani quod quis scire tenetur.
- 10 Consulens superiores credens eos habere sufficientem scientiam, etiamsi erret, non peccat.
- 11 Opinionem eligens quam putat rationi conformem, satisfacit.
- 12 Consulens Doctorem, ubi sunt diuersæ opiniones, sequitur, quam Doctor diffinit.
- 13 Dubitans, agere nequit, nisi ex aliquibus rationibus in alteram partem inclinet.
- 14 Confessiones ut iterabit penitens, quando confessor facultatem eum absoluendi, non habuit.
- 15 Absolui potest, ab omnibus, qui unum, vel alterum peccatum ob ignorantiam linguæ confiteri noluit.
- 16 Confessor periclitans in nauis audiens, nisi integrè confessos, non absoluit.
- 17 Confessorius impeditur debet, ne confessio iteretur.
- 18 Episcopus approbatur confessorem eligat, si per Iubilæum absolui velit.
- 19 Penitentiarius Maior presbytericæ occulto publicam penitentiam imponere potest.
- 20 Absolvere nequeunt Mendicantes a reseruatibus episcopis penitentium, etiamsi in urbe confessiones audiant.
- 21 Absolui potest quisque in articulo mortis a quolibet sacerdote, sed consulte a proprio, si haberi poterit.
- 22 Interdictus ut unus de Capitulo, cur potest in sacro sepeliri.
- 23 Eucharistia damnato ad mortem, si ieiunus sit, non est neganda.
- 24 Penitens confessorio suo docto credens, a culpa, & pena excusatur, licet ipse erraret.
- 25 Regulares virtute Iubilæi etiam sacerdotibus secularibus confiteri possunt.
- 26 Facultas edendi carnes in diebus ieiuniorum dicenti se Nobilem, & infirmum, valet, etsi nobilis non sit.
- 27 Confessor secundus per Cruciatam electus potest ex causa penitentiam a primo postquam mutare, nō auditis peccatis, pro quibus posita est.
- 28 Cruciatam præsentis anni suscipiens, gratiis præcedentis anni gaudet.
- 29 Cruciatam habentes, oua, aut pisces alternis diebus edere possunt.
- 30 Ieiunare qui non tenetur, potest per Cruciatam in prandio pisces, & in cena edere oua.
- 31 Excommunicatus generaliter ab homine non denunciatus, sicut si a iure, absolui potest.
- 32 Religiosus facultatem habens audiendi omnes ad eum venientes, quid potest.
- 33 Cruciatæ Commissarius quas gratias suspendere valet.
- 34 Negligentia hæredis causare potest, ut anima testatoris in purgatorio detineatur.
- 35 Seruientes heris concubinariis, an, & quando absolui possunt.
- 36 Cooperando facto malo alterius quando peccatum est.
- 37 Concessio facta ab eo, qui retinet beneficia male obiecta, reiteranda, & quare.
- 38 Peccatum unum in genere moris, quando plures actus externi constituunt.
- 39 Uno impetu, qui eundem peccati actum reiterat, an pluries peccet, aut pluries excommunicetur.
- 40 Confiteri sufficit vltimam speciem peccati necessario con-

fitendam tacendo vltimam peccati necessario non confitendi.

- 41 Aduocati, medici, & quibus consultores non tenentur ob monitoria publicata, reuelare secreta sibi comunicata.
- 42 Casuum reseruatorum relaxationem an episcopus ob largitionem elemosinæ concedere possit.
- 43 Absolutus a reseruatibus rigore Iubilæi, quod intendebat faciendo omnia requisita ad id lucrandum, licet postea omnia non adimpleat, remanet valide absolutus.
- 44 Penitentiarius cathedralis ex sola vi sui officij, a casibus reseruatibus non absoluit.
- 45 Casus reseruatibus episcopo non ideo parochus absolvere potest, quod credat nociturum penitenti, ut ad episcopum mittatur.
- 46 Penitentiam impositam à superiore in absoluteione a casu reseruatibus, inferior mutare potest.
- 47 Papa facultatem absoluendi a casibus reseruatibus episcopo, eo inuito, concedere potest.
- 48 Indulgentia elemosinam porrigentibus, iuste a Papa concedi potest.
- 49 Indulgentia concessa queri non potest, nisi onus ad eam querendam impositum adimpleatur.

DECISIO I.

Ex cons. 1. alias 39. de sent. excom.

NAufragorum bona accipientes animo ea Dominis restituendi, aut ea esse rapta, aut ex naufragio accepta, aut naufragorum fuisse ignorantes, licet restituere nolint, & in mora sint restituendi, excommunicationem quidem a Cœcilio Lateranensi latam, nec reseruatam incurunt; & excommunicamus de raptoribus, in excommunicationem autem Bullæ Cœnæ, quæ eos solum excommunicat cum eius reseruatione, qui rapuerint, aut scienter ipsi sibi acceperint, aut ab alijs rapta, aut accepta scienter acceperint, non incidunt.

DECISIO II.

Ex cons. 2. alias 17.

Facultas à Papa concessa ut visitantes aliquam ecclesiam, & sua peccata confitentes, ab omnibus peccatis, etiam reseruatibus absolui possint, per suspensiones indulgentiarum plenarum in Bullis Iubilæorum fieri solitas non renocatur, cum facultas absoluendi a peccatis reseruatibus alibi, quam in Bulla cœnæ Domini, ab indulgentiis, res plane diuersa censetur.

DECISIO III.

Clausula derogatoria derogatoriarum a Papa in concessione apposita, ne in Bulla aliqua secutura Prælegio concessio derogetur, nisi de illo priori fiat mentio in posteriori de verba ad verbum per clausulas derogatorias Bullæ posterioris, in qua derogatur omnibus clausulis derogatorijs, quæ alicubi inueniri possint, habendo illas prout de verbo ad verbum expressas, tollitur, ut stylus curiæ obseruat.

DECISIO IV.

Ex cons. 4. [alias.] 12.

3. 12.

Rviticus, qui inter confitendum asserit se a suo parochio non solere, nec solitum esse interrogari de numero peccatorum, nec de speciebus blasphemiarum, sed parochum contentum esse, si ipse penitens dicat solum, Ego Deum & sanctos omnibus vel pluribus, ac pluribus modis blasphemavi, huiusmodi confessiones bona fide factas reiterare non tenetur, obligatur tamen confessarius dictum penitentem interrogare, ut explicet ei verisimilem numerum peccatorum mortalium a se admissorum, quem antea non fuit confessus, nimirum, ut quoties toto vitæ suæ tempore Deum, vel sanctos hoc, vel illo modo blasphemauerit, & sic de alijs

de alijs peccatis, quorum numerum ex prænarrata ignorantia nunquam expressit, & penitens eundem verisimilem numerum peccatorum, quem in alijs confessionibus confessus non sit, confiteri tenetur vt patet per Conc. Trifess. 14. c. 5. can. 7. & Nau. in Man. c. 6. nu. 16.

DECISIO V.

Ex consil. 3. alias 3.

Iniuriam passus quamuis odium, & rancorem malum, non tamen iniuriarum actionem ex præcepto remittere tenetur, ex Gl. in ca. si quis contristatus. d. 90. sed neque iniurios amore speciali amare, aut pro ipsis specialiter orare, aut specialis amoris signa eis monstrare, loquendo, conuersando, & alia similia exhibendo, extra casum necessitatis extrema tenetur: vt ait S. Tho. 2. 2. q. 25. ar. 8. & 9. vnde & iniuriam post oblatam satisfactionem remittere renuens absolui debet ex Caic. 2. 2. q. 25. ar. 8. & 9. nisi ex non remittendo iniuriam scandalum aliquod oriretur, aut euidens periculum concipiendi odium & rancorem contra iniuriantem ad quæ uitanda tenetur iniuriam passus de necessitate salutis sue, & nolens id facere confessarius illum absolueri non debet, sicut iure naturali ieiunare tenetur is, qui probabiliter credit se a carnis tentatione victum iri, nisi si ieiunio præmunit, vt colligitur ex S. Th. 2. 2. quest. 137. art. 3.

DECISIO VI.

Ex consil. 6. alias 5.

Pella quæ meliorem non reperigns conditionem, ponuenta mercede mentrua, rāquam serua meretrici publice inferuire cogitur, sine peccato, obsequia meretrici, aut alicui alteri peccatori præstare potest, dummodo peccatum illius ipsi non placeat, & obsequia prædicta ob aliquem bonum finem faciat, puta, vt de re, & opera & industria sua, pretium, vel iustam mercedem sibi querat, ex qua honeste viuere possit. Quamuis enim huiusmodi obsequia, & officia peccato valde coniuncta sint non tamen in sese, & supra natura peccata sunt, & ideo ab omni peccato per finem diuinitus, & seiunctum separari possunt, ratione cuius ea licite illi præstare queat. ex Nau. in Man. c. 27. nu. 195.

DECISIO VII.

Ex consil. 7. in vtrisque.

Qui cum amica fornicatur, & postea delectationis causa eam multoties deoscularur, sine intentione tamen iterum fornicandi, semel tantum peccare videtur quoad necessitatem confitendi numerum, eo quod illæ omnia oscula consequentia solum fornicationis iam habitæ videntur, vt ait Nau. in Man. c. 6. nu. 8.

DECISIO VIII.

Ex consil. 8. alias 10.

Quilibet Christianus eo ipso quod Christianus est sci re debet ad decem si dei articulos, & decem præcepta decalogi, & sancta generalia ecclesiæ præcepta, quod si aliquod officium habet, vel statum, tenetur etiam ea discere quæ ad prædictam officium, vel statum necessaria scitu sunt de præcepto: vel saltem viros doctos, & consiliarios literatos secum habere quoad illas res, in quibus alienum consilium sufficit.

DECISIO IX.

Sciens omnia requisita ad statum suum, si aliquem actum faciat qui est peccatum mortale, quem tamen ipse ex ignorantia mortale esse nesciat, a peccato mortali communiter excusatur, nisi fuerit ignorantia alicuius iuris naturalis vel humani, quod omnes suæ conditionis, ætatis, & status sciunt, vel scire tenentur.

DECISIO X.

Subditus, qui dubitat aliquem actum esse mortalem, superiores suos, scilicet Episcopum, vicarium eius, vel parochum, seu confessarium consulendo, conscientia sue non satisfacit, si illos ita ignorates esse credat, vt illius dubio satisfacere nesciant, secus tamen si bona fide, illos sufficientem scientiam habere credat: tunc enim non peccat etiam si dubium suum ab alijs peritiõibus non interroget, casu etiam, quod alij doctiores reperiantur, cum nemmo in dubijs suis doctiores semper consulere tenetur, sed sufficit idoneus ad ea dissoluenda consulere; maxime si superiores sint, quia pauci sunt eminentes reperi. Immo Theologum vnum qui in loco illo bonus, & doctus communiter reputatur, consulere sufficit.

DECISIO XI.

Consulens varios Doctores, in quibus notabilis excessus in doctrina, & virtute non cognoscitur, si ipsi inter se diuersæ opinionis sint, potest ipse quamcumque velit eligere, dummodo eam quam eligit, probabiliorem, & rationi magis conformem arbitretur.

DECISIO XII.

Consulens vnum Doctorem de dubio, si cõsultus respondeat duas esse de illa re opiniones contrarias, quarum vtraque iuste teneri queat, potest consulens, quæ voluerit illarum sequi: Sin autem cõsultus respondeat vnam illarum opinionum esse veram, & alteram non, etiam si sit communis, tenetur consulens eam sequi, quam Doctor cõsultus definit esse veram, si aliunde ipsi contrarium non constat; Quia cum cõsultum petat, ad illud sequendum, si aliud melius non inuenierit, obligatur, nec potest suo iudicio opinionem, quam cõsultus falsam esse iudicauit, tenere, & sequi.

DECISIO XIII.

Qui actionem aliquam facere vult & tempus illi deest ad consulendum aliquem Theologum de modo, quo illa sine peccato mortali facere debeat verè dubius sit, ita vt non magis in vnam, quam in aliam partem inclinet, illam, donec dubium deponat, facere non debet, & faciendo mortaliter peccat: Sin vero ex aliqua ratione in vnam potius quam aliam partem inclinet scrupulum deponere potest & quod sibi bonum videtur facere sine alia consultatione, defectu commoditatis ad cõsulendum.

DECISIO XIV.

Ex consil. 9. alias 1.

Qui confessus est Sacerdoti quem auctoritatem habere putauerit, cum tamen verè non habuerit, postquam id restituerit, eisdem confessione reiterare tenetur, procurando si possit, quod prædicto confessario facultas fiat confessionem eius audiendi, qua obienta, satis re confiteri ei omnia peccata quæ antea erat confessus tibi, & præterea addat, quæ postea commisit; & satis est quod confessarius prædictus meminerit illa peccata, vel penitentia, quam pro eis imposuit, vel quod paulo plus aut minus recorder statum vite eius in alijs confessionibus ex Nau. in Man. c. 9. nu. 16.

DECISIO XV.

Ex consil. 10. alias 13.

Qui vnum, vel alterum tantum peccatum confitetur, ita vt a confessario intelligatur, & omnia confiteri velit, & conetur id facere, licet nõ possit proferte propter lingue ignorantiam, ita vt confessarius alia intelligere nequeat ab omnibus peccatis Sacramentaliter absolui potest, vt affirmat Nau. in Man. c. 21. nu. 36.

DE.

DECISIO XVI.

16 Confessarius nautarum, & rectorum periclitantium in nauī confessiones audiens, priusquam perficiant confessiones, aut saltem antequam omnia peccata mortalia sibi tunc occurrentia confiteantur, eos absolueri nō potest, vt alios etiam periclitantes audiat; eo quod cōfessarius iudex est ex Concil. Trid. sess. 14. c. 6. & iudex de rebus quas ignorat, ferre non debet sententiam: l. de qua te. ff. de iud. confessio vero quæ integra nō est omnium peccatorum quæ memoriæ occurrunt, non est legitima, cap. omnis, de penit. & remiss. cum confessio integra, vna sit trium partium integralium Sacramenti penitentiæ, sine quibus illud subsistere nequit.

DECISIO XVII.

Ex consil. 11. alias 27.

17 Confessarius cum possit impedire tenetur ne peccatum sibi confessum iterum committatur, sine reuocatione tamen personarum confitentium.

DECISIO XVIII.

Ex consil. 12. alias 12. de priuileg.

18 Episcopus qui per Iubilæum requirentem vt eligatur confessor approbatus, etiam confessarium approbatum, etiam confessarium approbatum, vt Iubilæum cōsequatur, eligere debet, esto iure communi possit quicumque prouidum, & discretum eligere; c. si. de pen. & remiss. cum forma Iubilæi seruati debeat, ca. cum dilecta. de rescript. Confessarius autem approbatus, & electus virtute Iubilæi, in foro conscientiæ ab excommunicationibus incurfis propter ea quæ continentur in Moribus Pij V. de confidentia, & Gregorij XIII. de conuentione, & alijs rebus, quæ pro gratia, vel iustitia a Papa habenda feruntur, absolueri potest.

DECISIO XIX.

Ex consil. 13. alias 28.

19 Penitentiaris Maior occulto presbytericidæ penitentiam publicam imponere nequit, nec filijs eius inhabilitatem ad beneficia ecclesiastica.

DECISIO XX.

Ex consil. 14. alias 21.

20 Medicantes Romæ comorantes, vbi a Papa eius Vicario nulli sunt casus episcopales, aut eis, aut alijs reuerenti absolueri non possunt extraneam venientem ad ipsos, a casibus Episcopalibus, qui de iure episcopis referuntur, ac quos extra illos ordinarius penitentis sibi referunt. Cum enim medicantes presentati, ex indulto Cle. Dudum. de sepult. a peccatis referuntur Episcopo, cui sunt presentati, absolueri nequeant, nisi in id ab eo facultas fiat, multo minus a peccatis extero episcopo referuntur, absolueri valent; Habentes tamen casus Episcopales episcoporum, quibus presentantur, etiam a casibus episcopalibus alijs episcopis referuntur, absolueri possunt, ex Nau. in Man. c. 27. nu. 263.

DECISIO XXI.

Ex consil. 15. alias 23.

21 Existens in articulo mortis a quocunque Sacerdote, a peccatis, & a cœsuris, etiam referuntur absolui potest, vt patet ex Concil. Trid. sess. 14. ca. 7. etiam si presens esset superior, vel proprius sacerdos: cum in articulo mortis nulla sit reseruatio; Consultus tamen faceret, qui presente suo parochio, vel superiore, ab eo potius, quam ab alijs se absolui faceret, vt ait Nau. in Man. c. 26. nu. 16. & c. 27. nu. 272.

DECISIO XXII.

22 Canonici interdicti tanquam vnus de Capitulo, ab hæredibus, vel cognatis, vel amicis in loco sacro sepeliri potest; cum talis non sit nominatim interdictus. Quis enim interdicto capitulo, singuli de capitulo in-

terdicti sint, cap. Romana, §. vniuersitatem de sentent. excommunicat. in 6. & interdicto populo singuli de populo interdicti censentur, & singuli de clero, interdicto clero, cap. si sententia. tit. eod. & licet tamen aliud sit capitulum & aliud singuli de capitulo, cap. Fante. de rescript. & qui non est nominatim interdictus, aut denunciatus in loco sacro sepeliri potest, clement. 1. de sepult. & ibi gl. nec quisquam vitare tenetur excommunicatos, aut interdictos nisi denunciati fuerint, vt habetur ex Extrauag. Ad euitanda, Martini V. c. si capitulum pro interdicto denunciatum sit, singuli tamen de capitulo denunciati, aut nominatim interdicti non censentur.

DECISIO XXIII.

Ex consil. 16. alias 40.

23 Amnato ad mortem adhuc ieiuno post latam, & intimatam sententiā; Sacramentum Eucharistię ministrare licet eodem mane, quod occidendus est, ante tres, vel quatuor horas, immo & ante vnā; secus tamen si iā pransus, vel non ieiunus sit, c. Quæritum. 13. q. 2. & gl. ibi. Quamuis enim infirmus, de quo dubitatur, an in crastinum victurus sit, post cibum sumptum etiam vesperi communicare potest, cap. sanè. de celebr. Miss. cap. Quod in te. de pen. & remiss. & ait S. Thom. 4. d. 9. & 12. ex eo quod semper se moriturum breui præuidere non potest; Dam-natus tamen ad mortem, si ieiunus non fuerit, nulla ratione communicare potest, quia se damnandum ad mortem præuidere poterat, idque sibi sua culpa euenturum, & proinde ad damnationem subeundam paratus manere potuit.

DECISIO XXIV.

Ex consil. 7. [alias] 2.

18. deest in Nouis.

24 Scrupulosus iuxta iudicium suum iudicans se esse excommunicatum confessario suo docto, & probo credere tenetur, & se illius iudicio subijcere, & dictis, & responsis eius credens a pœna, & culpa excusatur, etiam si confessarius erraret, & penitens vere excommunicatus esset prout ipse iudicat, & probabiliter in posterum se non esse excommunicatum iudicare, & conscientiam suam tranquillare debet, subijciendo se humiliter iudicio confessarij sui tam in ijs quæ facti, quam quæ iuris sunt; & eius consilio non acquiescens, sed aliorum adhuc consilium querens venialiter peccat, vnde & sic excommunicatus per contritionem generalibus suffragijs Ecclesiæ gaudet, vt sentit Nau. in Man. c. 27. nu. 17. & 18. & saluus erit, si moriatur.

DECISIO XXV.

Ex consil. 19. alias 13. de priuileg.

25 Regulares, ex facultate concessa instar Iubilæi omnibus Christi filijs eligendi idoneos presbyteros seculares, vel cuiusvis ordinis regulares ab ordinario approbatos, quibus peccata sua confiteantur virtute illius facultatis etiam Sacerdotibus secularibus confiteri possunt. Cum enim concessio illa sit generalis cōfidenti secularibus, vel regularibus approbatus generaliter intelligenda est; c. Solite §. si. de rato. & obed. maxime quando cōfessio est favorabilis, & nemini saltem notabiliter præiudicialis, & etiam iuri antiquo conformis: vnde cum quilibet Christianus secundum iura antiqua cuilibet Sacerdoti confiteri poterat, arg. §. ecce. 16. q. 1. & patet ex Concil. Trid. sess. 14. c. 15. de res. & lex, per quam reditur ad ius antiquum, favorabilis, & amplianda sit, & vtile est, vt regulares, aliquando alijs confiteantur, quam confessarijs suis ordinarijs; vt habetur per Cōcil. Trid. sess. 25. c. 10. de reg. etiam regularis, Sacerdoti seculari ab ordinato approbato confiteri potest; præsertim cū eadem ratio suadet, vt nō minus ad seculares approbatos, quam ad regulares similiter approbatos extendatur; Quandoquidē vtrique sunt idonei Sacerdotes, vtrique approbati, & clausula hæc vtroque ratione approbationis parificat. Et quamuis

exemptus, alteri prelato sine consensu proprii regulariter se subdere non possit, fallit tamen, quando se prelato subderet, cui secundum ius antiquum subest, & quando nulli inde preiudicium fit, vt in proposito contingit.

DECISIO XXVI.

Ex consil. 52. alias 4. de claud. despon.

- 26 **F**acultas & dispensatio de comedendo carnes diebus ieiuniorum, cum adiectione, *extra Quadragesimam*, & de consilio *vtriusque medici*, alicui concessa, & dicenti se nobilem, & infirmum, valet, etiam si nobilis non sit, sed infirmus; cum facultas hec concedi solet omnibus petentibus, cuiuscunque conditionis sint, cum predictis conditionibus; & sola infirmitas causa sufficiens est petendi, & obtinendi tale privilegium, & ratione infirmitatis, non nobilitatis concedi solet, præsertim cum clausula illa, *de consilio utriusque medici*, non per nobilitatem, sed per solam infirmitatem verificari possit.

DECISIO XXVII.

Ex consil. 21. alias 26.

- 27 **C**onfessarius secundus per Bullam cruciatæ electus, penitentiam a primo impositam, etiam non auditis peccatis, pro quibus imposita fuit, iusta ex causa commutare potest; sufficit enim cognitio causæ, quæ ad penitentiam commutandam iusta videtur, cum ex iusta causa inferior super lege superioris dispensare poterit, vt ait Nau. in *Ma. prælad. 9. nu. 15.*

DECISIO XXVIII.

Ex consil. 21. alias 17. de priuileg.

- 28 **C**ruciatam præsentis anni suscipiens, etiam indulgentijs, & gratijs Bullæ cruciatæ in præterito anno concessis gaudet, quoad illas clausulas, quæ per Bullam posteriorem non sunt sublata; eo quod gratia semel facta, donec reuocetur, vel suspendatur, durat. Si super gratia, de officio deleg. & si suspendatur, suspensione sublata, tam effectiva remanet, quam ante suspensionem erat, arg. c. *Pastoralis*, de cau. posses. & propriet. per posterioris autem Bullæ acceptationem, priorum Bullarum suspensio tollitur.

DECISIO XXIX.

- 29 **H**abentes Cruciatam alternis dieb. oua, & lacticia aut pisces comedere possunt, ita vt vno die pisces, & altero oua, & lacticia comedant, in eandem tamen cenam, vel in eodẽ prandio pisces cum ouis, & lacticijs comedere non licet; quia si pisces sine dāno notabili salutis comedere valent, per tenorẽ Bullæ oualitate, comedere nõ possunt; vel si piscibus vesci nequeant sine notabili damno, illos comedendo peccant, cum peccatum sit mortifera, vel notabiliter valde lesura comedere, potentes iuste alia comedere, vt affimat Nau. in *Ma. c. 15. nu. 13.* & proinde iuste in eodem prandio, vel eadem cenam, simul illa comedere non possunt.

DECISIO XXX.

- 30 **Q**ui a ieiunio excusatur, per Cruciatam in prædio pisces, & in cenam oua comedere potest, & ecõtra; sed non verumque in vno prandio, aut cenam; quia contingere potest quod in altera illarum pisces, & in altera oua, & lacticia sine damno salutis comedere possit.

DECISIO XXXI.

Ex consil. 23. alias 47. de sent. excomm.

- 31 **M**endicantes religiosi ex suis priuilegijs, vel confessionarij ordinarij ex priuilegio Bullæ Cruciatæ, ex sententia *Nauar. in Manu. c. 27. nu. 44. 48.* & 150. non solum excommunicatum generaliter ab homine, vel a iure, nondum tamen denunciatum, sed etiam specialiter excommunicatum ab homine, etiam denunciatum, & notorium clericum per confessorum post iustam satisfactionem partis in foro conscientie absoluerè possunt ex predicto *Nauar. in Manu. cap. 16. num. 31.* Cum in dictis Priuilegijs, & Bullis data

fit potestas generalis indefinita absoluerè excommunicatos a iure, vel ab homine, præuia factis factione sine vlla exceptione, & proinde vniuersali equipollet, & omnes comprehendit, cap. *Soluta*, de maior. & obed. & *glos. in cap. vt circa de elect. in 6.* Sic autem absolutus sacramenta, & beneficia sibi canonice collata accipere, & cum alijs communicare potest, & alij cum illo, etiam in iudicio, & foro exteriori, eo quod sic absolutus non est verè excommunicatus, nec proinde excommunicatu communicatur, Arg. *in delictis. §. 2. ff. de noxalibus.*

DECISIO XXXII.

Ex consil. 24. alias 16.

- 32 **R**eligiosus priuilegium habens audiendi confessiones omnium eum in confessorum eligentium, accepta Bulla cruciatæ, omnes eum eligentes audire potest; si autem priuilegium habet audiendi omnes, qui de licentia ordinarij eum eligerent, non nisi habentes illam, vel accipientes Bullam, (quæ illam saltem eminenter continet) audire possit, cum Priuilegij tenor seruandus, & non extendendus sit. c. *Abbate. de verb. sign. & c. potro. de priu.*

DECISIO XXXIII.

Ex consil. 25. alias 15. de priuileg.

- 33 **C**ruciatæ commissarius, non omnes gratias & facultates a sede Apostolica quibuscunque concessas, virtute illius suspendere valet, sed illas solum, quæ sunt similes eis, quas Bulla cruciatæ concedit, & alias, quæ aliquo propinquo respectu acceptionem Bullæ cruciatæ impedire possunt.

DECISIO XXXIV.

Ex consil. 14. alias 32.

- 34 **Q**ui testatus est, vt centum Missæ celebrarentur pro anima eius post mortem, ex negligentia hæredum, seu executorum, qui eas tardius celebrari faciunt, a penis purgatorij tardius liberatur, quam si maturius itam post mortem fierent; quamuis enim meritum testantis, vel pena animæ lucentis in purgatorio, ob culpam hæredum, vel executorum augetur, vel minui non potest, liberatio tamen a penis ex eorum negligentia impeditur, dñ ea, quæ fieri, aut restitui mandauit facere, & restituere differant, c. *in literis. de raptoribus.* & *S. Thom. Quodl. 6. art. 13.* & *Nau. in Man. c. 17. nu. 68.*

DECISIO XXXV.

Ex consil. 4. in Nouis. deest in antiquis.

- 35 **F**amulari quamuis sine peccato liceat malo, etiam idola, quoad ea, quæ nec legi diuinæ, nec naturali, nec humanæ obligatiõne contraria sunt, capit. *Non semper.* & capit. *si Dominus. 1. q. 3.* illis tamen in illicitis seruire non licet, vnde seruientes heris concubinarijs, deferendo nuncia, madata & alia sui Domini, & renuciando mandata concubina, aut comitando herum illam ad euentem, & illam ad dominum venientem, & vtrique in domo, & mensa, & in alijs similibus inseruiendo, peccat, nec nisi Dominum deferendo absolui possunt.

DECISIO XXXVI.

Ex consil. 6. in Nouis. deest in antiq.

- 36 **C**ooperatio facta alieno malo tunc vere, vel præsumptiuè mortaliter peccat, qui verè, vel præsumptiuè facta alterius, quatenus peccatum mortale est, consentit, alias minime.

DECISIO XXXVII.

Ex consil. 9. in Nouis. deest in antiquis.

- 37 **C**onfessiones ab aliquo factæ, qui post irregularitatem incursum sine dispensatione ordinem, aut beneficia accipit, quæ multo tempore restant, & interim semper confitentur, & virtute Iubilæi absoluitur, cum sine debita attritione fiant, reiterandæ sunt, siuctusque beneficiorum sic acquisitorum in quibus ius nullum habet, restituerè tenetur, nec virtute Iubilæi ab irregularitate dispensatus censetur.

DE-

DECISIO XXXVIII.

Ex consil. 14. in Nouis. deest in antiquo habetur tamen ad verbum in Manuali auctoribus c. 6. nu. 16. 17. & 18.

Peccatum vnum in genere moris plures actus exteri in vnum tendentes faciunt, sicut & actus peccatum ipsum principale antecedentes, & consequentes constituant; ad quos omnes licet oblatio virtualiter saltem se extendere debet, quod ad obligationem tamen confitendi numerum, & ad preteritis statum cognoscendum, actum principale confiteri sufficit.

DECISIO XXXIX.

Vno impetu qui eundem peccati actum reiterat, pluribus puta iectibus simul sacerdotem percutiendo, vnam solum excommunicationem incurrit, cum pro causa de sen. excomm. & vnicuique peccatum committitur, sicut & qui pluries idem replicat verbum iniuriosum, puta appellando, tertium, aut quater furem aut latronem, arg. c. Lotharius iuncta. gl. in verb. appell. 3. q. 2. quod si persona, quibus iniuriatur, puta, tres, aut quatuor sint, vel quas male concupiscit, puta si concupiscit viduam, virginem, nuptiam, vel facta ipsa, seu verba iniuriosa sint plura distincta, puta quod sit fur, falsarius, hereticus, peccata iuxta personarum, aut iniuriarum numerum multiplicari censentur; nisi forte, persona illa plures, vt vnum corpus, & vnica persona reputentur; tunc enim vnicuique solum peccatum erit: vnde qui blasphemat S. Petrum, & omnes Apostolos, duas solum blasphemias perpetrat; Et qui vnam domum vult comburere; vnum solum peccatum committit, & non tot, quot ibi sunt personae.

DECISIO XL.

Ex consil. 5. in Nouis. deest in antiquis.

Vnum peccatum semel legitime confessum nemo vlllo iure iterum confiteri teneatur, poenitens, quae putatur virgo, & tamen alias peccatum molliciei commisit, de quo confessus fuit, si deinde aliud peccatum carnis cum viro committat, confessario interroganti, an virgo esset, vt fiat vltima species peccati, puta, an stuprum, vel simplex fornicatio sit, sicque legitimam poenitentiam imponat, se antea corruptam fuisse respondere non tenetur; Immo peccatum prius confessum, non solum tacere, sed etiam negare potest poenitens, commississe, intelligendo intra se, quod non fuit corrupta, ita vt teneatur illud confiteri, & sufficit confiteri vltimam speciem peccati necessario confitendam, tacendo speciem vltimam peccati, non necessario confitendam, qualis est prior corruptio, quam antea legitime confessus sit.

DECISIO XLI.

Ex consil. 16. in Nouis. deest in antiquis.

Aduocati, medici, & quibus consultores, patres spirituales, & similes secreta sibi communicata ita celare tenentur, vt nec ad praeceptum superioris concedentis monitorium sub poena excommunicationis dicendi aliqui quod certo verum esse nouerint, ea reuelare tenentur, nec tacendo excommunicationem incurruni ex Nauarr. in Manual. cap. 25. nu. 62.

DECISIO XLII.

Ex consil. 18. in Nouis. deest in antiquis.

Casuum reueruatorum relaxationem etsi Papa per Bullam Cruciatam ex iustis causis, certa elemosina, iuuuantibus bellum aut aliud pium opus concedere possit; episcopus tamen id concedere nequit, sicut interdictum suum etsi episcopus tollere, vel suspendere possit; attamen vt eo durante quis etiam inanis clausis sacro intersit, concedere non valet, cum inferior in lege superioris dispensare non possit, inferior. d. 25. & lege Pape, qui est superior lege ordinariorum, interdictum etiam ab ordinario latum, seruari iubetur c. Quod in te de poenit. & remis. & c. Alma mater. de sent. excomm. in 6.

DECISIO XLIII.

Ex consil. 16. in Nouis. deest in antiquis.

Cum confessus semel peccata sua, & absolutus, ea iterum confiteri non teneatur, & absolutio absolutae & non conditionaliter impendatur, ex Nau. in Man. c. 9. nu. 1. qui die Lunae legitime confitetur, & ab omnibus casibus reueruatis virtute Iubilaei absoluitur, cum proposito firmo faciendi omnia requisita ad querendam indulgentiam, & postea ieiunat feria quarta, non curans deinde ferijs sexta, & sabbato ieiunare, aut orare, aut die Dominica comunicare, vt tenetur, quamuis indulgentiam non lucratur, ita tamen valide a peccatis reueruatis absolutus est, vt illa iterum confiteri non teneatur. Secus tamen, quando tali fraude uteretur, vt solum a reueruatis absolueretur, tunc enim nec legitime confessus, nec a reueruatis, vel non reueruatis absolutus esset, quia confessio eius integra non esset, eo quod peccatum illud fraudandi commissum taceret.

DECISIO XLIV.

Ex consil. 20. in Nouis. deest in antiquis.

Quoniam a iure antiquo recedendum non est, nisi quatenus noue id statuitur, l. praecipimus, C. de appell. nihilque de casuum reueruatorum absolutione nouo iure decretum sit, poenitentiam ad formam Conc. Tri. sess. 24. ca. 8. de refo. a casibus episcopo reueruatis, vi officij sui absolueri non potest.

DECISIO XLV.

Ex consil. 24. in Nouis. deest in antiquis.

Procurator, sicut non competit regulariter potestas iudicandi, an hic, vel ille casus reueruatus episcopo sit, vel non sit ei remittendus, ita nec casus episcopo reueruatos ideo absolueri valet, quod credat fore nociturum poenitenti, si illum ad episcopum remittat.

DECISIO XLVI.

Ex consil. 25. in Nouis. deest in antiquis.

Poenitentiam a superiore in absolutione a peccato reueruato impositam, etsi inferior, adueniente necessitate, vel utilitate ob praesumptam mentem superioris commutare possit; poenitentiam tamen in commutatione, vel dispensatione voti iniunctam mutare non valet.

DECISIO XLVII.

Ex consil. 30. in Nouis. deest in antiquis.

Cum Papa super omnes Christianos iurisdictionem immediatam a Deo quoad omnia spiritualia habeat, extra vnam sanctam de maior. & obed. absoluendi a casibus episcopis reueruatis cuiuslibet Sacerdoti facultatem, iniuris episcopis, concedere poterit.

DECISIO XLVIII.

Ex consil. 34. in Nouis. deest in antiquis.

Indulgentia non ieiunantibus, & orantibus, solum verum etiam elemosynam porrigentibus a Papa concedi potest, cum ipsa opus pium, & satisfactorium sit.

DECISIO XLIX.

Ex consil. 35. in Nouis. deest in antiquis.

Indulgentia concessa, cum sit quaedam dispensatio, & sic odiosa & stricte interpretanda, ex Palud. 4. d. 20. q. 4. quari non potest, nisi onus ad eam querendam impositum adimpleatur; adeo vt nec vnus dies, nec vnus locus pro alio a parte etiam ex causa iusti impedimenti subrogari poterit: vnde cui concessum est, vt indulgentiam lucraretur, si octavo quoquo die confiteatur, & die Dominico communicet, si ob iustam aliquam causam loco diei Dominicae, alio hebdomadae die communicet, indulgentiam non lucratur. Idque non solum quod a proprio, & pleno sensu verborum recedendum non sit, nisi aliud de mente dispensantis coniter, l. Non aliter. ff. de legat. 3. Sed etiam quod maior ratio concessionem indulgentiae communicati die Dominicae, ob diei illius celebritatem, quam alio die feriato suadere videtur, Arg. ca. Quotidie. de consec. dist. N 3 TI.

TITVLVS XXIII.

De sententiæ excommunicationis.

S V M M A R I V M.

- 1 Excommunicari a solo Notario, etiam ecclesiastico, quamuis ex pacto processerit, nemo potest.
- 2 Irregularis est missans in altari interdicto.
- 3 Monitus sub pena excommunicationis lata sententiæ contrafaciendo excommunicatus est, vitandus tamen non est, antequam audiatur.
- 4 Excommunicatio sine monitione lata est iniusta, sed valida, nisi in casibus a iure expressis.
- 5 Excommunicatio in solos Christianos fertur.
- 6 Excommunicatus nominatim ab homine, per Cruciatam parte non satisfacta, absolui nequit.
- 7 Excommunicatus specialiter ab homine, a quo absolui possit.
- 8 Excommunicatus non est per monitorium, qui non reuelat, quando scit petentem non habere ius.
- 9 Complices dantes pro gratia, non denunciantes, penam non incurrunt.
- 10 Excommunicatio lata a delegato, qui copiâ suâ commissio nis petenti non dat, est nulla.
- 11 Declaratoria excommunicationis eam non continet.
- 12 Vicarius generalis episcopi excommunicati, nec excommunicatus est, nec vitandus.
- 13 Communicans cum excommunicato denunciato in ijs, quæ ad salutem spectant, non est excommunicatus.
- 14 Absoluere ab excommunicatione Papæ reservata potest episcopus pauperes mendicare non asuetos.
- 15 Absolui qui propter impedimentum veniendi Romam potest a percussione clericum, etiam a quacunque alia reservata poterit.
- 16 Facultas episcopi per Conc. concessa, per Bullam cense derogata est.
- 17 Episcopus excommunicatis declaratis, quando excommunicatio est reservata, facultatem Diuinis interessendi dare non potest.
- 18 Legatorum Apostolicarum facultas excommunicatos absoluen di qualis, de qua est eis credendum.
- 19 Episcopi contra officiales, vel Nuncios Papæ procedere non possunt.
- 20 Excommunicatio in Capitulum, & culpabiles, quos ligat.
- 21 Intimatio facta canonicis capitulariter non congregatis, non est legitima.
- 22 Collationes beneficiorum factæ a Capitulo suspensio & nõ declarato, valent.
- 23 Excommunicatio contra Capitulum, vel Collegium lata, nihil addito de singularibus, est nulla.
- 24 Sepeliri in loco sacro Canonicus culpabilis potest, si non erat denunciatus.
- 25 Ius dicere sine iurisdictione nemo potest.
- 26 Bulla Censuræ fertur in laicos ratione peccati, cuius censura ad Papam pertinet.
- 27 Excommunicato expedit fidem absolutionis obtentæ in foro conscientie, & quomodo illam habere possit.
- 28 Confessarius monere tenetur beneficiarium excommunicatum occultè quod restituat distributiones.
- 29 Licentia suscipiendi ordines per excommunicationem subsecutam non cessat.
- 30 Vicarius foraneus approbatum audire ex causa confessiones prohibens, non peccat.
- 31 Excommunicatus est, per se, vel alium literarum executionem impediens, seu ratam habens.
- 32 Triremes fabricans pro Turcis, an, & quando peccat.
- 33 Iurisdictionem laicus in dignitate ecclesiastica usurpans, in Bullam Censuræ incidit.
- 34 Literas ad Papam a Regulari directas, Prælati aperiens, non est excommunicatus.
- 35 Excommunicationem non incurrit, qui fructus clericum debitoris sui stantes penes laicum per Iudicem laicum sequestrari facit.
- 36 Fructus beneficii tanquam creditor capiens non excommunicatur.
- 37 Promittens aliquid pro gratia, excommunicatur.
- 38 Excommunicationem non incurrit vadens ad domum Cardinalis ad dandum domui insultum.
- 39 Excommunicatus non est tangens episcopum absque intentione mala.
- 40 Excommunicatus est percutiens clericum aliter, quam pro defensione propria, vel proximi, & cum moderate.
- 41 Excommunicatus publicus censendus est, qui coram maiori parte conuentus clericum a sede expellit, vel brachio violenter trahit.
- 42 Clericum casu cum vxore inuentum occidens, non est excommunicatus, secus si ex precedente maturo iudicio id faciat.
- 43 Prælati correctionis causa, subditos per se, vel per alios verberare possunt sine excommunicatione.
- 44 Episcopi a casibus, & censuris, ante, & post Concilium Papæ reservatis, absolui in foro conscientie possunt.
- 45 Clericos arma portantes si apparitores capiant, nec peccant, nec excommunicantur.
- 46 Subdiaconum incarcerans, & tanquam testem, & principalem examinans, in Bullam Censuræ non incidit.
- 47 Dantes aliquid pro gratia, an penas incurrant.
- 48 Ignorantia an a penis excuset, & a quibus.
- 49 Excommunicatus est res alienans Ecclesiæ.
- 50 Cadavera humana exentorantes excommunicantur.
- 51 Monasterium ingredi cogens, ingressu non secuto, non est excommunicatus.
- 52 Excommunicantur quoquo modo cogentes puellas intrare Monasterium.
- 53 Bannitos receptantes, vel adiuvantes, qui excommunicantur.
- 54 Excommunicatus nõ est receptans quem dubitat esse Bannitum famosum.
- 55 Excommunicatus non est ad Moniales scribens, si ad eas epistola non perueniat, peccat tamen.
- 56 Missam simoniaci non denunciari audiens non peccat.
- 57 Suspensio censetur Prælati, subditum in scriptis ministrare in ordinibus prohibens, secus quando verbo tantum.
- 58 Suspensio ab officio generalior est, quam suspensio a Diuinis.
- 59 Suspensus a Diuinis, sicut prius, potest confiteri, & communicare.
- 60 Excommunicatus ante denunciationem non est evitandus.
- 61 Suspensio ex notorio concubinato tollitur per penitentiam, sed non irregularitas.
- 62 Irregularitas per clausulam. [Absolutes te a censuris.] non tollitur.
- 63 Irregularem non facit defectus partis membri, nisi causet deformitatem, aut usum ordinis impediat.
- 64 Irregularitatem dispensabilem incurrit, archibusum rotæ non flexa super scanno dimittens, morte secuta.
- 65 Suspensus ab altaris ministerio, fructus beneficii percipere potest.

- 66 Episcopus in aliena diœcesi sine licentia corporalia benedicens suspenſus est.
- 67 Irregularis non est Diaconus, qui præſente, & annuente parochio puerum baptizat.
- 68 Irregularis est, ad sacerdotum ante etatem promotus.
- 69 Excommunicatus, & interdicitur ministrans, duas irregularitates incurrit, quarum una sine altera tolli potest.
- 70 Femina ex Papæ privilegio excommunicare potest.
- 71 Excommunicationem non incurrit, qui legendo charitatem, iratus clericum, qui eam legere volebat, tangendo repellit.
- 72 Cartilagine auris carens, quomodo irregularis sit.
- 73 Excommunicatio absolute in capitulum lata, non valet, sed suspensio sic.
- 74 Gratia reuſuſatio per sordes promiſſas obtenta, qualiter faciendâ.
- 75 Donans Cardinali aliquid, ut eueniente vacantia, suo, & aliorum voto, suffragetur tertio, est Simoniacus.
- 76 Extraneus Greg. XIII. lata contra extraneos graui, qualiter intelligenda.
- 77 Suspensi, & interditi simpliciter, non sunt prohibiti prædicare.

DECISIO VI.

Ex conf. 6. [alias] 49.
11. 48.

EXcommunicatus ab homine nominatim, per Bullam Cruciatæ confessario, non præmissa partis satisfactio, absolui nequit, & absolutio aliter facta non valet, & celebrando, irregularitatem incurrit.

DECISIO VII.

EXcommunicatus specialiter ab homine non nisi ab excommunicante, vel successore, vel superiore eius absolui potest, sed neque id illi facere possunt, nisi satisfacta, vel consentiente parte aduersa.

DECISIO VIII.

Ex conf. 7. alias 34.

SI alter ex colligantibus super beneficio possideat, & alter sciat, vel probabiliter credat eum non habere ius, non reddendo, nec reuelando fructus ad illud beneficium pertinentes etiam si ad iustantiam possessoris publicari sciat literas monitorias, ut sub pœna excommunicationis latæ sententia reddat, vel reuelet quicumque tenet, vel scit res ad illud beneficium pertinentes intra certum terminum, excommunicationem non incurrit: quia nemo ob literas eiusmodi monitorias reuelare tenetur, quæ iuste credit esse sua, vel ad se, vel ad alterum pertinere, & non ad eum, ad cuius instantiam literæ illæ datæ sunt; Non enim fructus beneficii ei debentur qui canonico titulo caret, & ius non habet, & ideo neque qui eos tenet, illi reddere, neque qui illos ab alio teneri nouit, ei reuelare tenetur; secus autem si dubitet, vel leuiter credat, an sibi, vel alteri colligantium ius esset; tunc enim non reddendo, vel non reuelando in excommunicationem incidit, cum in dubio credendum sit beneficii fructus ad possessorem bonæ fidei pertinere. Arg. l. illud. ff. de petit. hæc.

DECISIO IX.

Ex conf. 8. alias 40.

EXtraneus Gregor. XIII. inci. Ab ipso Pont. edi. Ann. 1574. quæ obligat ad denunciandum eos, qui sciunt aliquem esse in culpa transgressionis illius eo quod promiserit, dederit, vel acceperit pecuniam, vel aliquid aliud pro gratia obtinenda; quamuis ex vi verborum ad denunciandum complices extendi videatur, ex mente tamen legislatoris ad solum principalem transgressorem denunciandum, vel ad summum ad solos illos, qui principales actores in dando, vel accipiendo fuerunt, extenditur; quoad alios vero complices denunciandos non est recepta. ex Nauar. in Man. c. 23. num. 62.

DECISIO X.

Ex conf. 9. alias 5.

EXcommunicatio a delegato lata, qui copiam commissionis suæ petenti dare non vult, non solum iniusta, sed etiam nulla censenda est. ex Innocent. in cap. venerabilis, num. 5. de censib.

DECISIO XI.

Ex conf. 10. alias 3.

Iudex debitorem monens ut sub pœna excommunicationis soluat, si illo non solvente, nec comparente, nec allegante cur soluere non debeat, idem iudex declaratoriam decerni iubeat, quæ excommunicatus declaratur, nullo alio modo sententia excommunicationis lata, talis debitor se excommunicatum non esse iuste credere potest cum neque primum monitorium excommunicationem contineat, sed eius comminationem, ita Gloss. in c. 1. de sagitar. neque mandatum declaratorium, quia declaratoria excommunicationis eam non continet, sed quod factum est, declarat. l. Here des. palam, §. 1. ff. de test. & ante declaratoria cum excommunicatum non fuisse constat.

D E.

DECISIO I.

Ex conf. 1. alias 51.

EXcommunicari à solo Notario, etiam ecclesiastico, quamuis ex pacto procedat, ad dicta clausula, ut nisi contenta intra diem constitutum adimpleat, excommunicationem latæ sententiæ incurrat; nemo potest, siue clericus, siue laicus fuerit; Quando quidem excommunicatio in aliquem sine iurisdictione ecclesiastica ferri nequit. c. L. & G. de offic. deleg. Notarius autem etiam Ecclesiasticus, quatenus est talis, nec iudex est, nec vllam iurisdictionem habet, & ideo nec absolute, nec sub conditione, si vsque ad talem diem non soluerit, debitorem excommunicare potest.

DECISIO II.

Ex conf. 2. alias 11. de cler. excomm. ministr.

Celebrans in altari interdicto, sicut si in ecclesia interdicta celebraret, irregularis efficitur; cum celebrans in loco interdicto, irregularis sit; c. Is qui. de sent. excomm. in 6. altare autem est locus, immo locus, ubi celebratur.

DECISIO III.

Ex conf. 3. alias 2.

Monitus sub pœna excommunicationis latæ sententiæ, contra monitionem peccans, excommunicatus est, non tamen ab aliquo, donec per suum iudicem competentem citatus, & auditus denunciatur esse excommunicatus, euitandus est. Extr. Ad euitanda. Martini V. & Na. in Man. c. 27. num. 35.

DECISIO IV.

Ex conf. 4. in vtrisque.

Quamuis excommunicatio maior pro culpa preterita sine monitione ferenda non sit, ex Nau. in Man. c. 27. nu. 2. 9. & 11. & habetur c. omnes. 16. q. 7. & c. Sacro. de sent. excomm. & Conc. Trid. sess. 25. c. 3. de ref. & sine monitione lata, iniusta sit, valida tamen est nisi in casibus a iure expressis; c. si episcopus 11. q. 3. & c. Sacro. & ibi gloss. de sent. excomm. & sic excommunicatus absolutione regulariter indiget, & ante absolutionem celebrans, irregularis efficitur.

DECISIO V.

Ex conf. 5. alias 52.

EXcommunicatio in solos Christianos baptizatos, mortales, & superiores habentes ferri potest, cap. omnis Christianus. 11. q. 3. & Nau. in Man. c. 27. num. 13.

DECISIO XII.

Vicarius Generalis episcopi, qui ob pretenfam innoyationem excommunicatus, & nominatim declaratus est, a qua declaratione appellauit, cum eodem Episcopo communicans in actis, quæ episcopus innoyando fecisse dicitur, nec excommunicandus est, nec euitandus; non solum ex eo, quod excommunicatio Episcopo, non censetur excommunicatus Vicarius eius, c. r. de offic. vica. in 6. sed etiam quia Episcopus appellauit a declaratione, qua excommunicatus declaratus fuit, vnde & ipsa declaratio suspensa fuit: quamuis enim excommunicatio per appellationem non suspenditur, c. is qui, de sent. excom. in 6. & gl. in c. cupientes, de elect. in 6. declaratio tamen, qua quis in excommunicationem incidisse declaratur, per appellationem suspenditur, vnde talis Episcopus nec alios vitare nec alij illum vitare tenentur, lite super declaratione durante.

DECISIO XIII.

Ex conf. 13. alias 13. de heret.

Excommunicans cum heretico excommunicato denunciato in ijs, quæ ad animæ salutem pertinent, & ad aliqua alia incidenter, quæ vt magis proficiat, intentæ sunt, c. cum voluntate, de sent. excom. nullam censuram etiam excommunicationis minoris incurrit: sed neque aduocatus pro consilio ab heretico pecunias accipiens, excommunicatus est, c. Non liceat, 11. q. 3.

DECISIO XIV.

Ex conf. 14. alias 14.

Episcopus pauperes mendicare non assuetos, ab excommunicatione Papæ reseruata absoluere potest, Arg. c. quod de his & c. quauis, de sent. excom. & c. eos, tit. eod. in 6. & sic absoluti ab Episcopo propter impedimentum veniendi Romam, ad veniendum postea Romam non sunt obligati.

DECISIO XV.

Qui propter impedimentum veniendi Romam a percussione clerici absolutus potest, etiam a quacunque alia excommunicatione reseruata pari ratione absolutus poterit.

DECISIO XVI.

Ex conf. 15. alias 11. de priuileg.

Facultas concessa Episcopis absoluendi ab hæresi in foro conscientie tantum à Concilio Tridentino, scilicet, 24. c. de ref. per Bullam Cæcæ Domini, ibi, [Ac cuiusuis Concilij decreta,] abrogata est: Et potestas data olim à Concilio vt postea Episcopus ab ea in foro conscientie absoluere, absoluto, quoad forum exterius nihil prodesse potuit; in hoc enim foro, perinde se habuit, ac si absolutus non esset. Potuit autem episcopus ab excommunicatione ob hæresim incursa extra confessionem sacramentalem absoluere, data ei facultate, vt ab alio in foro conscientie, & sacramentali absolueretur.

DECISIO XVII.

Ex conf. 16. alias 42.

Episcopus, vel Vicarius generalis, qui aliquem in excommunicationem Papæ reseruata incidisse declarat, ei facultatem audiendi Missas, & officia diuina, & communicandi cum alijs, dare non potest.
[Consilium decimum septimum, quia idem omnino est cum illo secundo de conditionibus appositis, lib. 4. titu. 4. hoc in loco omissum est, ne frustra bis repetatur.]

DECISIO XVIII.

Ex conf. 18. alias 45.

Declaratus excommunicatus ab Auditore Rotæ, & de consensu Procuratoris aduersarii absolutus a Nuncio Sedis Apostolicæ ad certum tempus, dicente habere facul-

ratem absoluendi illum auctoritate Apostolica debitis circumstantiis obseruatis; si sic absolutus intra tempus illud celebret, in excommunicationem non incurrit, & fructus beneficii facit suos; cum legati facultatem absoluendi, saltem ad tempus, in huiusmodi casibus propter absentiam eius, ad quem pertinet absolutio, habere soleant; c. eos, idem statuimus, de sent. excom. in 6. & Nau. in Man. c. 27. num. 46. Auctoritas autem Nuncij dicentis se facultatem illam habere, & facientis facultatem celebrandi per tempus ab eo præfixum, iusta causa est cur alter se bene absolutum esse credat, & quod celebrare possit, & etiam a dolo & contemptu excusetur, sine quo irregularitas non incurritur. Pan. in pastoralis. de appell.

DECISIO XIX.

Ex conf. 10. alias 10. de verb. sign.

Episcopi contra officiales, & Nuncios sedis Apostolicæ, sine Papæ licentia procedere, aut vllam in eos censuram ferre, non possunt. Extr. cum Mattheus, de heret.

DECISIO XX.

Ex conf. 20. [alias] 9.

22. deest in nouis.

Excommunicatio in vniuersum Capitulum, non simpliciter, & absolute sed eum conditione lata, & etiam in singulos eius Canonicos, qui culpabiles forent, culpa mortali ligat, c. Romana, §. vniuersitatem, de sent. excom. in 6. suspensio capituli non censetur singulares eius suspensio, nisi culpabiles sint, etiam si sit suspensio ab ingressu ecclesiæ, ex Nau. in Man. c. 27. num. 152.

DECISIO XXI.

Ex conf. 21. alias 1. de dolo, & cont.

Intimatio facta Canonicis non congregatis in Capitulo, nec in alio loco legitime vocatis prout requiritur ad hoc, vt Capitulum faciant, ex Fel. in c. eam te, de refer. nec legitima est, nec pro tali habenda, nisi clausula apposta, si non pater turus ad Capitulum accessus, vel nisi Capitulum intimationem impediatur, nec ad penas incurtendas sufficit.

DECISIO XXII.

Ex conf. 23. alias 57.

Collationes beneficiorum factæ à Capitulo suspensio, & non declarato, validae sunt, cum legitima declaratio ad incurtendas penas, etiam ipso iure incurtus, requiratur; Gl. in cle. 1. de cens. & Fel. in c. Rodolphus, de refer. maxime cum gesta à Capitulo etiam suspensio fiant tanquam a persona publica, cuius gesta valent, donec tolerentur, c. Ad probandum, de re iudic.

DECISIO XXIII.

Ex conf. 24. alias 7.

Excommunicatio contra Capitulum, vel Collegiū absolute lata, nihil addito de singularibus eorum, nulla est, c. Romana, §. vniuersitatem, de sent. excom. in 6. fecus autem si contra Capitulum, & singulos culpabiles feratur, tunc enim culpabiles mortaliter ligat, quamuis non culpabiles venialiter solum; Nemo enim excommunicationem generaliter latam, nisi ob culpam mortalem incurrit, c. Nullus, 11. q. 3.

DECISIO XXIV.

Canicus mortaliter culpabilis, Collegij, vel Capituli excommunicati cum singularibus culpabilibus celebrando irregularis efficitur, c. clerici, lateres, & c. si celebrat de cleric. exc. ministr. poterit tamen in loco sacro sepeliri, si denunciatus non fuerit; quia nemo excommunicatum viuum, aut mortuum, si denunciatus non fuerit, vitare tenetur; vt habetur per Extr. ad euitada. Martini V. & per Nau. in Man. c. 27. nu. 35. ipse tamen vitans, alios

alios vitare obligatur, cum Extrava. Papa, nihil ipsi-
met culpabiliter excommunicato, sed solum alijs cum ex-
communicato non denunciato communicantibus proficit.

DECISIO XXX.

Ex conf. 29. alias 36.

DECISIO XXV.

Ex conf. 25. alias 1. de foro comm.

25 **V**s dicere sine iurisdictione nemo potest, nullumq; ius
in ecclesiasticis laica potestas absque privilegio sedis
Apostolice habere potest, c. Nunquam c. si Imperator,
& c. cum ad verum. d. 96.

DECISIO XXVI.

26 **V**lla Cene Domini, & omnia, que in ea sunt conten-
ta, spirituaalia continentur, & in laicos ratione peccati mor-
talis fertur, cuius censura ad Papam pertinet, qui de pecca-
to mortali quoscunque Christianos, etiam Reges, & Im-
peratores corripere, & si non se correxerint, censura eccle-
siastica ad id cogere potest, maxime cum Papa in Bulla ce-
ne, non pro se, sed pro vniuersali salute animarum, pro
Republica Christiana, pro libertate ecclesiastica, & sedis
Apostolice conseruatione, & vnitatis sibi a Deo commen-
data, sententias fertur, quoad ea, que ad veram religio-
nem, & animarum salutem spectant, Reges, & Imperato-
res subditi sunt, nihilque de eis statuere possunt.

DECISIO XXVII.

Ex conf. 26. alias 3. de fide instr.

27 **A**bsoluto ab excommunicatione vel ab irregularitate
quoque forum conscientie tantum, expedit aliquan-
do multum ad euitandam poenam, que in foro exteriori
propter contemptum excommunicationis, vel legis, ei im-
poni possit, litteras eiusmodi absolutionis habere quales sine
violatione secreti habere possit, curando vt confessarius,
qui virtute litterarum penitentiarie in foro tantum con-
scientie absoluit, coram Notario, & testibus absoluto
schedulam clausam, & signatam tradat, dicendo, quod ip-
se absoluit eum confessum eo modo, & de eo quod conti-
netur in ea, & Notarius postea in dorso eius scribat, quod
tali anno, mense, & die rogatus fuit coram illis testibus, a
tali confessario, & absoluto, vt eiusdem rei si dem faceret,
& ibi sigillum suum publicum poneret, eo modo quo in
testamento in scriptis facto iure fieri debet, & consuevit.

DECISIO XXVIII.

Ex conf. 27. alias 59.

28 **C**onfessarius beneficiarium occulte excommunicati
& qui ob excommunicationem distributiones quo-
tidianas sibi non acquirit, ex Glo. in c. pastoralis, §. verum,
de appell. ad eas restituendas eis, qui interfuerunt, monere
tenetur, alios vero fructus ex beneficio re potere excommu-
nicationis occulte perceptos absolutus restituere non te-
netur.

DECISIO XXIX.

Ex conf. 28. alias 44.

29 **L**icentia suscipiendi ordines a quocunque voluerit, ab
Episcopo concessa ante excommunicationem per so-
lam excommunicationem superuenientem iure, nec
cessat, nec petit, c. pia. de excep. in 6. & gl. in c. 1. eod. titu. &
lib. cum huiusmodi poena nullibi sit statuta; vnde absolu-
tione ab excommunicatione obtenta, vt quis potest licen-
tia prefata Episcopi antea tamen ea iure vti non poterit:
Quia licet illa per excommunicationem non cessat, vsus
tamen eius impeditur: sicut & vsus alius cuiusque com-
municationis, cum excommunicatio. 1. 1. qu. 3. Si tamen
in excommunicatione primam censuram, aut ordines Mi-
nores assumat, irregularis non efficitur, cum in nullo cor-
poris iuris loco huiusmodi culpe irregularitatis poena im-
posita sit, & poena irregularitatis in solis casibus a iure ex-
pressis incurritur, c. is qui, de sent. excomm. in 6. Nec in habi-
lis ipso iure ad beneficium assumendum, eosdem ordines
in excommunicatione sumendo efficitur.

30 **V**icarius foraneus, cum animarum periculis occurrerit
teneatur, maxime, sibi subditorum, approbatum ab
ordinario iusta ex causa, presertim in scium & ignarum,
confessiones virtute iubilaei audire prohibens, non peccat;
nec excommunicationem Bullae cene Domini incurrit;
cum illa non omnes quomodocunque executionem illam
impedientes excommunicet, sed eos solum, qui auctori-
tate id faciunt, volentes querere, vel vsurpare sibi aliqua
auctoritatem super literis, & mandatis Apostolicis, & ea-
rum executione, que Vicarius predictus sic prohibendo
non facit, sed solum declararet, mentem Pontificis non ef-
fere vt presbyter adeo ignarus, & male vtens officio confes-
sarij, tanta potestate & auctoritate vtatur, que per iubi-
laeum confessariis dari & concedi solet.

DECISIO XXXI.

Ex conf. 30. alias 37.

31 **Q**ui vel per se, vel per alium suo nomine factam lre-
rarum Apostolicarum executionem impedit, aut
post factam ratam habet, Arg. c. cum quis, de sent.
excomm. in 6. & Reg. rati habitationem. de reg. iur. in 6. excom-
municationem Bullae cene quoad vtrumq; forum incur-
rit, si mandatum, vel ratificatio probetur, sin autem proba-
ri non possit, ea in foro exteriori non incurrit, sed solum in
interiori, si vete mandatum, vel eius ratificatio interuenerit.
Non tamen presumitur interuuisse mandatum, vel
ratificatio eius, ex eo solo quod sit frater eius, qui Bullae
contrauenit, quia nemo in dubio delinquere presumi-
tur, nec alterius delictum, nec solam cognationem appro-
bare. ca. 2. de reg. iur.

DECISIO XXXII.

Ex conf. 4. alias 37. de Iudais.

32 **C**aptiuus coactus timore mortis, tritremes fabricans,
quibus pirata contra Christianos venire solet, si plus
operae nauibus fabricandis, quam vius suae conserua-
tio requirit, non impendat, neque peccat, neque in excom-
municationem incidit: cum huiusmodi actiores illicita non
sit, & res illa in bonum, & malum finem fieri possit.

DECISIO XXXIII.

Ex conf. 32. alias 2. de immun. eccl.

33 **L**icet iurisdictionem ad personas ecclesiasticas ratio-
ne dignitatis ecclesiasticae pertinentem vsurpans, aut
onus insolitum personis ecclesiasticis imponens, in ex-
communicationem Bullae cene decimam quartam inci-
dit, ex Nau. in Man. c. 17. num. 69.

DECISIO XXXIV.

Ex conf. 33. alias 16. de statu monach.

34 **R**eligiosum sine licentia Praelati sui ad Curiam facul-
tatem animo nocendi Monasterio proficiscentem,
& literas ad alios religiosi scriptas ad Papam deferre-
tem Praelatus vbicumque etiam extra territorium eius ca-
pere, & carceribus mancipare, easdemque literas ad Papam
directas aperire, & legere potest, arg. l. 1. Cod. vbi Curialis,
vel cohortalis & l. 1. C. vbi causa status Nec aliquam exim-
de censuram, aut poenam incurrit, cum nullibi censura, aut
pena huic imponatur, argum. c. cum olim. 1. de off. delega.
Neque enim litere ille ad Papam legitime dirigi, aut ab a-
liis religiosi scribi, aut sine Praelati consensu mandati pos-
sunt, cap. Non dicatis. 1. 2. qu. 1. & cap. cum ad Monaste-
rium de statu Monach. Cum omnia, que religiosi habent,
ad Monasterium pertineant, & ad Praelati eiusdem admi-
nistrationem, cap. Nullam. 1. 8. qu. 2. Regularis autem Cur-
iam secularem animo nocendi Monasterio adiens, excom-
municatur. Clem. 1. de statu Monach. & Concil. Trident. sess.
25. c. 4. de regul.

DE-

DECISIO XXXV.

Ex conf. 34. alias 7.

LAicus, fructus clerici debitoris sui apud laicum aliquos existentes sed ad clericum ratione sui beneficii pertinentes, per iudicem laicum sequestrari faciens, excommunicationem decimam septimam Bullæ Cœnæ non incurrit, cum Bulla hæc penalis sit, nec ad alium casum extendenda, c. pœnæ, de pœnit. præsertim cum hæc solum usurpantem, & sequestrantem fructus ecclesiasticos sine licentia Papæ, vel alterius ad quem pertinet, illam licentiam dare, excommunicet; excommunicatio autem contra facientem aliquid lata, nec procurantem, nec consulentem, nec mandantem fieri includit, nisi per alia iura id declaratur, & Na. in Man. c. 27. num. 51.

DECISIO XXXVI.

Ex conf. 35. alias 30.

EPiscopus nepoti centum aureos debens, quos sapius rogatus solvere noluit, si nepos nocte granarij eius adiens, & ex inde granum pro aureis debitis accipiens, ab eodem Episcopo denunciatur excommunicatus, & in Bullam Cœnæ Domini incidisse declaratur; Quamvis nepos sic auferendo granum, peccat, declaratio tamen, qua Episcopus Nepotem suum excommunicatum esse denūciat, sine citatione facta, iniusta est, & ipso iure nulla: ex Glof. cle. 1. de censib. Nec sic granum auferendo in excommunicationem decimam quartam præfatæ Bullæ incidit; eo quod granum illud, neque usurpando sibi vilam auctoritatem publicam ordinariam, vel delegatam, neque fructus, & redditus ecclesiasticos, sed solum tamquam creditor, accipit bona fide existimans licere sibi tantum de bonis sui debitoris capere, quantum sibi debetur, præsertim quia granum illud non tamquam res ecclesiasticas, sed tamquam res particulares sui debitoris, qui nullatenus ei solvere volebat, accipere intendit. ex Nau. in Man. c. 27. n. 26.

DECISIO XXXVII.

Ex conf. 36. alias 33.

Promittens, & promissionem acceptans pro gratia temporaria a Papa obtinenda excoicatur. Extrauag. 1. de sent. excō. Greg. xij. Extr. Ab ipso edit. 1574. conf. 27.

DECISIO XXVIII.

Ex conf. 37. alias 31.

Cardinales, vel Episcopos præeuntes, & fugientes in domos suas, vel in partes tutores eius hostiliter insequentes animo eis iniuriam inferendi, excommunicationem Bullæ cœnæ incurrunt; secus tamen qui domos eorum adeunt, postquam illi iam non fugerant, an se in domos eorum adeunt, postquam illi iam non fugerant, aut se in domos suas receperant, & in eis manēs; sicut nec qui vadunt ad domos illorum, ad insultum aliquem palatii eorum dandum excommunicationem incurrere censentur, vt ait Nau. in Man. c. 26. num. 67. & 97.

DECISIO XXXIX.

Ex conf. 38. alias 29.

Episcopum, vel clericum, quemcumque tangens, aut retrahens absque intentione mala, vt futurum aliquod scandalum, aut peccatum ab eo committendum impediat excommunicationem non incurrit: Cum talis retractio, & apprehensio non peccatum sed meritum sit, excommunicatio autem sine peccato mortali, aut dolo non incurritur. ex Nau. in Man. c. 78. num. 87. & 89.

DECISIO XL.

Ex conf. 39. alias 43.

Clericum aliter quam pro defensione propria, vel proximi cum moderamine inculpatae tutelæ percussit, excommunicationem incurrit, & si percussio enormis sit, Papæ referatur; c. si quis suadente, 17. q. 4. & Nau. in Man. c. 27. num. 90. sin vero leuis fuerit, ab Episcopo absolueri poterit.

DECISIO XLII.

Ex conf. 40. alias 25.

Monachus coram magna parte conuentus, manus in alium religiosum inferens, eum a pectore excipiens, vel a sede expellens, vel brachio violentè extrahens, mortaliter peccat, & excommunicatus publicus censendus est, & ab alijs sine alia Iudicis declaratione vitari debet; cum talis notorius clericus percussor censetur. vt habetur per Extrau. Adr. ad epistola Mart. V.

DECISIO XLIII.

Ex conf. 41. alias 25.

Clericum casu cum vxore inuentum, & ex continentia occidens, excommunicationem non incurrit, secus autem qui postea, & remisso dolore, aut ex præcedenti marito iudicio, & deliberatione, id facit, c. si vero de sent. excō. Angel. ver. excomm. 1. §. 19.

DECISIO XLIII.

Ex conf. 24. alias 28.

Prælatus causa iustæ correctionis subditos suos religiosos per se, vel per alium verberare potest, dummodo verberans Monachus, vel clericus sit; secus tamen si laicus fuerit, tunc enim per laicum verberans excommunicatur, c. vnuerfitatis. de sent. excomm.

DECISIO XLIV.

Ex conf. 7. alias 3.

Episcopus a cassibus, & censuris, ante, & post Conciliū Tridentinum, sel. 24. c. 6. de ref. Papæ referuatis in rebus proprijs, & specialiter in constitutione contra receptores Bannitorum promulgata Anno 1590. & alijs constitutionibus editis, in foro conscientie absolueri potest, præterquam in cassibus cum clausula derogatoria referuatis, per quam sufficienter dicto Concilio derogatur.

DECISIO XLV.

Ex conf. 44. alias 27.

Apparitores, clericos arma nocte portantés capiendos non peccant, nec excommunicationem vllam incurrun, c. si quis suadente, 17. q. 4. cum clericus noctu cum armis incedens ad delinquendum ire iuste præsumi possit, ex Panor. in cap. vt fama de sent. excomm. quod iuste apparitores illi impedire possunt, nec illis in tali euentu metum iniuste, sed iustissime inferunt, eosque ad suos iudices iuste ducere possunt: Huiusmodi enim metus violentiam aliquam non inducit, quæ tamen ad pœnam canonis incurrendam est necessaria.

DECISIO XLVI.

Ex conf. 45. alias 32.

Subdiaconum incarcerans, & tanquam testē, aut principalem examinans, vltra excommunicationem Canonis, c. si quis suadente, 17. q. 4. in excommunicationem etiam vdecimam, vel duodecimam Bullæ cœnæ incidit.

DECISIO XLVII.

Ex conf. 46. alias 54. de simonia.

Dantes, seu promittentes aliquid famulis, & ministris Papæ, vt pro gratia, seu beneficio, concedendo preces interponant, simoniam committunt, & excommunicationem, & alias iuris pœnas incurrunt; Extr. 1. de sent. excomm. & Extrau. Gregor. XIII. Ab ipso edit. anno 1574. constit. 28. Quamuis secus si illis aliquid debet, aut promittant, vt tantum causas eorum sollicitent, aut eos ad memoriam reducant.

DECISIO XLVIII.

Ex conf. 49. alias 12.

50. 11.

51. 14.

52. 10.

Promittens extra curiam aliquid ministris Papæ, pro Prototiatu, vel beneficio, vel dispensatione, vel aliqua alia gratia in eadem Curia obtinenda, ignorando penitus Extratraganem Gregorij xij. de Datis & promissis, extr. Ab ipso. Quamvis ex ignorantia saltem quoad totum conscientie, ex S. Thom. 1. 2. q. 76. art. 3. ex Nau. in Man. c. 27. num. 274. aliqua ex parte a peccato, & a penis grauibus, & eisdem extraordinarijs in predicta Extratraganti Gregorij xij. contentis, excusetur; pœnas tamen excommunicationis & annulationis gratiæ a Bonifacio viij. Extr. au. de sent. excomm. impositas, incurrit, ex Nau. in Man. cap. 27. num. 274.

DECISIO XLIX.

Ex conf. 53. alias 3. de reb. eccl. non alie.

Episcopus res, & bona ecclesiæ alienans, excommunicationem incurrit; Extr. 2. de reb. eccl. non alie. potest tamen, & tenetur bona illa recuperare, csi quis presbyterorum, tit. eod. cum excommunicato nondum denunciato ecclesiæ bona administrare non sit prohibitum, Extr. au. Ad editanda Martini V. aut etiam si alienata repetere, imo ipsi restitui debent, ex Nau. in Man. c. 17. num. 29. cum prodigo, & dissipatori nõ sit ipso iure administratio interdicha, sed solum interdichenda, c. veritatis, de dolo, & cont.

DECISIO L.

Ex conf. 54. alias 10. de sepulc.

Cadavera humana exenterantes, vel inhumaniter tractantes, seu mandantes, excommunicationem incurrit, Extr. 2. Bonif. viij. de sepulc. & Na. in Ma. c. 27. n. 105. Non tamen consentientes vt id fiat; cum lex excommunicans aliquod delictum facientem, consulentem non includat, nisi eadem lex, vel alia similis, cuius auctoritas ita tuere possit, illud exprimit, ex Nau. in Man. c. 27. num. 51.

DECISIO LI.

Ex conf. 55. alias 5. de regul.

Mulierem, Monasterium ingredi cogens, non secuto ingressu, excommunicationem incurrit, confecuto autem ingressu, non solum cogens, vt ait Concil. Trid. sess. 25. c. 18. de regul. sed etiam faciens, consulens, & auxilians, accessorie excommunicari videntur ita Nauat. in Manual. c. 27. num. 51.

DECISIO LII.

Ex conf. 56. alias 6. 7. de regul.

Religiosus neptem patre carentem habens; si ob timorem quem habet, ne in errorem incidat, vt Monasterium ingrediatur, cum effectu procuret, donec ad nubilem etate perueniat, ipsa, & matre nolentibus, quauis in foro exteriori excommunicatus iudicatur, ex Conc. Trid. sess. 25. c. 18. de regul. & si celebret, irregularis efficitur; in foro tamen conscientie non peccat, & ideo nec excommunicationem, nec irregularitatem incurrit; cum error legis dubia, & intellectu difficilis, qualis hæc est, a culpa mortali excuset, vt ait Innocen. in c. per tuas, de simonia sine qua excommunicatio non incurritur, c. nullus, r. 1. q. 3. & Nau. in Manual. cap. 27. num. 9. Raro tamen, & maxima cum moderatione procurandum est, vt puella tales in Monasteria includantur, vt ibi honeste vsque ad nubilitatem maneant.

DECISIO LIII.

Ex conf. 57. alias 21.

Pontifex receptans, & quomodolibet auxilium, consilium, vel fauorem Bannitis præstantes, excommunicans eos solum intelligit, qui receptant, vel iuuant directe, vel indirecte Bannitos, quoad delicta, quæ exercent, non autem illos, qui neque directe, neque indirecte eos, vt tales adiuuant, eo quod in huiusmodi statutis, non rigor verborum, sed intentio legislatori ponderari debet; c. intelligentia, de verb. sig. præsertim, quia in Bullæ præmio significat se illos solos excommunicare velle, qui eos presumptiue receptarent, vel ad malefaciendum, aut in peccato perseverandum iuuarent, non autem eos qui salutem animarum eorum quouis modo procurarent, vel cibum eis in necessitate ministrarent, aut etiam eos iuuarent ad euadendum manus iustitiæ sine scandalo, & violentia, ad finem melius se conuertendi, & pœnitendi, Arg. c. cum voluntate, de sent. excomm. & c. pasce. d. 86.

DECISIO LIV.

Ex conf. 59. alias 22.

Excommunicatus non est receptans, quem dubitat esse Bannitum famosum, cum mens Conditoris nõ sit includere omnes mortaliter palam, vel occulte delinquentes; sed eos solum qui banniti famosi sunt, & ex professo huiusmodi delicta exercent, ita patet per Extr. Gregor. xij. contra Bannitos, quæ incipit, Tanta. edit. 1580. constituit. 66.

DECISIO LV.

Ex conf. 60. alias 19.

Papa sub pena excommunicationis late sententiæ prohibens, vt habetur per Greg. xij. Extr. Pro nostris. edit. 1579. constit. 91. ne cuiusvis ordinis fratres ad aliquas moniales sui ordinis scribant, scribente ad aliquam non includit, dummodo ad illam epistola non perueniat. Quamvis enim verba illa Conditoris, [Nemo fratrum scripta mittere audeat,] proprie non requirant, vt scriptum ad monialem perueniat, illud tamen voluisse præsumitur, quia scripture missio nisi perueniat ad quam mittitur non nocet; sic tamen scribens peccat.

DECISIO LVI.

Ex conf. 61. alias 54.

Millam simoniaci, & proinde excommunicati per Extr. au. 2. de simonia audiens, non peccat, nisi Missans denunciatus sit; quia communicans cum excommunicato specialiter, seu nominatim non denunciato peccare nõ censetur, Extr. Ad euitanda Martini V. & Nau. in Man. c. 27. nu. 35. sufficit tamen fama excommunicationis cum denunciatione ad hoc, vt excommunicatos denunciatos vitare teneamur. Sicut enim iure antiquo ad excommunicatum euitandum fama sufficiebat; c. Illud. de cle. excomm. ministr. ita & de iure nouo fama de excommunicatione cum denunciatione sufficere videtur, cum eadem ratio, & æquitas in vtroque casu sit, & ideo idem ius erit. c. Dudum de elect.

DECISIO LVII.

Ex conf. 62. alias 17. de privileg.

Prohibitum a prælatione celebret, suspensus esse censetur, dummodo illam prohibitionem Prælati in scriptis faciat; secus vero si tantum verbo prohibeat: Tunc autem solum Prælati suspendere censetur, quando subditum in scriptis, in ordinibus ministrare prohibet; solo autem verbo prohibens, simplicem tantum prohibitionem facere præsumitur; Arg. l. si procurator. ff. de cond. indeb. quia in dubio nemo actum eo modo velle facere censetur, quo sit delictum, prohibens autem celebrare sine scriptura, si id animo suspendendi faciat, delinquit; ipsoque iure suspensionem incurrit; c. 1. de sent. excomm. in 6. si vero id faciat animo non suspendendi, sed simpliciter prohibendi, non peccat, & ideo in dubio sic prohibendo, nolle suspendere præsumi debet.

D E.

DECISIO LVIII.

Ex conf. 63. alias 58.

58 **C**um suspensio ab officio generalior sit, quam suspensio a divinis, suspensus a divinis, illis intercedendo, pluiquam suspensus ab officio irregularis non erit. Ita Innoc. in c. fi. de exco. prel. & Nau. in Man. c. 27. num. 163.

DECISIO LIX.

Ex conf. 64. alias 4. de cler. excom. ministr.

59 **E**piscopus a divinis suspensus, quamvis actus ordinis, & officij exercere non possit, & exercendo irregularitatem incurrit; c. 2. §. fi. de re iud. in 6. Missam tamen, & officia divina audire, confiteri, communicare, non solum extra suam dioccesim, sed etiam intra eam, immo intra ecclesiam cathedralem, ut quilibet alius Dominus laicus, potest, dummodo Missam coram se auctoritative celebrari non faciat.

DECISIO LX.

Ex conf. 65. alias 56.

60 **S**uspensus excommunicatus, vel interdictus ante denuntiationem evitandus non est, & iurisdictionem publicam valide exercere potest. Extra. ad evitanda Mart. V.

DECISIO LXI.

Ex conf. 66. alias 17. de cle. exco. ministr.

61 **S**uspensio, quæ per concubinatum notorium incurritur, c. nullus, c. præter. d. 32. c. scilicet in titulis, 1. §. q. 8. ipso iure per penitentiam tollitur, c. si qui sunt, d. 81. & gl. ibi, & ait Nau. in Man. c. 25. nu. 77. & c. 27. nu. 154. irregularitas tamen orta, vel ex concubinato publico, vel ex celebratione publici fornicarii ipso iure per penitentiam non tollitur, ita Nau. in Man. c. 25. num. 77.

DECISIO LXII.

62 **P**apa ab irregularitate nec absoluit unquam, nec ab ea facultatem absoluendi facere censetur; nisi id exprimat, etiam si in Bullis clausula illa, [Te a quibusvis censuris absolventes,] addatur.

DECISIO LXIII.

Ex conf. 67. alias 4. de corp. vitiat.

63 **C**lericus minorum ordinum, qui per infirmitatem, & ægrotudinem omnes digitos utriusque pedis, exceptus pollicibus amittit, irregularis non efficitur, sed ad maiores ordines ascendere, & beneficium obtentum retinere potest; c. qui partem. c. si quis a medicis, & c. si quis in ægrotudine d. 55. cum nullus defectus, partis membri irregularitatem quempiam reddat, nisi magnam deformitatem inducat, aut impotentem ad viendum ordinibus faciat, c. 2. de corp. vitiat. & Nau. in Man. c. 27. num. 298. & 306.

DECISIO LXIV.

Ex conf. 68. alias 41. de homicidio.

64 **Q**ui archibulum, rota non flexa, super scamno dimittit, & exinde aliquis ex rote tactu occiditur, irregularitatem ex homicidio casuali, & dispensabili ob huiusmodi actum illicitum, & in non flectendo rotam commissam negligentiam incurrit, & Nau. in Man. c. 27. num. 219. & 239.

DECISIO LXV.

65 **S**uspensus ab Altaris ministerio, nulla facta mentione de fructuum receptione in sententia ab ordinario suo lata, fructus beneficii ante suspensionem, & irregularitatem questus, cuius neque titulum, neque administrationem fructuum, irregularitas superueniens tollit, ex Inn. in c. cum nostras, de concess. præb. percipere potest; eo quod

suspensio, & suspensio ab altaris ministerio, res diuersæ sunt; Glof. in Clem. cupientes, de pen. a diocesis autem non fit illatio, l. Papinianus, ff. de minoribus, præsertim ad penam ampliandam, c. pœna. de penit. d. 1.

DECISIO LXVI.

Ex conf. 69. alias 12. de cler. exco. ministr.

66 **E**piscopus bona fide, & sine animo contraveniendi decretis Concilij Tridentini, ses. 6. c. 5. de refor. Pontificalia in aliena diecesi, ubi eum morari contingit, sine licentia Episcopi diecesis exercens, consecrando nimirum Calices, vel Corporalia suspensionem incurrit, & si postea celebret, aut alia munera episcopalia administret, irregularis efficitur.

DECISIO LXVII.

Ex conf. 70. alias 3. de cler. non ord. ministr.

67 **D**iaconus, qui ut talem se gerens, & non ut sacerdos, puerum solemniter baptizat, presente & annuente parochio quamvis in foro exteriori irregularis iudicari possit, quia præsumitur baptizasse tanquam presbyter, usurpando officium presbyteri, ex Nau. in Man. c. 27. num. 242. si tamen sine dolo, aut contemptu id faceret putans id sibi licere ex licentia parochi, in foro conscientie irregularis non erit, Pan. in c. pastoralis, §. verum de appell.

DECISIO LXVIII.

Ex conf. 71. alias 6. de eta. & qual. ord.

68 **S**acerdos ante legitimam ætatem ordinatus, irregularis efficitur, & sicut interdictus ad Missam celebrandam, & alios quoscumque actus specialiter ordinibus deputatos inhabilis redditur, nec sine peccato in officijs, defunctorum, verba illa [Dominus vobiscum] aut orationes, quas presbyteri soli in huiusmodi officijs proferre solem, dicere potest, cum sui actus peculiariter presbyterorum sint; sic tamen irregularis novam irregularitatem celebrando non incurrit, cum nullus irregularis celebrando contra iura, aut ministrando in officio, novam irregularitatem incurrat, Inno. recep. in c. si celebr. de cler. excom. ministr. & Nau. in Man. c. 27. num. 194. quamvis ante obtentam dispensationem celebrando mortaliter peccet. Arg. c. fi. de tempor. ord. & c. inquisitionis, de accusat. quia irregularitas neque vera suspensio est, neque censura ecclesiastica, & ita celebrans illa irretitus nullam violat censuram, nec aliquid aliud, cuius violatio novam infligat irregularitatem, nemo autem sit irregularis, nisi in casibus a iure expressis, c. is qui, de sent. excom. in 6. & Nau. in Man. ca. 17. num. 194.

DECISIO LXIX.

Ex conf. 72. alias 15. de cle. excom. ministr.

69 **E**xcommunicatus, & interdictus celebrando duas irregularitates, seu vnam ex duplici causa incurrit, arg. c. cum pro causa, de sen. exc. & c. ex parte, de off. ordin. sed vna sine altera tolli potest; cum non sit maior ratio, cur ex vna, quam ex alia causa incuratur, dici autem non potest ex neutra incurri, sicut etiam qui contra duo præcepta vno actu peccat, totidem peccata committit, quo præcepta transgreditur, aut vnum peccatum tot circumstantijs necessatio confitendum, quot præcepta est transgressus; unde duplici dispensatione indiget, aut vna ex duplici causa, & vna sine altera tolli potest, sed tamen donec altera tollitur, sublacione alterius vti nequit, d. c. ex parte.

DECISIO LXX.

Ex conf. 73. alias 1.

70 **F**emina quamvis non iure communi, ex Papa tamen privilegio excommunicare, & prædicare, sicut & laicus, potest, eo quod semina iurisdictione ecclesiastica habere potest, c. dilecta de maior. & obedi. c. dilecta. de excess. prel. qui vero iurisdictionem ecclesiasticam habet, etiam si claves non habeat excommunicare valet, ex S. Th. 4. d. 18. q. 2. ar. 2. q. 2.

DECISIO LXXI.

Ex cons. 74. alias 26.

Quia subitatus ob quædam contenta in schedula, quæ legit, clericum socium petentem vt sibi copiam eam legendi faciat, a se repellit, tangendo eum manu, qui tamen illud in iniuriam non accipit, excommunicationem non incurrit; eo quod excommunicatio maior sine peccato mortali non incurritur: cap. Nullus & c. nemo 11. q. 3. huiusmodi autem repulsio inter amicos, & conuersantes familiariter, culpa mortalis non est, cum in omni materia paritas rei a culpa mortifera excusare censetur, ex Nau. in Man. prælud. 9. nu. 12.

DECISIO LXXII.

Ex cons. 75. alias 5. de corp. vitiat.

Canilaginis auris parua carens particula, quæ legi potest, vel ita dissimulari, vt scandalum nõ inducat, vtendo capillo corone dimissiore, saltem in illa parte, irregularis non est, nec ad celebrandum dispensatione indiget; focus autem si tota, aut dimidiata, aut etiam tertia parte auris careat, ita Nau. in Man. c. 27. nu. 199. & 223.

DECISIO LXXIII.

Ex cons. 8. in Nouis, deest in antiquis.

Excommunicatio generaliter in capitulum lata, licet valere non censetur, c. Romana. §. in diuersitate. de sent. ex com. in 6. suspensio tamen sic absolute contra illud lata valet, & singulos de capitulo existentes ligat, c. si sententia, de sentent. exc. in 6.

DECISIO LXXIV.

Ex cons. 15. in Nouis, deest in antiquis.

Promittens in partibus certam pecuniarum quantitatem ei, qui dispensationem Apostolicam expeditã traderet, sub Extrauagante Gregorij XIII. incip. Ab ipso. & est 28 in ordine, comprehenditur; & gratia facta nulla, & irrita est, etiam si tertius, qui illam impetrauit, huius promissionis esset ignarus Gratia autẽ revalidatio sic per fordes promissas obtenta, ita danda videtur, vt non quod promissit, sed quod labor iuste meretur, persoluatur.

DECISIO LXXV.

Ex cons. 17. in Nouis, deest in antiquis.

Cum Papatus beneficium sit, c. 1. de maledict. omnif. que simoniacus in ordine, vel beneficio ipso iure excommunicationem incurrat. Extra. 2. de simo. consuequenter donans aliquid Cardinali, vt eueniente vacantia Sedis Apostolicæ, suo, & aliorum voto suffragetur tertio alicui digno pœna Extrauagantis Pauli IV. Extra. cum secundum Apostolum. & est constitutio 38. in ordine eiusdem aduersus ambientes Papatum edicte, ligatur, & simoniam committit, quæ licet ex sola donatione istius, conuentionalis sit, si tamen postea Cardinalis dicto tertio det, procuretve votum & suffragium, realis efficitur ex vtraque parte completa, quæ prædictam excommunicationem inducit. ex Nau. in Man. c. 23. nu. 105.

DECISIO LXXVI.

Ex cons. 18. in Nouis, deest in antiquis.

Extrauagans Gregorij XIII. incip. volentes edita anno 1577. & est 53. in ordine eiusdem. lata contra extrahentes frumentam ex statu ecclesiastico, vel euentes, ad alium usum, quam suæ familiæ sustentandæ, sub pœna excommunicationis, de imponenda, nisi autem de ipso iure incurrenda excommunicatione intelligitur, & simoniam committit, nisi ad factum peruenit sit, ex Nau. in Man. c. 27. nu. 51. nec extraxisse dicitur, qui extrahere tentauit, etiam si a loco capisset auferti dummodo territorium non exiuerit, qui non extraxit, sed emit extrahendum, & negociandum, soluitque stipendia extrahentis, immo etiam per aliquo militaria versus extremum statum ecclesiastici, per

quod extrahendum erat, solummodo adduxerit, excommunicatus non est.

DECISIO LXXVII.

Ex cons. 53. in Nouis, deest in antiquis.

Suspensi, & interdicti simpliciter, ab officio prædicandi non suspenduntur, ex Nau. in Man. c. 27. nu. 176. cū prædicatio de officiorum diuinorum numero non sit quæ interdicto personali, vel ab officio diuino suspensio interdicitur, vnde cum pœna extra proprios casus extendi non debeat, c. pœna de pœnit. d. 1. & c. odia. de regul. iur. in 6. quatinus Missam interdicti, aut suspensi denunciati audire, peccatum sit, Extra. Ad euitanda scandala, prædicantes tamen huiusmodi auditu hinc possunt, dummodo ab officio prædicandi expressè interdicti, aut suspensi non fuerint.

TITVLVS XXIV.

De verborum significatione.

S Y M M A R I V M.

- 1 Prohibitio ab ingressu Ecclesiæ, interdictum, & suspensio, diuersis respectibus appellatur.
- 2 Suspensi, seu interdicti in prohibitis actionibus vitandi sunt, si sint denunciati.
- 3 Fortunam pinguiorem fortitur, qui deducto ne cgeat, solvere potest.
- 4 Locus insignis dicitur, qui in ordine locorum quiddam habet præcipuum.
- 5 Concilium Proninciale, quid, & a quo congregari potest.
- 6 Verbum. Non suffragetur positiuum in Conc. Trid. sess. 24. cap. 12. quid denotat.
- 7 Concubinarij, non solum tertia parte fructuum, sed etiam distributionum, per cap. 14. sess. 24. priuantur.

DECISIO I.

Ex cons. 1. alias 9.

Prohibitio ab ingressu ecclesiæ, diuersis respectibus in iure interdictum, & suspensio, appellatur: c. sacro. de sent. ex com. c. 1. & c. si quis autem. de sent. ex com. in 6. Suspensio enim dicitur, si ob culpam propriam fiat, & non ob alienam; Interdictum vero siue ob culpam propriam, siue ob alienam fiat. ita Nau. in Man. c. 27. nu. 156. & 170. Sicut etiam duos ordines factos vna die suscipiens, aliquando suspensus dicitur, c. literas & c. dilectus. de tempor. ordin. & Nau. in Man. c. 25. nu. 71. generaliter sumpta suspensione: Aliquando autem & proprie irregularis dicitur, ex Nau. in Man. c. 27. nu. 241. ex eo quod irregularitas ex susceptione duplicis ordinis eodem die nata, sit duplex, vna quæ accipitur contra excommunicationem latam, ne furtim acciperetur; Altera vero ex eo, quod accipitur furtim tantum, quæ est longe minor prior; d. c. literas & c. dilectus & glo. ibi. & Pan. in d. c. literas. ff. c. data vero breuitas efficit, vt Papa verbo suspensionis vteretur, ad significandũ debiliorem esse irregularitatem, quæ oritur ex sola furtim acceptione, de qua ibi loquutus est, quam irregularitatem, quæ ex furtim assumptione, & contra excommunicationem simul nascitur, ne in re rarissime contingente Papa magis quam opus est se extendere.

DECISIO II.

Interdicti, & suspensi, si nominatim pro interdictis, & si suspensi denunciati sint in illis actionibus, a quibus eis interdicitur, vel a quibus suspenduntur, vitandi sunt; Extra. ad euitanda Martini V. & non in alijs, cum pœna extra casus proprios extendi non debeant, c. pœna. de pœnit. d. 1. & reg. odia. de regul. iur. in 6. & Nau. in Man. c. 27. nu. 151. 172. & 176.

O DE.

DECISIO III.

Ex consl. 2. in vtrisque.

3 **P**apa alicui sub pœna suspensionis præcipiens, ut eum ad pinguiorem fortunam venerit, dimidium actuum impendat ædificationi, vel immobilium emptioni, prout verba eius sonant, intelligendus est: Tunc autem ad pinguiorem fortunam peruenisse quis dicitur, quando ad eum statum peruenit, in quo de bonis suis honestè se sustentare poterit: Sicut & debitor ad pinguiorem fortunam venisse censetur, quando tantum habet, quod possit solvere, retento seu deducto eo quod ei ad commodè, & honestè viuendum sufficit: Inter eos, & l. miles. ff. de re iud. Honestà autem sustentatio ex personæ qualitate consideranda est, gl. in l. in condemnatione, ff. de reg. iur. §. sed si quis. Bal. in l. 2. Quod met. cau.

DECISIO IV.

Ex consl. 3. alias 1.

4 **L**ocus insignis in iure, aut literis Apostolicis, is intelligitur, qui in ordine locorum quidam præcipuum, & speciale habet, & pro tali vulgo habetur, arg. l. labeo. ff. de supel. leg. & c. ex literis. de spon. alibus, & talis esse potest, quauis muris cinctus seu muratus non sit, ca. statutum de rescript. in 6. & gl. ibi. verb. ciuitas.

DECISIO V.

Ex consl. 4. alias 8.

5 **C**oncilium Prouinciale a Papa, & a Patriarcha, qui superior est Archiepiscopis totius Prouinciæ, vel ab ipsomet Archiepiscopo & Metropolitano, congregari potest: ita Card. in Clem. 1. de sent. exc. Et conuentus Episcoporum coactus ab habente potestatem vocandi, vocatis vocandis de iure, vel consuetudine, Concilium Prouinciale facit.

DECISIO VI.

Ex consl. 5. alias 3.

6 **C**um intelligentia dictorum ex causa dicendi sumi debeat, cap. Intelligentia. de verb. sign. verba illa Conc. Trident. sess. 24. cap. 12. de refor. *Nec illis possessio suffragatur.* de adiutorio, & suffragio, quod dat possessio ad quærendos, vel non perdendos fructus beneficij; non autem ad illud quod ad quærendum, vel non perdendum titulum conuenit, intelligenda sunt; cum Concilium de acquisitione, vel amissione fructuum beneficij, & non tituli eius, loqui cognoscatur, maxime cum pœna restringenda sint: cap. pœna. de pœnit. dist. 1. ita vt mensuram delicti non excedant; vt patet Deuter. 16. & cap. non offeramus 4. q. 1. Satis autem est beneficiarium professionem fidei ex ignorantia, vel ex negligentia non emittentem, iure quærendi fructus beneficij, non autem iure titulum tangente priuari; vt illum proinde sacrum Concilium iure tantum fructuum, & non iure titulum tangente voluisse priuare, credendum sit.

DECISIO VII.

Ex consl. 6. deest in Nouis.

7 **C**oncubinarij non solum tertia parte fructuum, verbis illis Concilij Tridentini sess. 24. cap. 14. de refor. *Fructuum obuentionum, ac prouentuum,* &c. Sed etiam distributionum quotidianarum priuantur; cum sæpe Papa concedat fructus beneficij, distributiones quotidianas expresse excipiendo, capitu. vii. de rescript. in 6. exceptionem autem fieri de regula, certum est, cap. Quoniam frequenter, vt lite non contestat. & ibi Felin. in cap. ad aures. num. 54.

F I N I S.